

Europska
komisija

Pronađite svoj program financiranja sredstvima EU-a za okoliš

*Potpore za okoliš u sklopu višegodišnjeg
financijskog okvira za razdoblje
2021.–2027. i instrumenta NextGenerationEU*

Zahvala: Glavna uprava za okoliš, odjel E1, zahvaljuje konzorciju koji čine Trinomics, Ricardo i ÖIR za pomoć u pripremi ove publikacije „Pronađite svoj program financiranja sredstvima EU-a za okoliš”.

Tekst dovršen u lipnju 2022.

Ovaj dokument nije službeno stajalište Europske komisije.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2023.

© Europska unija, 2023.

Politiku ponovne uporabe dokumenata Europske komisije uređuje Odluka Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.). Osim ako je navedeno drugčije, ponovna upotreba ovog dokumenta dopuštena je u skladu s licencijom Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znači da je ponovna uporaba dopuštena pod uvjetom da se navedu odgovarajući podaci o autorstvu i naznače sve izmjene.

Za svaku uporabu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu Europske unije možda će biti potrebno zaštiti dopuštenje izravno od odgovarajućih nositelja prava.

Fotografija na naslovnoj stranici © Gettyimages

Kontekst

1 Uvod

Prionimo na posao

4 Pristup financiranju

3 Pronadite svoj put

2 Europski zeleni plan i višegodišnji finansijski okvir

Sadržaj

Popis pokrata	3
Pojmovnik	4

DIO 1.: KONTEKST

1. poglavlje: Uvod	5
Komu je namijenjen ovaj vodič?	7
Što se nalazi u ovom vodiču?	7
Kako se koristiti ovim vodičem	9
2. poglavlje: Europski zeleni plan i višegodišnji financijski okvir	11
Europski zeleni plan	12
Višegodišnji financijski okvir EU-a za razdoblje 2021.–2027. i instrument NextGenerationEU	13

DIO 2.: PRIONIMO NA POSAO

3. poglavlje: Pronađite svoj put	15
Pronalaženje općih informacija na portalima EU-a za financiranje i natječaje	16
Ključna obilježja oblikovanja financiranja sredstvima EU-a i upravljanja njime	17
Tehnička pomoć (savjetodavne i pomoćne usluge) za nositelje projekata	19
Ozelenite svoj projekt: vodeća načela i alati	21
4. poglavlje: Pristup financiranju	24
Uvod u programe financiranja	25
Informacije o fondovima	27
Program za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE)	28
Obzor Europa	32
Kohezijski fond	36
Europski fond za regionalni razvoj: cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast“	38
Europski fond za regionalni razvoj: cilj „Europska teritorijalna suradnja“ (programi Interreg)	42
Europski socijalni fond plus	44
Fond za pravednu tranziciju	47
Instrument za povezivanje Europe	49
Mehanizam za oporavak i otpornost	51
Program InvestEU	54
Europski fond za jamstva u poljoprivredi	60
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	62
Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu	65
Druge mogućnosti za financiranje	68
Inovacijski fond	69
Modernizacijski fond	71

Popis pokrata

AFIF	Instrument za infrastrukturu za alternativna goriva
CEF	Instrument za povezivanje Europe
CINEA	Europska izvršna agencija za klimu, infrastrukturu i okoliš
DNSH	načelo „ne nanosi bitnu štetu”
EFJP	Europski fond za jamstva u poljoprivredi
EFPRA	Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu
EFRR	Europski fond za regionalni razvoj
EGP	Europski gospodarski prostor
EIA	procjena utjecaja na okoliš
EIB	Europska investicijska banka
EIC	Europsko vijeće za inovacije
EIF	Europski investicijski fond
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESF+	Europski socijalni fond plus
ETS	sustav za trgovanje emisijama
FPT	Fond za pravednu tranziciju
Green ASSIST	Ekološka savjetodavna služba za podršku održivim ulaganjima
IF	Inovacijski fond
JASPERS	Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama
JTM	mehanizam za pravednu tranziciju
KF	Kohezijski fond
MF	Modernizacijski fond
MSP-ovi	mala i srednja poduzeća
NVO	nevladina organizacija
PM₁₀	čestice promjera 10 mikrona ili manje
POO	plan za oporavak i otpornost
PSLF	instrument za kreditiranje u javnom sektoru
RRF	Mehanizam za oporavak i otpornost
SIP	strateški integrirani projekt
SNAP	strateški projekt za prirodu
TAIEX	Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija
TSI	Instrument za tehničku potporu
UT	upravljačko tijelo
VFO	višegodišnji financijski okvir
ZPP	zajednička poljoprivredna politika

Pojmovnik

Projekti posebno usmjereni na okoliš. Ovaj se pojam odnosi na projekte čiji je glavni, a često i jedini cilj poboljšanje jednog ili više aspekata okoliša.

Integracija pitanja okoliša (u projekte). Ovaj se pojam odnosi na transverzalnu integraciju razmatranja povezanih s okolišem u ciklus projekta. Integracija razmatranja povezanih s okolišem u projekt često se naziva „uključivanje pitanja okoliša”.

Programi financiranja. Ovaj se pojam odnosi na fondove obuhvaćene u ovom vodiču: fondove u sklopu višegodišnjeg finansijskog okvira i instrumenta NextGenerationEU te Inovacijski i Modernizacijski fond, koji se financiraju u okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama.

Korisnici programâ financiranja. Ovaj se pojam odnosi na razne vrste nositelja projekata koji dobivaju sredstva ili financiranje za provedbu svojih projekata. To mogu biti privatni ili javni subjekti, istraživačke organizacije, mala i srednja poduzeća itd.

Nositelji projekata. Ovaj se pojam odnosi i na javne i na privatne subjekte koji traže financiranje sredstvima EU-a ili financiranje za svoje projekte.

1. poglavlje:

Uvod

Finansijska potpora Unije za okoliš raspodijeljena je u mnoge programe financiranja sredstvima EU-a. Premda je struktura višegodišnjeg finansijskog okvira (VFO-a) EU-a za razdoblje 2021.–2027. pojednostavljena u usporedbi s prijašnjim razdobljima kako bi se dionicima olakšao pristup sredstvima i mogućnostima za financiranje, potrebno je uložiti još truda kako bi se dodatno promicala primjena i učinkovita upotreba sredstava Unije za okoliš. Kao dio tih nastojanja u ovom se vodiču daje pregled mogućnosti za financiranje sredstvima EU-a u sklopu VFO-a za razdoblje 2021.–2027. i instrumenta NextGenerationEU te mogućnosti za tehničku potporu za projekte koji doprinose okolišnim ciljevima **europskog zelenog plana**¹. Takvi projekti mogu biti korisni za okoliš izravno (npr. projekti za zaštitu vode ili zraka od onečišćenja) ili neizravno tako da se aspekti okoliša transverzalno integriraju u projekte koji nisu posebno usmjereni na okoliš (npr. povećanje resursne učinkovitosti u poduzećima, promicanje upotrebe energije iz obnovljivih izvora u građevinskim projektima ili uzimanje u obzir zaštite bioraznolikosti u infrastrukturnim projektima).

¹ Saznajte više na internetskoj stranici Europske komisije o europskom zelenom planu (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hr).

Europski zeleni plan odražava predanost Komisije da se suoči s izazovima u području klime i okoliša. Njime se EU nastoji preobraziti u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom u kojem do 2050. neće biti neto emisija stakleničkih plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s resursima. Usto se nastoji zaštитiti, obnoviti i povećati prirodni kapital EU-a te zaštiti zdravlje i dobrobit građana od rizika povezanih s okolišem i utjecaja okoliša (COM(2019) 640).

Slika 1.: Ključna djelovanja europskog zelenog plana

Komu je namijenjen ovaj vodič?

Ovaj je vodič osmišljen kao kratak i praktičan referentni materijal za **nositelje projekata** koji žele provesti projekte kojima se podupiru okolišni ciljevi europskog zelenog plana i/ili koji doprinose provedbi pravne stечevine EU-a u području okoliša te koji traže sredstva ili financiranje sredstvima EU-a, uključujući tehničku pomoć. Nositelji projekata kojima je namijenjen ovaj vodič mogu biti privatni ili javni subjekti, uključujući nevladine organizacije (NVO-i), poduzeća, istraživačke ili obrazovne ustanove te nacionalna, regionalna i lokalna tijela. Vodič je namijenjen onima koji traže sredstva i financiranje za projekte koji su izravno usmjereni na okoliš (i koji stoga imaju jedan ili više okolišnih ciljeva) ili za projekte koji imaju druge ciljeve, no u koje su razmatranja povezana s okolišem transverzalno integrirana. Primjerice, kao nositelj projekta možda ćete htjeti ulagati u okolišnu infrastrukturu ili poboljšati ekološka obilježja projekata u drugim sektorima, kao što su industrija, promet ili energija, koji nemaju nužno okolišni cilj (vidjeti [3. poglavljje](#) za više pojedinosti o izravnoj potpori naspram integracije pitanja okoliša).

U ovom se vodiču nalazi detaljan opis programa financiranja i instrumenata u sklopu VFO-a za razdoblje 2021.–2027. kojima bi se mogli podupirati projekti koji izravno ili neizravno doprinose okolišnim politikama i ciljevima EU-a. Vodič ima dva cilja: povećati razinu informiranosti i pomoći potencijalnim nositeljima projekata pružanjem znanja i uvida radi lakšeg podnošenja zahtjeva za sredstva ili financiranje sredstvima EU-a za okoliš. Uz pomoć ovog vodiča vi kao nositelj projekta, neovisno o tome predstavljate li privatno poduzeće, NVO, nacionalno, regionalno ili lokalno tijelo ili neku drugu vrstu dionika, moći ćete bolje utvrditi odgovarajući program financiranja ili tehničke pomoći za svoj projekt, bolje ćete razumjeti potencijalnu prihvatljivost svojeg projekta i znat ćete gdje pronaći dodatne smjernice.

Što se nalazi u ovom vodiču?

Vodič je podijeljen u dva dijela. Prvi, uvodni dio sastoji se od ovog poglavlja i 2. poglavlja, u kojem se iznosi politički kontekst u kojem postoje mogućnosti za financiranje. Konkretnije, predstavljaju se europski zeleni plan i njegovci ciljevi te glavni izvori financiranja na razini EU-a za postizanje tih ciljeva, odnosno višegodišnji finansijski okvir EU-a za razdoblje 2021.–2027. i instrument NextGenerationEU.

Drugi dio, koji je ujedno i glavni dio ovog vodiča, sastoji se od 3. i 4. poglavlja. U 3. poglavlju predstavljaju se neki

elementi koji bi mogli utjecati na vaš (strateški) izbor programa financiranja, kao što su način upravljanja programima financiranja i postojeće vrste instrumenata za financiranje. U tom se poglavlju nalazi i pregled dostupnih mogućnosti za tehničku pomoć. Četvrto poglavlje sastoji se od sveobuhvatnog opisa programa financiranja sredstvima EU-a u okviru kojih se mogu poduprijeti projekti posebno usmjereni na okoliš (projekti čiji su ciljevi prvenstveno usmjereni na okoliš) i projekti čiji se glavni ciljevi odnose na neko drugo područje politike, ali uključuju razmatranja i integriraju pitanja i mogućnosti povezane s okolišem. Za svaki program financiranja naveden u 4. poglavlju ističu se mogućnosti izravnog financiranja za okoliš i integracije pitanja okoliša u projekte.

U tablici 1. nalazi se pregled mogućnosti za financiranje detaljno opisanih u 4. poglavlju. Programi financiranja prikazani su u klastерima koji odražavaju područja politike na koja je usmjerena svaki fond/program.

U ovom se vodiču za svaki program financiranja navode najbitnije informacije koje su praktično korisne nositeljima projekata, kao što su informacije o kriterijima prihvatljivosti i o vrstama financiranih projekata, kako bi se nositeljima projekata pomoglo prosuditi relevantnost svakog programa financiranja za njihove konkretnе projekte.

Za neke programe financiranja u vodiču se navode i primjeri projekata koji su provedeni ili se provode uz finansijsku potporu predmetnog fonda ili preteče fonda iz prethodnog programskog razdoblja (2014.–2020.). Ti primjeri služe kako bi se nositeljima projekata i drugim zainteresiranim dionicima pokazalo što se može postići uz sredstva i koji bi mogli biti glavni elementi uspješnog zahtjeva. Navedene su i poveznice na prethodno financirane projekte, što omogućuje čitateljima da pogledaju te projekte i prikupe informacije koje bi ih mogle zanimati.

Konačno, u vodiču se nalaze poveznice na dodatne izvore informacija, kao i na internetske stranice Europske komisije na kojima možete pronaći najave za određene pozive kako se budu izdavale. Uz horizontalne mogućnosti za tehničku pomoć navedene u 3. poglavlju pronaći ćete i posebne mogućnosti za tehničku pomoć povezane sa svakim programom financiranja.

Za svaki su program financiranja u vodiču navedene poveznice na druge relevantne izvore informacija na internetu kako biste mogli doći do konkretnih informacija, kao što su prihvatljivi troškovi i druge informacije koje se ne nalaze u vodiču. Dodatne informacije o zahtjevima i potrebnoj dokumentaciji utvrdit će se u konkretnim pozivima na podnošenje prijedloga za projekte.

Tablica 1.: Pregled mogućnosti za financiranje (za fondove označene zvjezdicom primjenjuje se Uredba (EU) 2021/1060 o zajedničkim odredbama)

Program finansiranja	Stranica u ovom vodiču	Područje na koje se fond odnosi	Pravna osnova	Internetska stranica Europske komisije
Program LIFE	28	okoliš i djelovanje u području klime	http://data.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj	https://cinea.ec.europa.eu/life_hr
Obzor Europa	32	istraživanje i inovacije	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj	https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en
Kohezijski fond*	36	regionalni razvoj	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32021R1058	https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/cohesion-fund/
Europski fond za regionalni razvoj: cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast“*	38	regionalni razvoj	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32021R1058 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1060&&qid=1651506506708	https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/erdf/
Europski fond za regionalni razvoj: cilj „Europska teritorijalna suradnja“ (programi Interreg)*	42	regionalni razvoj	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=-CELEX%3A32021R1060-&qid=1651506506708	https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/european-territorial_en
Europski socijalni fond plus*	44	regionalni razvoj	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=-CELEX%3A32021R1060-&qid=1651506506708	https://ec.europa.eu/employment_social/esf/
Fond za pravednu tranziciju*	47	regionalni razvoj	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=-CELEX%3A32021R1060-&qid=1651506506708	https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/jtf/
Instrument za povezivanje Europe	49	energetski, digitalni i prometni sektor	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj	https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/connecting-europe-facility_hr https://cinea.ec.europa.eu/connecting-europe-facility/about-connecting-europe-facility_hr
Mehanizam za oporavak i otpornost	51	ublažavanje posljedica pandemije bolesti COVID-19 te zelena i digitalna tranzicija	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=-CELEX%3A32021R0241	https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_hr
Program InvestEU	54	održiva infrastruktura; istraživanja, inovacije i digitalizacija; mala i srednja poduzeća; socijalna ulaganja; vještine	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj	https://europa.eu/investeu/home_hr
Europski fond za jamstva u poljoprivredi	60	poljoprivreda	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/2220/oj (prijelazne odredbe)	https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-agricultural-guarantee-fund-eafg_hr
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	62	ruralni razvoj	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/2220/oj (prijelazne odredbe)	https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-agricultural-fund-rural-development-eafrd_hr
Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu*	65	pomorstvo i ribarstvo	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1139/oj	https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/funding/emfaf_hr
Inovacijski fond	69	djelovanje u području klime	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=-celex%3A32003L0087 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=-CELEX:02019R0856-20210811	https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund-policy-development_hr
Modernizacijski fond	71	djelovanje u području klime	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:32020R1001	https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/modernisation-fund_hr

Kako se koristiti ovim vodičem

Kako na najbolji način iskoristiti ovaj vodič i sve informacije navedene u njemu? U nastavku su neke ideje koje vam mogu poslužiti kao polazišna točka.

Imate ideju za projekt, ali niste sigurni hoće li vaša ideja biti odabrana za financiranje? Pogledajte primjere projekata u ovom vodiču kako biste vidjeli što je moguće i kako izgleda uspješna ideja za projekt.

Znate što želite učiniti, no niste sigurni kako doći do financiranja? Ovaj vodič pomoći će vam da na temelju informacija odaberete fond ili program koji najbolje odgovara prirodi vašeg projekta. Poslužite se tablicom 2. kako biste utvrdili svoju kategoriju nositelja projekta (redci) i sektore u kojima će djelovati vaš projekt (stupci). U točki u kojoj se susreću odabrani redak i stupac pronaći ćete jedan ili više fondova/programa koji će odgovarati vašim potrebama, što će vam pomoći da se brzo snađete među dostupnim fondovima/programima. Zatim u 4. poglavlju možete pronaći više informacija o odabranim fondovima. Možete i pročitati cijelo [4. poglavlje](#) kako biste dobili sveobuhvatan pregled dostupnih mogućnosti. U vodiču su navedene informacije o vrsti financiranih projekata za svaki fond/program. Usto, informacije u 3. poglavlju pomoći će vam bolje strateški odabrati fond/program u smislu vrste upravljanja i načina isplate novčanih sredstava (npr. bespovratna sredstva naspram zajmova).

Jeste li nositelj projekta koji želi realizirati projekt koji je izravno usmjeren na okoliš ili u kojem se transverzalno integriraju pitanja okoliša? U tom slučaju morate razmotriti mnogo toga i donijeti brojne odluke. Ovaj vodič služi kao početna točka i u njemu se navodi što trebate razmotriti pri traženju sredstava i financiranja sredstvima EU-a u vezi s okolišem. U 3. poglavlju naročito se ističu neki elementi koje biste možda trebali razmotriti pri odabiru vrste programa financiranja za koji podnosite zahtjev, dok se u 4. poglavlju prikazuje izbor fondova i programa financiranja za koje se možete opredijeliti.

Želite li provesti projekt s pomoću bespovratnih sredstava EU-a? Pogledajte [4. poglavlje](#) kako biste utvrdili koji fondovi pružaju bespovratna sredstva – u ovom se vodiču navode informacije o tome kako se sredstva isplaćuju u okviru svakog fonda/programa. Na kratkom popisu fondova koji pružaju bespovratna sredstva odaberite one koji financiraju projekte u skladu s vrstom projekta koji želite provesti.

Zainteresirani ste za primanje zajma, ali ne znate odakle početi, što učiniti i/ili gdje potražiti pomoć? U 4. poglavlju navedene su informacije o tome kako se sredstva isplaćuju u okviru svakog fonda/programa. Nakon što sastavite kratak popis mogućnosti financiranja u sklopu kojih se pružaju zajmovi, odaberite one koje najbolje odgovaraju prirodi vašeg projekta (pogledajte i vrstu projekata koji se financiraju u skladu s opisom fonda/programa). Više informacija nalazi se i u opisu programa financiranja. U opisu ćete pronaći i poveznice na dodatne izvore informacija.

Imate ideju za projekt relevantan za okoliš, ali niste sigurni jeste li vi kao nositelj projekta ili sam projekt prihvatljivi za određeni fond/program? Poslužite se tablicom 2. kako biste pronašli fondove koji bi mogli biti zanimljivi za vas kao nositelja projekta i za vaš projekt. Zatim pogledajte odjeljke „Ciljani korisnici”, „Vrste projekata” i „Kriteriji prihvatljivosti” u opisu fondova/programa u 4. poglavlju za pojedinosti o kriterijima prihvatljivosti.

Imate ideju za projekt, no niste sigurni kako je usmjeriti prema okolišnim cijevima EU-a? Za svaki fond/program [4. poglavlje](#) sadržava opis načina na koji se u projekti financirane u okviru predmetnog fonda/programa mogu uključiti okolišni cijevi. To vam može poslužiti kao nadahnuće za vaš konkretni projekt. Usto pogledajte [3. poglavlje](#), u kojem se navode mogućnosti za tehničku pomoć i objašnjenje kako integrirati pitanja okoliša u projekte, kako biste saznali više o tome što je potrebno da bi vaš projekt bio zeleniji i gdje možete pronaći više pomoći u vezi s time.

Uvjereni ste da će vaša ideja biti revolucionarna, ali nedostaje vam tehničkog znanja ili kapaciteta za odgovarajuće osmišljavanje, provedbu i/ili uključivanje okolišnih ciljeva? Pogledajte [3. poglavlje](#) kako biste utvrdili mogućnosti za tehničku pomoć koje vam najbolje odgovaraju. Ako pak već imate fond ili program koji preferirate, pogledajte odjeljke „Mogućnosti za tehničku pomoć” i „Korisne poveznice i resursi” u opisu predmetnog fonda/programa u 4. poglavlju. Dodatno će vam pomoći odgovarajuće upravljačko tijelo ili primjenjiva mogućnost za tehničku pomoć, kao što je Europska poduzetnička mreža.

Želite pronaći partnere, no ne znate odakle početi? Pogledajte dostupne alate za tehničku pomoć i portale za povezivanje, primjerice portal InvestEU ili portal EU-a za financiranje i natječaje, koji su predstavljeni u 3. poglavlju kako biste utvrdili one koji su relevantni za vašu ideju za projekt. Ako pak već imate fond ili program koji preferirate, pogledajte odjeljke „Mogućnosti za tehničku pomoć” i „Korisne poveznice i resursi” u njegovu opisu u 4. poglavlju. Dodatno će vam pomoći odgovarajuće upravljačko tijelo ili primjenjiva mogućnost za tehničku pomoć.

Tablica 2.: Referentna tablica za utvrđivanje odgovarajućih programa finansiranja

Ekonomski sektor prema NACE-u									
Nositelj projekta/ podnositelj zajtjeva za projekt	Polioprivreda/ šumarstvo/ ribarstvo	Rudarstvo i vodenje	Preradivačka industrija	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, zbrijanjanje otpada te djelatnosti sanacije okoliša	Gradjevinarstvo i sklađištenje	Djelatnosti pružanja te smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
Poduzeće	EPFRR EFJP EFRA IF FPT LIFE RRF	EFJP EFPTA IF FPT LIFE RRF	EFJP EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) IF FPT LIFE RRF	CEF IF FPT LIFE RRF	IF FPT LIFE RRF	CEF EFPTA LIFE RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) ESF+ Obzor Europa FPT LIFE MF RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) MF RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) LIFE
Javno tijelo	EPFRR EFJP EFRA EFRR	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa IF FPT LIFE MF RRF	EFRR (Interreg) EFRR radna mjesti i rast Obzor Europa IF FPT LIFE MF RRF LIFE MF RRF	CEF KF EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa IF FPT LIFE MF RRF	EFRR (Interreg) EFRR radna mjesti i rast Obzor Europa IF FPT LIFE MF RRF LIFE MF RRF	CEF KF EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Europa LIFE RRF	EFRR radna mjesti i rast Obzor Europa LIFE MF RRF	EFRR radna mjesti i rast Obzor Europa LIFE MF RRF	EFRR radna mjesti i rast Obzor Europa LIFE MF RRF
NVO	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa RRF LIFE RRF	KF Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	KF Obzor Europa LIFE RRF	EFRR (Interreg) EFRR radna mjesti i rast ESF+ Obzor Europa FPT LIFE MF RRF	Obzor Europa RRF LIFE RRF	EFRR (Interreg) EFRR radna mjesti i rast ESF+ Obzor Europa FPT LIFE MF RRF
Istraživačka ustanova	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA EFRR (Interreg) ESF+ Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa RRF LIFE RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE MF RRF
Poduzeće	EFJP Obzor Europa LIFE	IF FPT LIFE RRF	EFPTA IF LIFE RRF	EFPTA IF FPT LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF
Javno tijelo	KF EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE	EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) IF FPT LIFE MF RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa IF LIFE MF RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa IF FPT LIFE MF RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE MF RRF	KF EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa	KF EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE MF RRF	KF EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE RRF
NVO	Obzor Europa LIFE	Obzor Europa FPT LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE	Obzor Europa LIFE RRF
Istraživačka ustanova	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa FPT LIFE RRF
Sektori zaštite okoliša									
Nositelj projekta/ podnositelj zajtjeva za projekt	Kvaliteta zraka	Kemikalije	Kružno gospodarstvo i otpad	Industrija (emisije)	Morski i priobalni okoliš	Priroda i bioraznolikost	Tlo i zemljište	Urbani okoliš	Voda
Poduzeće	EFJP Obzor Europa LIFE	IF FPT LIFE RRF	EFPTA IF LIFE RRF	EFPTA IF FPT LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF	EFPTA LIFE RRF
Javno tijelo	KF EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE	EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) IF FPT LIFE MF RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa IF LIFE MF RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa IF FPT LIFE MF RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE RRF	EFPTA EFRR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE MF RRF	KF EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa	KF EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE MF RRF	KF EFPR (Interreg) EFRR (radna mjesti i rast) Obzor Europa LIFE RRF
NVO	Obzor Europa LIFE	Obzor Europa FPT LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE RRF	Obzor Europa LIFE	Obzor Europa LIFE RRF
Istraživačka ustanova	Obzor Europa LIFE	Obzor Europa FPT LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa LIFE RRF	EFPTA Obzor Europa LIFE	EFPTA Obzor Europa LIFE RRF

Napomena: CEF – instrument za povezivanje Europe; KF – kohesijski fond; EPFRR – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj; EFJP – Europski fond za ruralna stava i poljoprivredu; EFPR – Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu; EFRR – Europski fond za regionalni razvoj; ESF+ – Europski socijalni fond plus; IF – inovacijski fond; FPT – Fond za pravednu tranziciju; MF – Modernizacijski fond; RRF – Mechanizam za oporavak i otpornost

2. poglavlje:

Europski zeleni plan i višegodišnji finansijski okvir

Ovaj je vodič dio okvira politike u čijem se samom središtu nalaze okoliš i klima, a to je europski zeleni plan. U tom se okviru politike opisuju opći i utvrđuju pojedinačni ciljevi s kojima bi se programi financiranja (i projekti koje podupiru) trebali uskladiti i kojima bi trebali pridonositi. Taj se okvir politike nastoji poduprijeti i provesti na temelju VFO-a, finansijskog alata za planiranje i sedmogodišnjeg proračuna EU-a. Europski zeleni plan i VFO zajedno čine širi kontekst ovog vodiča, koji se opisuje u ovom poglavlju.

Europski zeleni plan

U europskom zelenom planu², koji je Europska komisija predstavila u prosincu 2019., izražava se predanost Komisije da se suoči s izazovima u području klime i okoliša. Njime se EU nastoji preobraziti u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom, u kojem do 2050. neće biti neto emisija stakleničkih plinova i u kojem gospodarski rast nije povezan s resursima. Usto se nastoji zaštititi, obnoviti i povećati prirodni kapital EU-a te zaštititi zdravlje i dobrobit građana od rizika povezanih s okolišem i utjecaja okoliša.

Ključnim djelovanjima u okviru zelenog plana nastoji se naše gospodarstvo učiniti kružnim, smanjiti emisije stakleničkih plinova, uvesti prilagodbe klimatskim promjenama, zaštititi bioraznolikost i ekosustave te smanjiti onečišćenje zraka, vode i tla. U zelenom planu utvrđuje se okvirni plan za postizanje tih ciljeva putem širokog niza inicijativa u više sektora, uključujući prijevozni, energetski, industrijski, poljoprivredni i finansijski sektor te sektor pomorstva i ribarstva. Financirat će se s pomoću raznih mehanizama financiranja, uključujući plan za oporavak u okviru instrumenta NextGenerationEU i višegodišnji finansijski okvir EU-a za razdoblje 2021.–2027., u okviru kojih će se mobilizirati barem 1 bilijun eura³.

Otkako je objavljen zeleni plan, Komisija je postupno dodavala različite sastavnice, od kojih su mnoge izravno ili neizravno relevantne za okoliš.

U ožujku 2020. Europska komisija donijela je ažurirani akcijski plan za kružno gospodarstvo⁴. S mjerama za sve faze životnog ciklusa proizvoda, novim akcijskim planom nastoji se pripremiti naše gospodarstvo za zelenu budućnost, ojačati našu konkurentnost i pritom zaštititi

okoliš te dati nova prava potrošačima. U sklopu tog akcijskog plana Komisija nastoji iskoristiti potencijal programa financiranja sredstvima EU-a kako bi poduprla ulaganja potrebna za prelazak na kružno gospodarstvo. Strategija EU-a za biogospodarstvo⁵ također doprinosi europskom zelenom planu, kao i industrijskoj strategiji, strategiji za kružno gospodarstvo i strategiji za inovacije u području čiste energije.

Akcijski plan za kružno gospodarstvo nedavno je proširen paketom za održive proizvode⁶, objavljenim u ožujku 2022., čiji je sveukupni cilj učiniti održive proizvode standardom u EU-u. Europska komisija predložila je nova pravila kako bi gotovo sva fizička roba na tržištu EU-a bila prihvatljivija za okoliš, kružnija i energetski učinkovitija tijekom čitavog vijeka trajanja. Među djelovanjima kojima se to nastoji ostvariti nalaze se nova strategija za tekstil i nova pravila za građevne proizvode i za osnaživanje položaja potrošača u zelenoj tranziciji.

Nakon akcijskog plana za kružno gospodarstvo, u svibnju 2020. uslijedila je sveobuhvatna strategija za bioraznolikost do 2030.⁷, kojom se nastoji osigurati da do 2030. bioraznolikost Europe bude na putu oporavka i da do 2050. svi ekosustavi budu obnovljeni, otporni i primjereni zaštićeni. U toj se strategiji predlaže nekoliko djelovanja kako bi se poduzele mjere za ključne pokretače gubitka bioraznolikosti, kao što su neodrživa upotreba zemljišta i mora, prekomjerno iskorištavanje prirodnih resursa i onečišćenje, ali i kako bi se aktivno obnovili narušeni ekosustavi. U strategiji se utvrđuje i cilj da se za prirodu izdvaja barem 20 milijardi eura godišnje. To će biti neophodan temelj za dostizanje ciljeva

2 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Europski zeleni plan, COM(2019) 640.

3 Europska komisija, „Što su europski zeleni plan i mehanizam za pravednu tranziciju”, 2020. (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr_qanda_20_24).

4 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo – Za čišću i konkurentniju Europu, COM(2020) 98.

5 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Inovacijama do održivog rasta: biogospodarstvo za Europu, COM(2012) 60.

6 Europska komisija, „Zeleni plan: novi prijedlozi za održive proizvode kao standard u EU-u i jačanje europske neovisnosti u pogledu resursa”, 2022. (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr_ip_22_2013).

7 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. – Vraćanje prirode u naše živote, COM(2020) 380.

rashoda za bioraznolikost u okviru VFO-a za razdoblje 2021.–2027. od 7,5 % u 2024. i 10 % u 2026. i 2027. Konačno, u strategiji za bioraznolikost navodi se da će se pokrenuti „posebna inicijativa za ulaganje u prirodnji kapital i kružno gospodarstvo“ u okviru programa InvestEU, za koju se očekuje da će u sljedećih 10 godina na temelju javnog/privatnog mješovitog financiranja mobilizirati najmanje 10 milijardi eura.

Strategija za bioraznolikost dopunjena je strategijom „od polja do stola“ za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav, u kojoj se potvrđuje neraskidiva uzajamna veza između zdravih ljudi, zdravih društava i zdravog planeta⁸. Strategijom „od polja do stola“ pružit će se dalekosežne smjernice politike za jačanje i povećanje razine zaštite i obnove europskih i globalnih ekosustava na temelju zakonodavnog akta o obnovi prirode, koji je donesen 22. lipnja 2022.

U srpnju 2021. donesena je nova strategija EU-a za šume do 2030.⁹ U njoj se prepoznaju središnja i multifunkcionalna uloga šuma te doprinos šumara i čitavog lanca vrijednosti koji se temelji na šumama postizanju održivog i klimatski neutralnoga gospodarstva do 2050. te očuvanju živih i naprednih ruralnih područja. U sklopu strategije EU-a za šume Unija se obvezala na sadnju tri milijarde stabala do 2030.

U svibnju 2021. Europska komisija donijela je akcijski plan EU-a pod nazivom „Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla“¹⁰, što je još jedan ključni cilj europskog zelenog plana. U tom se planu povezuju sve relevantne politike EU-a za rješavanje pitanja onečišćenja i njegovo sprečavanje, uz poseban naglasak na digitalnim rješenjima. Njime se na temelju ključnih ciljeva do 2030. i odgovarajućih djelovanja onečišćenje nastoji smanjiti na razine koje više ne bi bile štetne za zdravlje ljudi i prirodne ekosustave.

Kako je najavljeno u sklopu strategije za bioraznolikost do 2030., Komisija radi i na tome da do ljeta 2022. predloži akcijski plan za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava. Tim će se akcijskim planom povezati okolišna i ribarstvena politika kako bi se pružio znatan doprinos postizanju ciljeva strategije za bioraznolikost i kako bi se ispunile trenutačne obveze na temelju zakonodavstva u području ribarstva i zaštite okoliša.

8 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija „od polja do stola“ za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav, COM(2020) 381.

9 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Nova strategija EU-a za šume do 2030., COM(2021) 572.

10 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Put prema zdravom planetu za sve – Akcijski plan EU-a: Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla, COM(2021) 400.

U skladu s povećanim ambicijama EU-a za smanjenje neto emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. Europska komisija predstavila je u srpnju 2021. svoju strategiju „Spremni za 55 %“¹¹ za ostvarenje europskog zelenog plana. Taj se paket sastoji od nekoliko prijedloga za reviziju i ažuriranje zakonodavstva EU-a kako bi se osigurala usklađenost. Uključuje reviziju Direktive o sustavu EU-a za trgovanje emisijama, koja se trenutačno razmatra s Vijećem i Europskim parlamentom.

U svibnju 2022., kao odgovor na teškoće i poremećaj globalnog energetskog tržišta uzrokovane ruskom invazijom na Ukrajinu, Europska komisija predstavila je plan REPowerEU¹², koji je usmjeren na dva hitna cilja: 1. prekidanje ovisnosti EU-a o ruskim fosilnim gorivima, koja se upotrebljavaju kao ekonomsko i političko oružje, a europske porezne obveznike stope gotovo 100 milijardi eura godišnje, te 2. hrvatanje ukoštač s problemom klimatske krize. Plan REPowerEU temelji se na Mechanizmu za oporavak i otpornost (RRF), kojim se podupiru koordinirano planiranje i financiranje prekogranične i nacionalne infrastrukture, kao i energetski projekti i reforme koje države članice trebaju provesti tako da u svoje postojeće planove za oporavak i otpornost uključe posebna poglavљa koja se odnose na plan REPowerEU.

Višegodišnji finansijski okvir EU-a za razdoblje 2021.–2027. i instrument NextGenerationEU

Radi ostvarenja europskog zelenog plana i drugih ciljeva politike dostupni su razni programi financiranja sredstvima EU-a, od kojih svaki ima opće i pojedinačne ciljeve povezane s određenom politikom. U prosincu 2020. Vijeće i Europski parlament donijeli su višegodišnji finansijski okvir EU-a za razdoblje 2021.–2027. (proračun EU-a za njegovih 27 država članica u iznosu od 1,211 bilijuna eura)¹³. Zajedno s instrumentom NextGenerationEU¹⁴, vrijednim 806,9 milijardi eura, taj okvir čini finansijski paket od 2,018 bilijuna eura, a iskoristit će se za oporavak EU-a od pandemije bolesti COVID-19 i za prelazak EU-a na održivost, predstavljen u zelenom planu¹⁵.

Instrument NextGenerationEU promiče aktivnosti kojima se doprinosi zaštiti okoliša, digitalizaciji, zdravlju, većoj

11 Europska komisija, „Europski zeleni plan: Komisija predlaže preobrazbu gospodarstva i društva da bi se ostvarili klimatski ciljevi“, 2021. (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_21_3541).

12 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija – Plan REPowerEU, COM(2022) 230.

13 Iznosi navedeni u ovom odjeljku bile su tekuće cijene u studenome 2020.

14 Europska komisija, „NextGenerationEU“ (https://europa.eu/next-generation-eu/index_hr).

15 Vijeće Europske unije, „Dugoročni proračun EU-a za razdoblje 2021.–2027. i paket za oporavak“, 2022. (<https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>).

otpornosti i ravnopravnosti u gospodarstvu EU-a. U njegovu prvom stepu državama članicama pružaju se bespovratna sredstva i zajmovi u okviru Mechanizma za oporavak i otpornost¹⁶. Uredbom o pomoći REACT-EU¹⁷ nadopunjuje se potpora u okviru kohezijske politike za razdoblje 2014.–2020., Fond za pravednu tranziciju¹⁸ pomoći će državama članicama u ublažavanju socioekonomskih troškova zelene tranzicije, a Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) finansijski će se ojačati. U drugom stepu instrumenta NextGenerationEU u okviru programa

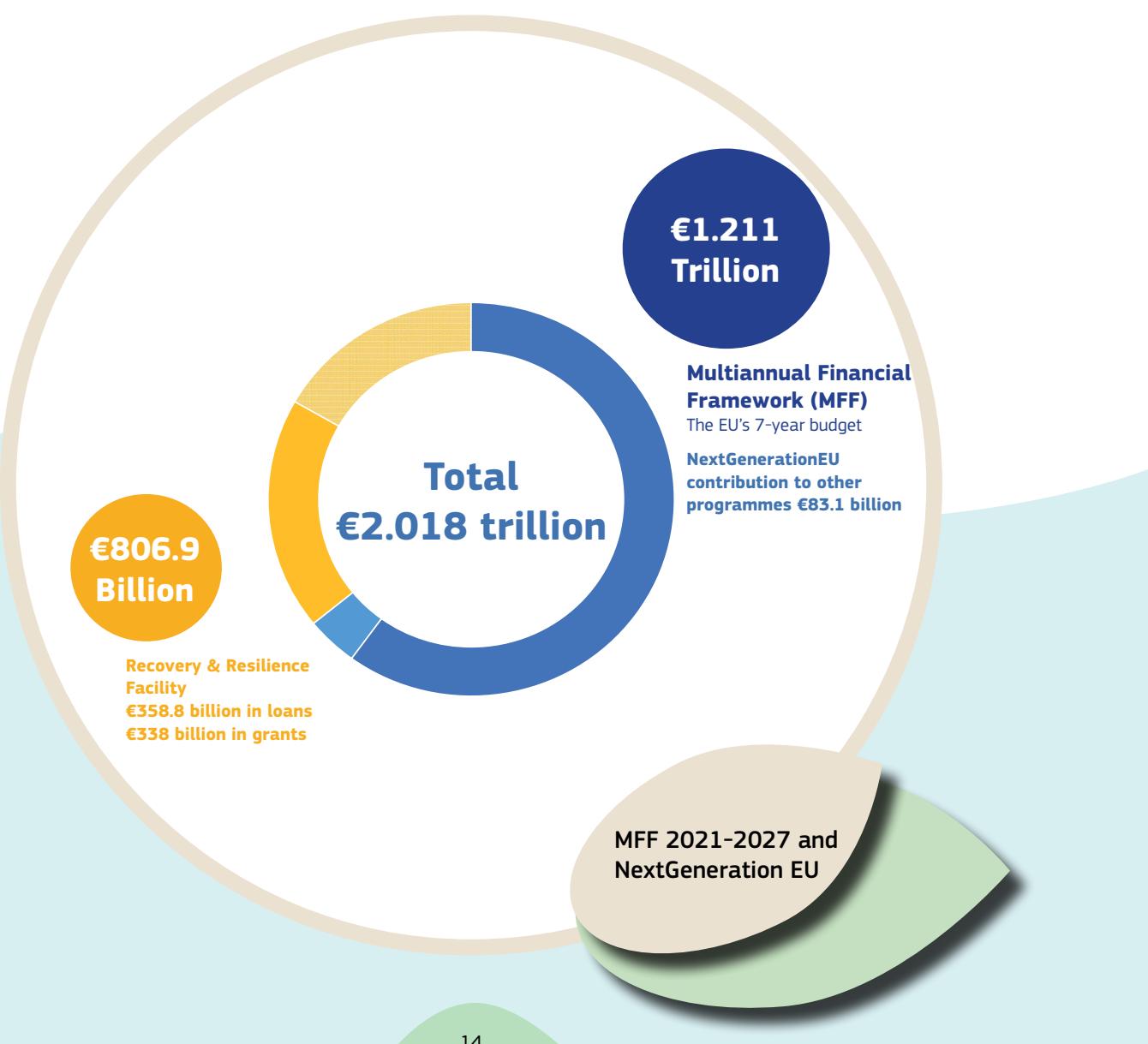
16 Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mechanizma za oporavak i otpornost, SL L 57, 18.2.2021., str. 17.

17 Uredba (EU) 2020/2221 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. prosinca 2020. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1303/2013 u pogledu dodatnih sredstava i provedbenih mehanizama radi pružanja pomoći u sanaciji krize u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 i njezinih socijalnih posljedica te u pripremi zelenog, digitalnog i otpornog oporavka gospodarstva (REACT-EU), SL L 437, 28.12.2020., str. 30.

18 Uredba (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju, SL L 231, 30.6.2021., str. 1.

InvestEU dodijelit će se proračunsko jamstvo za provedbene finansijske institucije radi mobilizacije javnih i privatnih ulaganja. Treći stup, pod nazivom „Pouke iz krize”, uključuje zdravstveni program „EU za zdravlje” za povećanje zdravstvene sigurnosti i pripremu na buduće zdravstvene krize.

Očekuje se da će VFO za razdoblje 2021.–2027. i instrument NextGenerationEU doprinijeti horizontalnim ciljevima za uključivanje pitanja klime i bioraznolikosti (vidjeti [3. poglavlje](#)). Konkretno, u okviru Mechanizma za oporavak i otpornost najmanje 37 % sredstava namijenit će se klimatskim ciljevima EU-a.

3. poglavlje:

Pronađite svoj put

Kao nositelju projekta, na raspolaganju vam stoji niz programa financiranja, od kojih svaki ima svoja jedinstvena obilježja. Kad tražite financiranje za svoj projekt, korisno je razumjeti oblikovanje i upravljačku strukturu tih programa financiranja, što bi moglo utjecati na vaš konačan izbor. Potrebno je uložiti znatan trud kako biste odabrali program financiranja kojem se može prilagoditi vaš projekt (tj. kako biste prilagodili projekt konkretnim zahtjevima programa) i učinili svoj projekt okolišno održivim. U ovom će poglavlju pronaći dodatne informacije koje će vam pomoći da se odlučite: opće izvore informacija, ključna obilježja oblikovanja i upravljanja koja će vam olakšati razumijevanje, točke za pristup tehničkoj pomoći (usmjerenoj na okoliš) i načine na koje možete integrirati okolišne ciljeve u svoj projekt.

Pronalaženje općih informacija na portalima EU-a za financiranje i natječaje

Premda se ovim vodičem nastroje pružiti uvidi u mogućnosti financiranja povezane s okolišem u sklopu VFO-a, portali s općim informacijama mogu vam biti od velike pomoći dok tražite odgovarajuće polazne točke, znanje i savjete. U tablici 3. opisan je izbor takvih portala.

Tablica 3.: Izbor portala s općim informacijama

Portal/ komunikacijski alat	Svrha	Bitna obilježja	Internetske stranice
Pregled svih mogućnosti financiranja sredstvima EU-a	Informacije o financiranju i natječajima EU-a	Uvod u financiranje – osnovno o mogućnostima financiranja i natječajima EU-a	https://ec.europa.eu/info/funding-tenders_hr
Portal za mogućnosti financiranja i natječaje EU-a i njegov internetski priručnik	Jedinstvena polazišna točka za podnositelje zahtjeva, ugovaratelje i stručnjake za programe financiranja i postupke javne nabave kojima izravno upravlja EU	Uključuje sve potrebe referentne dokumente povezane s određenim programom financiranja, internetski priručnik koji će vas voditi kroz postupak pripreme i podnošenja zahtjeva, pojmovnik, informacije za pomoći korisnicima i drugo	https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/support/manuals
Elektronički oglasnik za javnu nabavu EU-a (Tenders Electronic Daily – TED)	Internetska verzija Dodatka Službenom listu Europske Unije posvećena javnoj nabavi u Europi	Na tom se portalu objavljaju mogućnosti za javnu nabavu u EU-u, Europskom gospodarskom prostoru i šire	https://ted.europa.eu/TED/browse/browseByMap.do
Europska izvršna agencija za klimu, infrastrukturu i okoliš (CINEA)	Sve informacije povezane s CINEA-om kao izvršnom agencijom i glavnim upravljačkim partnerom za provedbu sljedećih ključnih programa: Instrumenta za povezivanje Europe (promet i energija), programa Obzor Europa (klaster 5.), Inovacijskog fonda, programa LIFE, mehanizma EU-a za financiranje energije iz obnovljivih izvora, Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu, instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju i Ekološke savjetodavne službe za podršku održivim ulaganjima (Green ASSIST)	Pronadite sve informacije potrebne za podnošenje zahtjeva i provedbu projekata u okviru navedenih programa (pozivi na podnošenje prijedloga i povezani natječaji, priručnici, praktični vodiči itd.) te informacije o službi Green ASSIST	https://cinea.ec.europa.eu/index_hr
fi-compass	Platforma za usluge savjetovanja o finansijskim instrumentima u okviru fondova EU-a s podijeljenim upravljanjem	Opće informacije, praktični alati i mogućnosti za učenje koji vode korak po korak kroz životni ciklus finansijskih instrumenata u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova. nude se i konkretni savjeti o upotrebi finansijskih instrumenata za svaki od europskih strukturnih i investicijskih fondova	https://www.fi-compass.eu/
Europska poduzetnička mreža	Pruža malim poduzećima stručne savjete o tome kako pristupiti javnim fondovima i bespovratnim sredstvima EU-a za istraživanje i razvoj, inovacije, ulaganje, zapošljavanje i osposobljavanje	Uključuje lokalne kontaktne točke partnerâ mreže na razini grada u svakoj državi članici i pruža alat za pronalaženje međunarodnih partnera za širenje poslovanja i podnošenje zahtjeva za sredstva	https://een.ec.europa.eu/
Mogućnosti za financiranje Glavne uprave za okoliš	Nudi informacije o bespovratnim sredstvima i postupcima javne nabave koje izdaje Glavna uprava za okoliš	Popis mogućnosti za financiranje koje nudi Glavna uprava za okoliš (bespovratna sredstva i postupci javne nabave)	https://ec.europa.eu/environment/funding/intro_en.htm
Kontaktirajte Europsku uniju	Pruža podatke za kontakt za informacije iz prve ruke od Komisije	Podaci za kontakt telefonom ili e-poštom ili za sastanke uživo s centrima EU-a u državama članicama	https://european-union.europa.eu/contact-eu_hr

Ključna obilježja oblikovanja financiranja sredstvima EU-a i upravljanja njime

Načini upravljanja

Iako je za nadzor nad proračunom EU-a u konačnici odgovorna Europska komisija, navedenim programima financiranja može se upravljati na različite načine. Komisija se može služiti različitim načinima upravljanja čak i u okviru istog programa financiranja. Za nositelja projekta to znači da neće uvijek Komisija izdavati pozive na podnošenje prijedloga ili evaluirati prijedloge. Postoje tri načina upravljanja, a u nastavku se objašnjavaju razlike među njima.

Kod izravnog upravljanja Europska komisija odgovorna je za sve korake u provedbi programa financiranja. Primjerice, to je slučaj za programe LIFE ili Obzor Europa (klaster 3.) ili za Instrument za povezivanje Europe (CEF). Međutim, budući da resursni zahtjevi za upravljanje fondovima premašuju kapacitet Komisije uz njezinu ulogu „čuvarice ugovorâ“ i pokreću politika i programa EU-a, Europska komisija za upravljanje fondom može surađivati sa svojim izvršnim agencijama, kao što je Europska izvršna agencija za klimu, infrastrukturu i okoliš (CINEA). Zadaće koje to podrazumijeva dijele se među njima: objava poziva na podnošenje prijedloga, evaluacija i odabir projekata, potpisivanje sporazuma, evaluacija i praćenje provedbe i rezultata te isplaćivanje sredstava. Ako želite provesti projekt uz bilo koji od tih instrumenata, pronaći ćete relevantne informacije na internetskim stranicama Europske komisije ili odgovarajuće izvršne agencije.

Osim toga, određeni programi financiranja osmišljeni su tako da bi se mogli bolje prilagoditi lokalnim i nacionalnim okolnostima. Kod tih je programa upravljanje podijeljeno između Europske komisije, država članica i njihovih nadležnih tijela (često na regionalnoj razini). U okviru takvog **podijeljenog upravljanja** države članice osmišljavaju vlastite prilagođene nacionalne programe za koje pojedinačni projekti mogu podnijeti zahtjev. Države članice i njihova nadležna tijela ujedno su zaduženi za odabir projekata koji će se financirati te za svakodnevno upravljanje i isplate. To znači da nositelji projekata mogu pronaći relevantne informacije za razradu projekata na internetskim stranicama država članica ili njihovih nadležnih tijela. Primjeri programa financiranja u okviru tog načina upravljanja uključuju fondove kohezijske politike i programe financiranja povezane sa zajedničkom poljoprivrednom politikom ili zajedničkom ribarstvenom politikom.

Europska komisija može odlučiti i surađivati s partnerskim institucijama, primjerice s Europskom investicijskom bankom (EIB), kako bi iskoristila njihovo posebno (obično finansijsko) znanje i iskustvo. To je slučaj kad je riječ o finansijskim instrumentima koji uključuju bankarske proizvode, kao što su zajmovi, vlasnički kapital ili dužnički

instrumenti. Takav oblik upravljanja naziva se **neizravno upravljanje**, a kao primjer može se navesti program InvestEU. U sklopu takvih programa partnerska institucija zadužena je za postupke podnošenja zahtjeva i dodjele. U takvim su slučajevima sve informacije koje su nositeljima projekata potrebne kako bi pokrenuli projekt objedinjene i dostupne na internetskim stranicama partnerske institucije.

U detaljnijim opisima programa financiranja u 4. poglavlju pronaći ćete vrste upravljanja i poveznice koje će vas usmjeriti prema odgovarajućoj početnoj točki za vaš budući projekt.

Vrste financiranja

Kako bi se mogao prilagoditi različitim okolnostima, u svakom programu financiranja utvrđuju se i vrste financiranja.

Besporvatna sredstva finansijski su doprinos koji se ne mora otplatiti. Takva vrsta financiranja neovisna je o ekonomskim razmatranjima kako bi se omogućila provedba projekata za koje se ne bi mogla prikupiti sredstava na slobodnom tržištu. To primjerice uključuje projekte s inovativnim idejama koje je potrebno pokušno izvesti, projekte za osposobljavanje (npr. za provedbu zakonodavstva u području zaštite okoliša) ili projekte kojima se nastoje uspostaviti jednaki uvjeti među dionicima. U nekim slučajevima, ovisno o programu, može biti potreban određeni iznos sufinanciranja (tj. sredstva EU-a pokrivaju samo dio troška projekta). Osim toga, možda će se vaši izdaci moći nadoknaditi tek nakon završetka projekta i potvrde opravdanosti vaših troškova, pa ćete u tom slučaju morati i prefinancirati projekt. Vaš će projekt osim toga morati ispunjavati određene zahtjeve i uvjete kako bi bio prihvatljiv za takvo financiranje. Ti se zahtjevi, uvjeti i stope sufinanciranja detaljno objašnjavaju u pozivima na podnošenje prijedloga za same instrumente za financiranje.

Druge vrste financiranja koje se sve češće koriste u nekim područjima politike jesu **finansijski instrumenti i proračunska jamstva**, koji se mogu primijeniti u obliku zajmova, dugovanja, jamstava i vlasničkog ulaganja. Oni u nekim područjima politike ili sektorima postaju sve privlačniji jer mogu dovesti do većeg sudjelovanja ulagača iz privatnog sektora i prikupljanja dodatnih sredstava, čime se povećava ukupan iznos dostupan određenom projektu. Usmjereni su na gospodarski isplative projekte u kojima se mogu ostvariti prihodi. Glavni je cilj pružiti sredstva za projekte u koje privatni ulagač ne bi bio sklon ulagati, na primjer zbog straha od izgubljenih ulaganja ili manjka povrata, no koji bi i dalje bili korisni za postizanje dugoročnih ciljeva ili promicanje inovacija. To bi moglo biti relevantno za financiranje javnih dobara kao što je bioraznolikost ili za prelazak na kružno gospodarstvo. Kao nositelj projekta imate i sve veći pristup uslugama tehničke pomoći koje mogu pomoći u osmišljavanju visokokvalitetnih planova

provedbe projekata. U ovom će vodiču pronaći dodatne informacije o programu InvestEU, a posebice o njegovoj savjetodavnoj sastavniči, savjetodavnom centru InvestEU.

Druge vrste financiranja relevantne za programe financiranja opisane u ovom vodiču uključuju nagrade, subvencije i ugovore o javnoj nabavi. **Nagrade** su, kao što i samo ime govori, sredstva koja se dodjeljuju za pobjedu na natjecanju. Često se dodjeljuju za projekte usmjerene na društveni razvoj, kao što su nagrade za novi europski Bauhaus¹⁹. **Subvencije** su izravna plaćanja za potporu dohotku ili za uklanjanje socijalnih nejednakosti i kao takve koriste se u sklopu EPFRR-a ili Kohezijskog fonda (KF).

Institucije EU-a ili država članica mogu kupovati usluge, robu ili radeve u okviru **javne nabave**. Primjerice, Komisija potpisuje ugovore o javnoj nabavi s društvinama za savjetovanje kako bi se provela određena studija koja bi doprinijela procjeni učinka novog zakonskog akta u području zaštite okoliša. Na takav bi se način ugovarale i usluge u kantinama u zgradama Komisije.

Iako se informacije o nagradama i subvencijama obično mogu pronaći u informativnim materijalima koji se objavljuju uz određeni fond (programi rada i pozivi na podnošenje prijedloga), svi ugovori o javnoj nabavi provode se na posebnim internetskim stranicama²⁰ na kojima se svakodnevno objavljaju svi pozivi na podnošenje ponuda za institucije EU-a.

Mješovito financiranje

Korisno je znati da je moguće kombinirati različite vrste finansijske potpore. To se obično naziva „mješovito financiranje“ i znači da se nepovratni oblici potpore (npr. bespovratna sredstva), povratni oblici potpore (npr. zajmovi) ili oba oblika potpore koji potječu iz proračuna EU-a mogu kombinirati s drugim povratnim oblicima potpore (npr. zajmovi ili vlasnički kapital) od razvojnih ili drugih javnih finansijskih institucija, kao što su EIB ili nacionalne razvojne banke, ili od komercijalnih finansijskih institucija i ulagača. Namjera je prvenstveno da se promiče i iskoristi sudjelovanje ulagača iz privatnog sektora i finansijskih institucija na novim ili rizičnjim tržištima, a takvim pristupom mogu se prikupiti privatna ili javna sredstva.

To je učinjeno u prethodnom razdoblju financiranja, primjerice u okviru fondova s izravnim upravljanjem kao što je CEF uz poseban mehanizam za mješovito financiranje CEF-a za promet (koji uključuje kombiniranje komponente bespovratnih sredstava u okviru CEF-a s financiranjem od partnera u provedbi) i u okviru programa LIFE uz Instrument

za financiranje prirodnog kapitala (koji uključuje kombiniranje komponente bespovratnih sredstava iz programa LIFE s financiranjem EIB-a). Operacije mješovitog financiranja prenesene su i u trenutačno razdoblje financiranja.

Još je jedan primjer potpore u obliku mješovitog financiranja novi instrument za financiranje u okviru programa InvestEU za razdoblje 2021.–2027., koji je omogućen dodatnim doprinosom iz Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA) kojim se nadopunjuje jamstvo InvestEU-a. Instrument za plavo gospodarstvo programa InvestEU djeluje kao zajednički vlasnički proizvod u okviru sastavnica politike programa InvestEU za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) te za istraživanja, inovacije i digitalizaciju u ciljnog području plavoga gospodarstva, a njime upravlja Europski investicijski fond (EIF).

To znači da bi vam kao nositelju projekta na raspolaganju moglo stajati više mogućnosti za pronašetak finansijske potpore za vaš projekt – posebice ako radite na osmišljavanju izrazito inovativnog ili visokorizičnog projekta koji bi mogao donijeti znatne koristi za okoliš, no potreban vam je velik početni kapital ili su prihodi od projekta neizvjesni.

Informacije o strukturi instrumenata mješovitog financiranja, zahtjevima i uvjetima te relevantni pozivi na podnošenje prijedloga bit će objavljeni na internetskim stranicama predmetnog programa financiranja (a objavit će ih Europska komisija, upravljačka izvršna agencija ili partner u provedbi).

Kombinacija finansijskih instrumenata i bespovratnih sredstava na temelju Uredbe o zajedničkim odredbama

Za razdoblje 2014.–2020. u Uredbi o zajedničkim odredbama, u kojoj se utvrđuju zajednička pravila za fondove EU-a koji se zajednički provode s državama članicama i regijama u okviru podijeljenog upravljanja²¹, predviđala se kombinacija finansijskih instrumenata i bespovratnih sredstava u jednoj operaciji, pod uvjetom da se bespovratna sredstva koriste za tehničku potporu ili za subvencioniranje kamatnih stopa i naknada za jamstva. To je značilo da se ta bespovratna sredstva nisu mogla isplaćivati izravno krajnjem primatelju. U trenutačnom programskom razdoblju, 2021.–2027., kombinacija finansijskih instrumenata i bespovratnih sredstava u okviru

19 Evropska unija, *New European Bauhaus Prizes* (Nagrade za novi europski Bauhaus), (https://europa.eu/new-european-bauhaus/get-involved/2022-prizes_en).

20 Elektronički oglasnik za javnu nabavu EU-a (Tenders Electronic Daily – TED; <https://ted.europa.eu/TED/browse/browseByMap.do>).

21 Osam fondova obuhvaćenih tom zajedničkom uredbom jesu Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond plus, KF, Fond za pravednu tranziciju, EFPRA, Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za finansijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike.

Uredbe o zajedničkim odredbama proširena je kako bi se obuhvatile sve vrste bespovratnih sredstava (iz različitih fondova), što u suštini znači da se u sklopu takvih operacija sredstva mogu izravno isplaćivati krajnjim primateljima. Odluka o tome hoće li se financijski instrumenti i bespovratna sredstva kombinirati prepustena je upravljačkim tijelima programa. Imajte na umu da se bespovratna sredstva ne mogu koristiti za nadoknadu potpore primljene iz financijskih instrumenata, a financijski instrumenti ne mogu se koristiti za prefinanciranje bespovratnih sredstava.

Ako želite saznati više, na platformi fi-compass nalazi se koristan vodič o tome kako kombinacija financijskih instrumenata i bespovratnih sredstava funkcioniра u okviru fondova s podijeljenim upravljanjem u trenutačnom razdoblju finansiranja (https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/Combination%20of%20financial%20instruments%20and%20grants_1.pdf).

Zahtjevi vidljivosti

U sklopu svih projekata kojima su dodijeljena sredstva EU-a mora se jasno istaknuti izvor tih sredstava. Za korisnike vrijedi općenito pravilo da se logotip EU-a mora prikazati na svim materijalima kao što su publikacije, panoi i reklamni materijali. Programi Interreg i LIFE imaju vlastite logotipe koji se moraju koristiti u takvim slučajevima.

U 4. poglavlju takve su informacije uključene i u opis pojedinačnih programa finansiranja te su dostupne na poveznicama navedenima u tim odjeljcima.

Tehnička pomoć (savjetodavne i pomoćne usluge) za nositelje projekata

Za primanje sredstava od EU-a postoje zahtjevi povezani s kvalitetom. Kako bi se nositeljima projekata pomoglo u ispunjavanju tih zahtjeva, nastojale su se konsolidirati usluge tehničke pomoći i izravno usmjeriti u skladu s vašim potrebama. Što je najvažnije, u ovom se vodiču stavlja strateški naglasak na potporu usmjerenu na okoliš za planove provedbe projekata s velikim učinkom. U tom vam području besplatno stoji na raspolaganju obilje informacija i pomoći.

U ovom se odjeljku ističu najznačajnije inicijative za tehničku pomoć koje nositeljima projekata omogućuju uspješno „ozelenjivanje“ projekata u EU-u. Ako postoje, u 4. poglavlju za svaki program finansiranja navode se dodatni izvori informacija i informacije o ciljanoj tehničkoj pomoći. Kako se ne bi zanemarila tehnička pomoć koja se nudi i nadležnim tijelima država članica, u ovom se vodiču navode i relevantne informacije i pristupne točke u vezi s time.

Partnerstvo Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama

Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama (JASPERS) partnerstvo je za tehničku pomoć između Europske komisije, EIB-a i Europske banke za obnovu i razvoj. JASPERS može poboljšati vaše vještine planiranja i pripreme projekta kao nositelja projekta te vaše znanje o osiguravanju klimatske i okolišne održivosti ulaganja i o usklađenosti projekata sa zakonodavstvom EU-a te vam može pružiti podršku za sve povezane potrebe. Štoviše, JASPERS vam može izravno pomoći u pripremi projekta (od osmišljavanja do provedbe).

Možete ostvariti pristup JASPERS-u ako ste zainteresirani za podnošenje prijedloga u okviru bilo kojeg od fondova kohezijske politike (Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), Europski socijalni fond plus (ESF+), KF ili Fond za pravednu tranziciju), EFPRA-e ili u okviru CEF-a (za promet). JASPERS može poduprijeti i podnositelje zahtjeva u okviru Instrumenta prepristupne pomoći.

Kohezijska politika EU-a osmišljena je kako bi se u sklopu nje moglo blisko surađivati s građanima Unije, a to isto načelo primjenjuje JASPERS u svojem djelovanju: njime službeno upravlja EIB i sastoji se od tima od 130 osoba koje mogu pružati savjete tijekom čitavog ciklusa projekta. Jedinstven je po tome što je taj tim raširen u cijelom EU-u: osim sjedišta u Luxembourgu, postoje drugi uredi u Bruxellesu, Bukureštu, Sofiji, Beču i Varšavi.

Ako želite saznati više, internetske stranice JASPERS-a dobra su pristupna točka (<https://jaspers.eib.org/index.htm>).

Savjetodavni centar InvestEU

Savjetodavni centar InvestEU²² dio je programa InvestEU i središnja pristupna točka za nositelje projekata i posrednike koji traže savjetodavnu podršku i tehničku pomoć za ulagačke projekte širom EU-a. Centar se bavi investicijskim fondovima EU-a kojima se izravno upravlja.

Ako ste nositelj projekta koji traži podršku u utvrđivanju obećavajućih mogućnosti za ulaganje u projekt ili ako trebate savjete o pripremi i razvoju projekta, savjetodavni centar InvestEU najbolje je mjesto za to. Centar će pregledati zahtjeve za projekte prije nego što se oni podnesu za finansiranje i pomoći će u planiranju i provedbi operacija ulaganja. Savjetodavni centar InvestEU osobito pruža savjete o strukturiranju okolišne i/ili socijalne održivosti i procjene učinka ulaganja.

²² Za više pojedinosti vidjeti internetske stranice savjetodavnog centra InvestEU (https://investeu.europa.eu/what-investeu-programme/investeu-advisory-hub_hr).

Savjetodavni centar InvestEU strukturiran je na sljedeći način:

- nudi savjetodavne inicijative u okviru četiriju sastavnica politike programa InvestEU i u okviru međusektorske/horizontalne savjetodavne komponente;
- služi kao središnja pristupna točka za pružanje usluga savjetodavne potpore, kao što su potpora za razvoj projekata, izgradnju kapaciteta i razvoj tržišta tijelima i nositeljima projekata te finansijskim ili drugim posrednicima za investicijske fondove EU-a kojima se izravno upravlja.

Grupa EIB-a djeluje kao glavni savjetodavni partner u okviru savjetodavnog centra InvestEU tako što provodi 75 % proračuna tog centra putem pružanja savjetodavnih usluga korisnicima, kao i pružanja strateške potpore Europskoj komisiji za razvoj i jačanje savjetodavnih inicijativa.

Komisija i Grupa EIB-a potpisale su savjetodavni sporazum o pružanju 11 tematskih inicijativa za savjetodavnu potporu, koje obuhvaćaju prioritete politike i ulaganja u okviru sastavnice politike održive infrastrukture, sastavnice koja se odnosi na istraživanja, inovacije, digitalizaciju i MSP-ove, sastavnice koja se odnosi na socijalna ulaganja i vještine te međusektorske sastavnice savjetodavnog centra InvestEU.

Saznajte više o savjetodavnim uslugama koje nudi Grupa EIB-a u okviru savjetodavnog centra InvestEU (<https://eiah.eib.org/about/services>)

Eколоška savjetodavna služba za podršku održivim ulaganjima

Eколоška savjetodavna služba za podršku održivim ulaganjima (**Green ASSIST**)²³ savjetodavna je inicijativa vrijedna 30 milijuna eura koja se financira u okviru programa LIFE. Njome se nastoji uspostaviti portfelj za projekte zelenih ulaganja i osigurati integracija zahtjeva povezanih s okolišem u projekte u drugim sektorima s velikim učinkom na zeleno gospodarstvo.

Savjetodavne usluge dostupne od rujna 2022. imaju dvije sastavnice: 1. pružanje savjetodavne potpore za zelena ulaganja i 2. potpora povezana s izgradnjom kapaciteta i razvojem tržišta.

Prva komponenta, savjetodavna potpora za zelena ulaganja, pružit će pomoći za javne i privatne nositelje ulaganja i druge povezane subjekte u utvrđivanju i razvoju ulaganja

koja doprinose politikama i zakonodavstvu EU-a u području zaštite okoliša, zaštiti i očuvanju prirodnog kapitala i promicanju kružnoga gospodarstva. Takvo specijalizirano stručno znanje moglo bi se iskoristiti i za ozelenjivanje ulaganja u drugim sektorima, koji se ne odnose na okoliš (npr. energija, promet, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, upravljanje resursima i komunikacije), kako bi se znatno poboljšala okolišna učinkovitost i smanjio otisak takvih ulaganja. U okviru te usluge vama kao nositelju projekta mogu poslužiti savjeti posebnih stručnjaka, uključujući vrlo specijalizirano znanje.

U okviru druge komponente posebna potpora za izgradnju kapaciteta i razvoj tržišta pomoći će vam da utvrđuite i realizirate potencijal za zelene financije i ulaganja u određenim geografskim područjima i/ili sektorima te će potaknuti potražnju za zelenim ulaganjima i ozelenjivanje ulaganja.

CINEA će uspostaviti službu Green ASSIST u jesen 2022., stoga pratite CINEA-ine internetske stranice za nadolazeće informacije i smjernice (https://cinea.ec.europa.eu/index_hr).

Dodatni resursi za tehničku pomoć

Europska komisija pruža i druge usluge tehničke pomoći namijenjene isključivo nadležnim tijelima država članica. Istaknuti primjeri uključuju Instrument za tehničku potporu (TSI) i Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija (TAIEX), koji se opisuju u nastavku.

Instrument za tehničku potporu

TSI je program EU-a u okviru kojeg se pruža prilagođeno tehničko znanje tijelima država članica Unije radi osmišljavanja i provedbe reformi. Ta se potpora temelji na potražnji i ne zahtijeva sufinanciranje od država članica.

U sklopu TSI-ja pruža se tehnička potpora tijelima država članica u širokom nizu područja politike, posebice u području zelene tranzicije (uključujući okoliš, kružno gospodarstvo, djelovanje u području klime i energetsku tranziciju).

Zahvaljujući tom instrumentu tijela država članica mogu primiti pomoći u svojim nastojanjima da osmislite reforme, a pomoći se temelji na njihovim prioritetima. Mogu poboljšati svoju sposobnost za izradu i provedbu politika i strategija za reformu te mogu imati koristi od najbolje prakse i primjera drugih sličnih tijela. U sklopu TSI-ja pruža se potpora i za pripremu, provedbu i reviziju planova za oporavak i otpornost.

²³ Za više informacija vidjeti CINEA-inu internetsku stranicu o službi Green ASSIST (https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life/green-advisory-service-sustainable-investments-support-green-assist_hr).

Više informacija o TSI-ju dostupno je na internetskim stranicama Europske komisije (https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en#aboutthesrsp).

Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija

Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija (TAIEX) podržava javne uprave država članica i usmjeren je na poboljšanje provedbe zakonodavstva EU-a i razmjenu najbolje prakse EU-a u cijeloj Uniji (i šire). TAIEX se temelji na potražnji i obuhvaća sva područja politike. Primjerice, u okviru tog instrumenta mogla bi se pružati potpora za provedbu određenog programa financiranja sredstvima EU-a. Potpora se pruža putem radionica, stručnih misija i studijskih posjeta, a tijela korisnici mogu se osloniti i na konkretno stručno znanje koje pružaju TAIEX-ovi službeno priznati stručnjaci.

Možete saznati više o TAIEX-u na internetskim stranicama Europske komisije (https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/funding-and-technical-assistance/taisex_hr).

Ozelenite svoj projekt: vodeća načela i alati

Glavna je ideja vodila ovog vodiča istaknuti načine na koje možete doprinijeti okolišu s pomoću širokog raspona dostupnih sredstava. U prethodnom odjeljku pokazalo se da postoje službe za tehničku pomoć koje vam mogu pomoći da ozelenite projekte. Međutim, gdje kao nositelj projekta možete pronaći konkretnе smjernice za razradu svojeg projekta?

Ciljevi održivog razvoja služe kao smjernice politike i čine globalni poziv za djelovanje radi iskorjenjivanja siromaštva, zaštite planeta i osiguravanja da će do 2030. svi živjeti u miru i blagostanju. Komisijina strategija za provedbu Programa održivog razvoja do 2030. temelji se na **europskom zelenom planu**. U njemu se utvrđuju konkretni opći i pojedinačni ciljevi i djelovanja, a njime se nastoje zaštитiti okoliš i klima. Ako želite uskladiti svoj projekt s takvim politikama koje se zalažu za promjene, pogledajte inicijative u sklopu zelenog plana predstavljene u 2. poglavlju.

U EU-ovu **osmom programu djelovanja za okoliš**, koji je stupio na snagu 2. svibnja 2022. kao zajednički pravno dogovoren plan Unije za okolišnu politiku do 2030., utvrđuje se šest tematskih prioritetnih ciljeva: smanjenje emisija stakleničkih plinova, prilagodbe klimatskim

promjenama, regenerativni model rasta, postizanje nulte stope onečišćenja, zaštita i obnova bioraznolikosti te smanjenje ključnih okolišnih i klimatskih učinaka povezanih s proizvodnjom i potrošnjom. Ti su ciljevi važni elementi koje treba uzeti u obzir pri izravnoj potpori okolišu i transverzalnoj integraciji pitanja okoliša u projekte. Usto, u osmom programu djelovanja za okoliš utvrđuje se okvir za praćenje s glavnim pokazateljima koji mogu poslužiti kao dodatne smjernice za osmišljavanje zelenih projekata.

Relevantne informacije o osmom programu djelovanja za okoliš možete pronaći na internetskim stranicama Komisije (https://ec.europa.eu/environment/strategy/environment-action-programme-2030_hr).

Kao glavna sredstva za postizanje ambicioznih ciljeva europskog zelenog plana programi financiranja u sklopu **višegodišnjeg financijskog okvira i instrumenta**

NextGenerationEU osmišljeni su kako bi se u njih integrirali klimatski i okolišni prioriteti politike. Utvrđeni su sveukupni ciljevi: barem 30 % ukupnih rashoda doprinosit će djelovanju u području klime, a iz godišnje potrošnje u okviru VFO-a²⁴ za ciljeve u području bioraznolikosti izdvojiti će se 7,5 % u 2024. i 10 % u 2026. i 2027. U okviru Mechanizma za oporavak i otpornost, koji se financira instrumentom NextGenerationEU, utvrđen je cilj prema kojem 37 % sredstava mora biti namijenjeno za klimatska pitanja.

U europskom zelenom planu predstavljena je prisega „ne činiti štetu“ kako bi se spriječila šteta za okoliš ili klimu, a taj je koncept naknadno proširen u uredbi EU-a o taksonomiji za održivo financiranje u obliku načela „**„ne nanosi bitnu štetu“**²⁵. Smatra se da se načelo „ne nanosi bitnu štetu“ poštuje ako projekt ne nanosi štetu u pogledu okolišnih i klimatskih ciljeva ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama, održive upotrebe i zaštite vodnih i morskih resursa, prelaska na kružno gospodarstvo, sprečavanja i kontrole onečišćenja te zaštite i obnove bioraznolikosti i ekosustava. Kad kao nositelj projekta provodite načelo „ne nanosi bitnu štetu“, morate razmislići o tome narušava li vaš projekt neki od tih ciljeva, a možda ćete to morati i dokazati. Kako je prethodno istaknuto, načelo „ne nanosi bitnu štetu“ već je uključeno u zahtjeve za određene programe financiranja (Mechanizam za oporavak i otpornost te fondovi kohezijske politike), no nositelj projekta može ga i dobrovoljno

24 Međuinstitucijski Sporazum između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom finansijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava, SL L 433I, 22.12.2020., str. 28.

25 Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088.

primjeniti. Valja napomenuti da se provedba načela „ne nanosi bitnu štetu“ i usklađenost s nacionalnim i Unijinim zakonodavstvom o zaštiti okoliša međusobno nadopunjaju, ali jedna nije zamjena za drugu.

Program LIFE poglavito je posvećen klimatskim i okolišnim prioritetima politike EU-a. Osim toga, kako je prikazano u ovom vodiču, postoji niz drugih programa financiranja, kao što su EFRR, EPFRR, EFPRA, Mehanizam za oporavak i otpornost te program InvestEU, koji imaju komponente ili aspekte prihvatljivosti koji izravno doprinose tim ciljevima ili u kojima se ostvaruju znatne posredne koristi.

Stoga pri osmišljavanju ekološki prihvatljivih projekata kao nositelj projekta možete razmotriti dvije mogućnosti – možete osmisliti projekt koji je izravno usmjeren na okolišne ciljeve ili možete razviti projekt kod kojeg su razmatranja povezana s okolišem integrirana u ciklus projekta.

Kod projekata koji **izravno doprinose okolišu** zaštita, poboljšanje ili obnova okoliša dio su njihovih ciljeva, kao što su zaštita vodnih ili morskih resursa, sprečavanje i kontrola onečišćenja, zaštita i obnova bioraznolikosti ili poticanje kružnoga gospodarstva. Na primjer, mogli bi se osmisliti projekti za uklanjanje morskog otpada, obnovu ekosustava kako bi se spriječilo nestajanje određenih vrsta životinja ili uspostavu radionica za popravak u nekom udaljenom selu. Ako postoje, u opisu svakog fonda u 4. poglavljiju pronaći ćete mogućnosti za izravan doprinos okolišu.

Okolišni ciljevi mogu se i transverzalno integrirati u ciklus projekta, od osmišljavanja i provedbe pa sve do evaluacije. To se često naziva „uključivanje pitanja okoliša“ u projekte. Primjeri integracije pitanja okoliša uključuju procjenu i smanjenje učinaka na okoliš pri uspostavi novog infrastrukturnog projekta, primjerice s pomoću prijelaza za divlje životinje pri izgradnji nove željezničke linije ili uključivanjem zelenih vještina u program razvoja vještina.

Mnoga glavna područja politike programâ financiranja sredstvima EU-a, kao što su promet, poljoprivreda ili ruralni razvoj, imaju velik potencijal za uključivanje okolišnih ciljeva u projekte. Kod više programa financiranja postoje odredbe kojima se nastoje integrirati pitanja okoliša, kao što su one opisane u ciljevima za EFRR, Europski fond za jamstva u poljoprivredi (EFJP) ili EFPRA-i, uključivanje načela „ne nanosi bitnu štetu“ u sklopu Mehanizma za oporavak i otpornost te fondova kohezijske politike, provjera održivosti u okviru programa InvestEU ili popisi za isključivanje određenih aktivnosti koje negativno utječe na okoliš u okviru različitih programa. Za nositelja projekta važno je i načelo opreznosti: njime bi se trebalo osigurati da su sva djelovanja i sve aktivnosti na razini EU-a usmjereni i osmišljeni tako da se ne šteti klimi i okolišu ako se to može izbjegić. Isto tako morat ćete utvrditi je li vaš projekt u skladu s nacionalnim ili Unijinim zakonodavstvom o zaštiti okoliša koje je na snazi. To znači da će za određene projekte prije

njihova odobrenja biti potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš.

Posebne elemente za integraciju okolišnih ciljeva u projekte u okviru određenog programa financiranja pronaći ćete u 4. poglavljju, u odjelicima „Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša“ za svaki program financiranja. U nastavku su navedene dodatne pojedinosti o korisnim elementima za nositelje projekata kad je riječ o integraciji okolišnih ciljeva u projekte.

Procjene utjecaja predloženih projekata i ulaganja na okoliš nezaobilazne su sastavnice za integraciju okolišnih ciljeva na razini pojedinačnog projekta. U **Direktivi o procjeni utjecaja na okoliš**²⁶ utvrđuje se pravni okvir za takve procjene²⁷. U nastavku se opisuju vrste projekata koji se moraju podvrgnuti procjeni (npr. razvoj autocesta na velike udaljenosti, zračnih luka ili brana) i navodi se koje ćete vrste postupaka morati proći pod kojim uvjetima. Smatra se da svi projekti navedeni u Prilogu I. Direktivi o procjeni utjecaja na okoliš znatno utječu na okoliš, stoga je za njih propisana procjena utjecaja na okoliš. Za projekte navedene u Prilogu II. te direktive nacionalna tijela nadležna za okoliš moraju odrediti podlježe li projekt procjeni utjecaja na okoliš putem postupka provjere. Javno savjetovanje ključno je obilježje postupaka procjene utjecaja na okoliš. Na temelju te direktive svaka država članica mora prenijeti takve zahtjeve u nacionalno pravo kako bi se opći okvir prilagodio nacionalnim okolnostima i organizacijskoj strukturi. Ako želite saznati koje konkretnе postupke morate proći kao nositelj projekta i podlježe li vaš projekt obveznoj procjeni, izrazito se savjetuje obratiti se središnjoj točki države članice u kojoj će se projekt provoditi za dodatne informacije.

Druge sastavnice EU-a za okolišnu usklađenost koje su važne za integraciju pitanja okoliša u vezi s prirodom i bioraznolikosti jesu **Direktiva o pticama**²⁸ i **Direktiva o staništim**^{29 30}. Na temelju Direktive o staništim države članice moraju odrediti posebna područja očuvanja za osiguravanje povoljnog stanja očuvanosti stanišnih tipova iz Priloga I. te direktive i vrsta iz Priloga II. te direktive. U skladu s Direktivom o pticama mreža mora obuhvaćati posebna zaštićena područja određena za 194 posebno ugrožene vrste i za vrste migracijskih ptica. Ta područja

26 Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš, SL L 26, 28.1.2012., str. 1.

27 Više informacija o procjenama utjecaja na okoliš možete pronaći na internetskim stranicama Europske komisije (https://ec.europa.eu/environment/eia/index_en.htm).

28 Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica, SL L 20, 26.1.2010., str. 7.

29 Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore, SL L 206, 22.7.1992., str. 7.

30 Više informacija o Direktivi o pticama i Direktivi o staništim dostupno je na internetskim stranicama Komisije (https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/index_en.htm).

zajedno čine mrežu zaštićenih područja Natura 2000. Država članica mora provesti odgovarajuću procjenu za svaki plan ili projekt koji bi mogao znatno utjecati na područje mreže Natura 2000, pojedinačno ili u kombinaciji s drugim planovima ili projektima (u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima). Tom se procjenom moraju utvrditi implikacije projekta ili plana na to područje s obzirom na ciljeve očuvanja tog područja. Nadležna tijela mogu pristati na plan ili projekt tek nakon što utvrde da on neće štetno utjecati na cjelovitost predmetnog područja. U vrlo iznimnim okolnostima (tj. kad nema alternative i plan ili projekt opravdan je zbog imperativnih razloga prevladavajućeg javnog interesa) može se dopustiti provedba plana ili projekta unatoč negativnom ishodu procjene, no države članice moraju poduzeti odgovarajuće kompenzacijске mjere kako bi se osigurala zaštita sveukupne koherentnosti mreže Natura 2000 te je potrebno izvestiti Komisiju (članak 6. stavak 4. Direktive o staništima). U određenim slučajevima može biti potrebno i mišljenje Komisije.

Okvirnom direktivom o vodama³¹ osigurava se cjelovito uključivanje gospodarskih i ekoloških aspekata u upravljanje kvalitetom i količinom voda³². Ta se direktiva primjenjuje na slatke, obalne i prijelazne vode i njome se osigurava cjelovit pristup gospodarenju vodama uz poštovanje cjelovitosti ekosustavâ. Glavni je cilj te direktive postizanje dobrog stanja više od 146 000 tijela površinskih voda (npr. rijeke, jezera i obalne vode) i više od 15 000 tijela podzemnih voda na području EU-a. Postići „dobro stanje“ znači osigurati dobro ekološko i kemijsko stanje površinskih voda te dobro količinsko i kemijsko stanje podzemnih voda, glavnih izvora zahvaćanja pitke vode. Okvirnom direktivom o vodama uvodi se zahtjev za upravljanje rijekama na temelju riječnih slivova (tj. prirodna geografska i hidrološka jedinica) neovisno o administrativnim ili političkim razgraničenjima. U planovima upravljanja riječnim slivovima detaljno se opisuje kako se u propisanom roku trebaju ostvariti postavljeni ciljevi za riječni sliv (ekološko, količinsko i kemijsko stanje te ciljevi za zaštićena područja). Kod projekata koji uključuju promjenu fizičkih karakteristika tijela površinske vode ili promjenu razine tijela podzemne vode koja narušava stanje vodnog tijela ili dovodi do nepostizanja dobrog stanja/potencijala vode bit će potrebno ispuniti uvjete opisane u članku 4. stavku 7.

Okvirna direktiva o otpadu³³ može biti relevantna za određene projekte jer može usmjeriti projekte u vezi s time

31 Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike, SL L 327, 22.12.2000., str. 1.

32 Više informacija o Okvirnoj direktivi o vodama dostupno je na internetskim stranicama Komisije (https://ec.europa.eu/environment/water/index_en.htm).

33 Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva, SL L 312, 22.11.2008., str. 3.

kako da budu u skladu s hijerarhijom otpada (članak 4.), kako da doprinesu pripremi za ciljeve ponovne uporabe i recikliranja (članak 11. stavak 2.) i u vezi s potrebom da budu u skladu s relevantnim planom gospodarenja otpadom i programom za sprečavanje nastanka otpada (članci 28. i 29.).³⁴

Ovisno o prirodi projekta može se primjenjivati drugo zakonodavstvo o okolišu, kao što su strateška procjena utjecaja na okoliš³⁵ ili Direktiva o industrijskim emisijama³⁶.

Za nositelja projekta zasigurno može biti izazovno pobrinuti se da u osmišljavanje projekta budu integrirana pitanja okoliša i da je ono u skladu sa zakonodavstvom u području okoliša. Međutim, to ne mora biti tako. Prvo, uvijek možete pogledati sveobuhvatne informacije dostupne na internetskim stranicama Komisije³⁷ ili na stranicama tijela država članica nadležnih za okoliš. Drugo, slobodno se obratite svojim nacionalnim kontaktnim točkama ili kontaktnim točkama raznih programa financiranja na razini EU-a – sve će vam one biti korisne i usmjeriti vas prema informacijama koje su vam potrebne kako biste osigurali uspješnost svojeg projekta.

Kako je prethodno istaknuto, u 4. poglavlu pronaći ćete dodatne informacije o tome kako ozeleniti svoj projekt u okviru određenih programa financiranja. Ako imate dodatnih pitanja u fazi osmišljavanja projekta, slobodno se обратите službama za tehničku pomoć koje vam stoje na raspolaganju ili središnjim nadležnim institucijama.

34 Više informacija o Okvirnoj direktivi o otpadu dostupno je na internetskim stranicama Komisije (https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling_hr).

35 Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš, SL L 197, 21.7.2001., str. 30.

36 Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja), SL L 334, 17.12.2010., str. 17.

37 Na internetskim stranicama Komisije nalaze se dvije korisne polazišne točke (<https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/20.html> i https://ec.europa.eu/environment/index_hr).

4. poglavlje:

Pristup financiranju

Uvod u programe financiranja

U ovom se poglavlju opisuje 13 programa financiranja u okviru VFO-a za razdoblje 2021.–2027. i instrumenta NextGenerationEU, iz kojih se mogu financirati projekti koji pridonose okolišnim ciljevima EU-a. Projekti mogu biti izravno usmjereni na okoliš ili se u njih mogu integrirati razmatranja povezana s okolišem na transverzalniji način.

U tablici 4. prikazan je sažetak vrste informacija navedenih za svaki program financiranja u sljedećim odjeljcima. Valja napomenuti da je, za svaki program financiranja uključen u ovaj vodič, naglasak stavljen na najznačajnije informacije za nositelje projekata koji doprinose okolišnim ciljevima. Više pojedinosti o svakom programu financiranja može se pronaći na raznim poveznicama navedenima u pojedinačnim opisima u nastavku.

Fondovi u nastavku predstavljeni su u klasterima prema područjima politike, a navode se abecednim redom u okviru svakog klastera.

Tablica 4.: Sažetak informacija navedenih za svaki program financiranja

Vrsta informacija	Opis
Ključna područja	Pruža kratak pregled ključnih područja politike na koja se program financiranja odnosi.
Ciljevi i područje primjene	Navode se općeniti ciljevi i područje primjene fonda/programa.
Komponente	Navode se razna ciljna područja i prioriteti programa financiranja. Iako komponente mogu doprinositi sveukupnom cilju, mogu imati zasebne proračune u sklopu programa financiranja.
Iznos sredstava	Navodi se iznos novčanih sredstava iz proračuna VFO-a ili instrumenta NextGenerationEU koji se stavlja na raspolažanje putem programa financiranja. U okviru svakog programa često se dodatno raščlanjuje koliko je sredstava dostupno za svaku komponentu ili vrstu projekta.
Vrsta upravljanja	Označava vrstu upravljanja primjenjivu na svaki fond/program. Programima financiranja na razini EU-a upravlja Komisija (izravno upravljanje), zajedno s državama članicama (podijeljeno upravljanje) ili preko partnerâ u provedbi (neizravno upravljanje). Ovisno o prirodi predmetnih sredstava ili komponente program financiranja može se provoditi na jedan ili više načina.
Vrsta financiranja	Označava način isplate sredstava, kao što su bespovratna sredstva, zajmovi, vlasnički kapital ili jamstva ili kombinacija navedenoga.
Ciljani korisnici	Označava predviđene korisnike programa financiranja. U okviru svakog programa financiranja i instrumenta tehničke pomoći definiraju se predviđeni korisnici, od poljoprivrednika, istraživača ili poduzeća do međunarodnih organizacija. Pregled najčešćih korisnika financiranja sredstvima EU-a može se pronaći na internetskim stranicama Europske komisije (https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/how-apply/eligibility-who-can-get-funding_hr).
Vrste projekata	Navodi se opći pregled vrsta projekata koje se mogu financirati u okviru programa financiranja. Na temelju toga čitatelji mogu stići općenitu sliku o tome jesu li njihovi projekti potencijalno prihvatljivi za predmetni program financiranja.
Kriteriji prihvatljivosti	Pruža se neiscrpan popis kriterija prihvatljivosti povezanih s korisnicima i vrstama/aktivnostima projekata. Mogu postojati horizontalni i/ili posebni kriteriji prihvatljivosti za svaki program financiranja, ali i za pojedinačne pozive. U ovom se vodiču navode ključne informacije s pomoću kojih nositelji projekata mogu procijeniti jesu li kao subjekti prihvatljivi. Nositelji projekata zatim mogu doći do konkretnije pomoći u vezi s kriterijima prihvatljivosti tako da pogledaju posebne smjernice za svaki fond, primjerice u pozivima na podnošenje prijedloga i informacijama za natječaje. Osim toga, konkretna pomoć koju nude upravljačka tijela može biti korisna nositeljima projekata kako bi dodatno utvrdili zahtjeve za prihvatljivost.
Zahtjevi vidljivosti	Navode se posebni zahtjevi koje korisnici trebaju ispuniti pri primanju sredstava EU-a. To obično znači da se logotip EU-a treba vidljivo istaknuti i da se kao izvor finansijske potpore moraju naznačiti sredstva EU-a.
Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš	Objašnjava se kako i u kojim područjima projekti koji se financiraju u okviru programa financiranja mogu izravno doprinijeti okolišnim ciljevima.
Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša	Objašnjava se potencijal koji prihvatljivi projekti mogu imati za transverzalnu integraciju okolišnih ciljeva (tako što se neizravno usmjeravaju na njih i/ili tako što ih se integrira u ciklus projekta, kako je opisano u 3. poglavljju).
Mogućnosti za tehničku pomoć	Označava mogućnosti za tehničku pomoć koje su dostupne u brojnim programima financiranja i koje mogu pomoći i privatnim i javnim nositeljima projekata. Nositelji projekata mogu dobiti pomoć pri osmišljavanju (uključujući integraciju razmatranja povezanih s okolišem) i provedbi svojih projekata.
Korisne poveznice i resursi	Navode se internetski resursi na portalima za financiranje i informacije o tome gdje pronaći pozive na podnošenje prijedloga, kako podnijeti zahtjev za fondove, informacije o kontaktnim točkama i zakonodavnim aktima kojima se uspostavljaju fondovi te se navode svi drugi mogući izvori informacija za korisnike koji traže detaljnije informacije.
Primjeri projekata	Predstavljaju se primjeri prijašnjih projekata, uglavnom u okviru prethodnog VFO-a. Na taj način možete dobiti uvid u to što je moguće te se ohrabriti u traženju programa financiranja koji odgovaraju vašem projektu i u podnošenju zahtjeva za njih.

Informacije o fondovima

Program za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE)

Finansijski instrument EU-a kojim se podupiru projekti povezani s okolišem, očuvanjem prirode, djelovanjem u području klime i održivom energijom širom Unije i u zemljama koje nisu članice EU-a, ali su pridružene programu LIFE

Ključna područja Kružno gospodarstvo i otpad, kvaliteta zraka te sprečavanje i kontrola onečišćenja, zaštita, očuvanje i obnova prirode i bioraznolikosti, održiva upotreba i zaštita vodnih i morskih resursa, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama, čista energija te upravljanje u području okoliša i klime, energetska učinkovitost.	Ciljevi i područje primjene Opći je cilj doprinjeti pomaku prema održivom, kružnom i energetski učinkovitom gospodarstvu EU-a, koje se temelji na obnovljivoj energiji, klimatski je neutralno i otporno na klimatske promjene, kako bi se zaštitila, obnovila i poboljšala kvaliteta okoliša, uključujući zrak, vodu i tlo, zaustavilo gubitak bioraznolikosti i preokrenulo taj trend te pristupilo rješavanju problema degradacije ekosustavâ, među ostalim podupiranjem provedbe mreže Natura 2000 i upravljanja njome, čime se doprinosi održivom razvoju. Programom LIFE nastoji se podupirati i provedba općih programa djelovanja EU-a u području okoliša.	Komponente Program LIFE sastoji se od četiri potprograma: 1. „Priroda i bioraznolikost“ 2. „Kružno gospodarstvo i kvaliteta života“ 3. „Ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama“ 4. „Prelazak na čistu energiju“.
Iznos sredstava 5,4 milijarde eura		
Vrsta upravljanja Program LIFE fond je kojim se izravno upravlja putem poziva na podnošenje prijedloga/ponuda. Programom upravlja Europska komisija, a većina bespovratnih sredstava za dodjelu delegira se CINEA-i.		
Vrsta financiranja Oblik financiranja koji se pretežno upotrebljava u programu LIFE bespovratna su sredstva, koja općenito čine približno 85 % ukupnog proračuna. Ovisno o vrsti projekata, bespovratnim sredstvima može se sufinancirati do 95 % troškova projekta, kako je navedeno u nastavku. Drugi oblici financiranja uključuju ugovore o javnoj nabavi, nagrade i tehničku pomoć za operacije ulaganja.		
Ciljani korisnici Prihvativi korisnici obuhvaćeni su jednom od sljedećih kategorija: <ul style="list-style-type: none">• javni ili privatni pravni subjekt registriran u EU-u ili u prekomorskoj zemlji ili području povezanom s njome;• zemlja koja nije članica EU-a, a pridružena je programu LIFE;• pravni subjekt osnovan u skladu s pravom EU-a ili bilo koja međunarodna organizacija. Fizičke osobe ne mogu podnijeti zahtjev. Iznimno, pravni subjekti s poslovnim nastanom u zemlji koja nije članica EU-a i koja nije pridružena programu LIFE prihvativi su za sudjelovanje ako je to potrebno radi ostvarenja ciljeva određenog djelovanja kako bi se osigurala djelotvornost intervencija provedenih u EU-u. Međutim, takvi pravni subjekti u načelu moraju sami snositi troškove sudjelovanja.		
Vrste projekata Programom LIFE financiraju se projekti posebno usmjereni na okoliš i projekti u koje su integrirana pitanja okoliša u obliku bespovratnih sredstava, nagrada i javne nabave . Njime se može financirati i tehnička pomoć za operacije ulaganja. Primjerice, projekti posebno usmjereni na okoliš mogu se financirati putem projekata standardnih djelovanja, dok se strateškim projektima za prirodu (SNAP) i strateškim integriranim projektima (SIP) nastoji poduprijeti provedba plana ili strategije koja se zahtijeva zakonodavstvom ili politikama povezanim sa zaštitom okoliša i klimom. Programom LIFE financiraju se i projekti za poboljšanje upravljanja kako bi se podržali njegovi okolišni/klimatski ciljevi. U programu LIFE utvrđuju se izvori financiranja za projekte usmjereni na pomoć pri pripremi strateških projekata za prirodu i strateških integriranih projekata. Programom LIFE može se podupirati i funkcioniranje neprofitnih subjekata koji djeluju u području okoliša i klimatskog djelovanja (uključujući energetsku tranziciju). U određenim okolnostima bespovratnim sredstvima mogu se financirati i aktivnosti u prekomorskim zemljama ili područjima država članica ili se mogu podupirati međunarodni sporazumi u kojima je EU stranka.		

Kriteriji prihvatljivosti

U Uredbi o programu LIFE utvrđena su osnovna pravila za fond, uključujući glavne kriterije prihvatljivosti. Jedan važan kriterij jest potreba za sufinciranjem projekata. U nastavku su navedene stope sufinciranja³⁸:

- obvezno za projekte u okviru programa LIFE, a stopa sufinciranja može biti najviše 60 % za strateške projekte za prirodu, strateške integrirane projekte i projekte standardnih djelovanja;
- za projekte standardnih djelovanja u okviru potprograma „Priroda i bioraznolikost“ stopa sufinciranja može iznositi najviše 75 %;
- za neprofitne subjekte stopa sufinciranja može iznositi najviše 70 %;
- druga djelovanja koja se financiraju u okviru potprograma „Prelazak na čistu energiju“ mogu se sufincirati do 95 %.

³⁸ Sve stope i uvjeti objašnjeni su na internetskim stranicama Europske komisije (https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/life/wp-call/2021-2024/wp_life-2021-2024_en.pdf).

Zahtjevi vidljivosti

Važno je imati na umu da se zahtjevi u pogledu vidljivosti/korporativnog identiteta za program LIFE razlikuju od pristupa drugih fondova i programa finansiranja. Konkretno, člankom 21. Uredbe o programu LIFE od primatelja sredstava u okviru tog programa zahtijeva se da upotrebljavaju logotip programa LIFE.

Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš

Program LIFE instrument je EU-a za finansiranje u području okoliša usmjeren na okolišne projekte i projekte koji imaju okolišnu dimenziju. To vrijedi za sva četiri potprograma, a najizravnije se odnosi na potprograme „Priroda i bioraznolikost“ i „Kružno gospodarstvo i kvaliteta života“. Projekti u sklopu tih dvaju stupova bit će izravno usmjereni na održivu upotrebu i zaštitu morskih i vodnih resursa, obnovu bioraznolikosti i ekosustava, prelazak na kružno gospodarstvo, kvalitetu zraka te sprečavanje i kontrolu onečišćenja.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Program LIFE osmišljen je kako bi se maksimizirala njegova dimenzija integracije pitanja okoliša. U sklopu njegove revizije u prijašnjem razdoblju VFO-a uveden je poseban alat za integraciju pitanja okoliša u integrirane projekte programa LIFE³⁹. Jedno od jedinstvenih obilježja takvih projekata jest da pomažu državama članicama da iskoriste druge izvore finansiranja sredstvima EU-a (npr. strukturne, poljoprivredne ili regionalne fondove). Uz najnoviju reviziju ti su projekti prošireni kako bi se omogućila šira upotreba, među ostalim za prirodu.

Projekti koji se financiraju u okviru programa LIFE ne smiju narušavati nijedan od njegovih općih i konkretnih ciljeva, što uključuje klimatsku i energetsku dimenziju koja je uključena putem potprograma „Ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama“ i „Prelazak na čistu energiju“. Integracija pitanja okoliša može se postići u projektima koji su obuhvaćeni tim područjima, kao što su energetska učinkovitost, obnovljiva energija, prilagodba gradova ili regija klimatskim promjenama, osiguravanje otpornosti infrastrukture na klimatske promjene ili izgradnja kapaciteta za prelazak na čistu energiju. U okviru programa LIFE propisano je i da se projektima u kojima se ostvare sinergije i posredne koristi između četiriju potprograma pri evaluaciji dodjeljuju dodatni bodovi.

Osim toga, postoje i transverzalnija područja koja isto mogu imati koristi od integracije pitanja okoliša, kao što su inovativne čiste tehnologije i rješenja, održive financije, promjena ponašanja i aktivnosti za informiranje te digitalizacija.

³⁹ Više informacija o integriranim projektima u okviru programa LIFE dostupno je na internetskim stranicama CINEA-e (https://cinea.ec.europa.eu/publications/life-integrated-projects_hr).

Mogućnosti za tehničku pomoć

Tehnička pomoć programa LIFE za pripremu strateških integriranih projekata/strateških projekata za prirodu: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/life/wp-call/2021-2024/call-fiche_life-2021-ta-pp_en.pdf.

Korisne poveznice i resursi

- Pravna osnova za fond: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0783>
- Informacije o programu na internetskim stranicama Komisije: https://cinea.ec.europa.eu/life_hr
- CINEA-in vodič za podnositelje zahtjeva: https://cinea.ec.europa.eu/life/life-support-applicants_hr
- CINEA-ini informativni dati: https://cinea.ec.europa.eu/events_hr
- Program LIFE u europskim zemljama i nacionalne kontaktne točke: https://cinea.ec.europa.eu/life/life-european-countries_hr

Primjeri projekata

Ovaj program ima dugu povijest uspjeha i riječ je o popularnom instrumentu za financiranje u zajednici za zaštitu okoliša. Postoje brojni primjeri uspješnih projekata koji su provedeni uz sredstva iz programa LIFE.

Baza podataka o financiranim projektima dostupna je na <https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/search/>.

LIFE IP CLEAN AIR

Trajanje: od listopada 2018. do listopada 2024.

Korisnik: bugarske općine Sofija (koordinator), Burgas, Ruse, Stara Zagora, Veliko Trnovo i Montana te klub „Economika 2000“

Vrsta korisnika: lokalno javno tijelo/općina

Ukupni proračun: 16 666 266 eura

Doprinos EU-a: 9 999 760 eura

Ovim se projektom podupiru bugarske općine Sofija, Burgas, Veliko Trnovo, Montana, Ruse i Stara Zagora u njihovim nastojanjima da smanje onečišćenje zraka i emisije čestica promjera 10 mikrona ili manje (PM_{10}) iz kućanskoga grijanja i drugih izvora. Uz kombinaciju raznih aktivnosti, uključujući izgradnju kapaciteta, informiranje i prenošenje znanja, projekt LIFE IP CLEAN AIR doprinosi ostvarenju sljedećih ciljeva: manje od 35 dana godišnje s iznadprosječnim dnevnim razinama čestica PM_{10} , kako se zahtijeva zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom, postizanje i održavanje prosječnih godišnjih koncentracija čestica PM_{10} ispod godišnjeg cilja za zdravlje ljudi određenog zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom, smanjenje najvećih zabilježenih registriranih koncentracija čestica PM_{10} u 24 sata i smanjenje razina čestica $PM_{2,5}$ i sumporova dioksida smanjenjem emisija iz ugljena i ogrjeva na drva u kućanstvima.

Izvor: https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=7009

Internetske stranice projekta: <https://lifeipcleanair.eu/>

LIFE-ECOTEX

Trajanje: od rujna 2016. do studenoga 2019.

Korisnik: GAIKER-IK4 (Španjolska) (koordinator), CTCR (Španjolska), BETA (Španjolska), EKOREC (Španjolska) i LOGROTEX (Španjolska)

Vrsta korisnika: poduzeća

Ukupni proračun: 1 246 048 eura

Doprinos EU-a: 735 827 eura

U okviru ovog projekta razvijen je inovativan, ekološki učinkovit sustav recikliranja za poliesterski tekstilni otpad koji se lako može replicirati. Poliester je druga najveća skupina plastičnih materijala prema korištenoj količini. Međutim, u industriji obuće do 7 % visokokvalitetnog poliesterskog tekstila gubi se tijekom proizvodnje. Takav je otpad teško reciklirati, zbog čega su najčešća rješenja odlaganje na odlagalištima i spaljivanje. U okviru španjolskog projekta LIFE-ECOTEX nastojalo se pronaći održivo rješenje za takav poliesterski otpad tako da ga se kemijski reciklira s pomoću katalitičke glikolize. Taj je proces doveo do kemijskih monomera s visokom dodanom vrijednošću, koji su se ponovno upotrebljavali kao sirovina za proizvodnju nove obuće i izolacijskih materijala. Time je ujedno povećana kružnost te industrije i smanjene su emisije stakleničkih plinova. Primjerice, u proizvodnji te nove sirovine emisije su se smanjile za 35 % u usporedbi s proizvodnjom nerecikliranog poliestera. Usto, par uložaka za cipele proizveden od recikliranog poliestera ima 23 % manji uglijčni otisak od uložaka koji se obično koriste u tenisicama. Ta nova metoda dovela je do smanjenja količine otpada poliesterskog tekstila koji se odlaze na odlagališta za 750 kg. U projektu je razvijeno 330 prototipova uložaka za cipele i 24 izolacijske ploče proizvedene od kemijski recikliranog poliestera. Nekoliko poduzeća u tekstilnoj, automobilskoj i ambalažnoj industriji započelo je projekte za replikaciju tog kemijskog procesa.

Izvor: https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/index.cfm?fuseaction=search_dspPage&n_proj_id=5798

Internetske stranice projekta: <http://www.life-ecotex.eu/index.php/en/home/>

Obzor Europa

Dosad najveći transnacionalni program za istraživanja i inovacije

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
<p>Program Obzor Europa namijenjen je borbi protiv klimatskih promjena, doprinosa postizanju ciljeva održivog razvoja UN-a i poticanju konkurentnosti i rasta u EU-u.</p> <p>Tim se programom olakšava suradnja i jača učinak istraživanja i inovacija u razvoju, podupiranju i provedbi politika EU-a uz rješavanje globalnih pitanja. Njime se podupiru razvoj i razmjena znanja i tehnologija.</p> <p>Taj je program usmјeren na otvaranje radnih mјesta, potpuno iskorištanje baze talenata EU-a, poticanje gospodarskog rasta, promicanje konkurentnosti u industriji i optimiziranje učinka ulaganja u okviru ojačanog europskog istraživačkog prostora.</p>	<p>U prvom strateškom planu utvrđuju se ključni strateški ciljevi usmјereni na ulaganja u prve četiri godine programa:</p> <ul style="list-style-type: none">• promicanje otvorene strateške autonomije vođenjem razvoja ključnih digitalnih tehnologija, razvojnih i novih tehnologija, sektora i lanaca vrijednosti radi ubrzavanja i usmjeravanja digitalne i zelene tranzicije s pomoću tehnologija i inovacija usmјerenih na čovjeka;• obnova europskih ekosustava i bioraznolikosti te održivo upravljanje prirodnim resursima radi osiguravanja opskrbe hranom i čistog i zdravog okoliša;• digitalni put prema Europi kao prvom kružnom, klimatski neutralnom i održivom gospodarstvu putem preobrazbe njezinih sustava mobilnosti, energije, građevinarstva i proizvodnje;• stvaranje otpornijeg, uključivijeg i demokratskijeg europskog društva, koje je spremno i sposobno reagirati na prijetnje i katastrofe, koje uklanja nejednakosti i pruža visokokvalitetnu zdravstvenu skrb te jača ulogu svih građana u zelenoj i digitalnoj tranziciji.
Iznos sredstava	Ciljani korisnici
<p>Program Obzor Europa ima proračun od 95,5 milijardi eura za razdoblje 2021.–2027. To uključuje 5,4 milijarde eura iz instrumenta NextGenerationEU te dodatna sredstva u iznosu od 4,5 milijardi eura. Za ciljeve povezane s klimatskim promjenama izdvojiti će se 35 % tog proračuna.</p>	<p>Svaki pravni subjekt, neovisno o mjestu njegova poslovnog nastana, uključujući pravne subjekte iz država koje nisu članice EU-a i nisu pridružene programu ili međunarodne organizacije (uključujući međunarodne europske istraživačke organizacije), ima pravo sudjelovati (neovisno o tome je li prihvatljiv za financiranje), pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u Uredbi o programu Obzor Europa⁴¹ i svi drugi uvjeti utvrđeni za konkretnu temu poziva. Kako bi bili prihvatljivi za financiranje, podnositelji zahtjeva moraju imati poslovni nastan u EU-u, pridruženoj zemlji ili u zemlji s niskim do srednjim dohotkom. Pridružene su zemlje Armenija, Bosna i Hercegovina, Gruzija, Island, Izrael, Kosovo, Moldova, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Norveška, Srbija i Turska, a trenutačno se obrađuju pregovori o pridruživanju s Albanijom, Farskim Otocima, Marokom, Tunisom, Ukrajinom i Ujedinjenom Kraljevinom.</p>
Vrsta upravljanja	
<p>Program se provodi putem izravnog upravljanja ili putem neizravnog upravljanja tijelâ za financiranje. Financiranje u okviru programa osigurava se putem neizravnih djelovanja u bilo kojem od oblika utvrđenih u Finansijskoj uredbi⁴⁰, no bespovratna sredstva glavni su oblik potpore u sklopu programa. Njime se podupiru i ulaganja u europska partnerstva koja uključuju suradnju s državama članicama ili industrijom. Znatan dio stupa II. programa Obzor Europa provest će se u okviru institucionaliziranih partnerstava, posebice u područjima mobilnosti, energije, digitalnog sektora i biogospodarstva, koja će imati svoje zasebne programe rada.</p>	<p>40 Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012, SL L 193, 30.7.2018., str. 1.</p> <p>41 Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013, SL L 170, 12.5.2021., str. 1.</p>
Vrsta financiranja	
<p>Program Obzor Europa nudi bespovratna sredstva kao glavni model financiranja, ali prema potrebi dopunjaju se namjenskim finansijskim instrumentima.</p>	

Komponente

Program se sastoji od triju stupova i jednog dijela, koji odgovaraju njegovim glavnim prioritetima.

Stup I.: izvrsna znanost. Tim se stupom nastoji povećati globalna konkurentnost EU-a u području znanosti. Njime se podupiru pionirski istraživački projekti koje definiraju i vode vrhunski istraživači putem Europskog istraživačkog vijeća. Osim toga, financiraju se stipendije za postdoktorske istraživače, doktorske mreže za osposobljavanje i razmjene za istraživače u okviru programa aktivnosti Marie Skłodowska-Curie te se ulaže u istraživačke infrastrukture svjetske razine.

Stup II.: globalni izazovi i europska industrijska konkurentnost. Tim se stupom podupiru istraživanja povezana s društvenim izazovima, jačaju se tehnološki i industrijski kapaciteti putem klastera te se određuju misije EU-a s ambicioznim ciljevima za rješavanje nekih od naših najvećih problema. On obuhvaća i aktivnosti kojima se bavi Zajednički istraživački centar, koji oblikovateljima politika na nacionalnoj razini i razini EU-a pruža neovisne znanstvene dokaze i tehničku potporu.

Taj je stup podijeljen u šest klastera, od kojih se svaki sastoji od pojedinačnih očekivanih učinaka povezanih zajedničkim glavnim temama. Tih šest klastera jesu:

1. zdravlje
2. kultura, kreativnost i uključivo društvo
3. civilna sigurnost za društvo
4. digitalizacija, industrija i svemir
5. klima, energija i mobilnost
6. hrana, biogospodarstvo, prirodni resursi, poljoprivreda i okoliš.

Povrh toga, u program za istraživanja i inovacije Obzor Europa uvedene su i misije EU-a za razdoblje 2021.–2027. (uključujući misiju za oceane). Te misije odražavaju predanost rješavanju nekih od najvećih pitanja s kojima se suočava naš svijet. Svaka misija funkcioniра kao portfelj djelovanja – kao što su istraživački projekti, mjere politike ili čak zakonodavne inicijative – kako bi se ostvario mjerljiv cilj koji se ne bi mogao postići pojedinačnim djelovanjem. Te misije doprinose ciljevima europskog zelenog plana, europskom planu za borbu protiv raka i ciljevima održivog razvoja. Pet misija EU-a jesu:

1. aprilagodba klimatskim promjenama – potpora da barem 150 europskih regija i zajednica postane otporno na klimatske promjene do 2030.;
2. rak – imajući u vidu europski plan za borbu protiv raka, poboljšati život više od 3 milijuna ljudi do 2030., s fokusom na prevenciju, liječenje i omogućivanje duljeg i kvalitetnijeg života;
3. obnova naših oceana i ostalih voda do 2030.;
4. 100 klimatski neutralnih i pametnih gradova do 2030.;
5. plan za tlo za Europu – 100 živih laboratorija i oglednih projekata koji će biti na čelu prelaska na zdrava tla do 2030.

Stup III.: inovativna Europa. Tim se stupom Europa nastoji učiniti predvodnikom u inovacijama kojima se stvaraju nova tržišta preko Europskog vijeća za inovacije (EIC). Pridonijet će i razvoju cjelokupnog europskog inovacijskog okruženja uz pomoć Europskog instituta za inovacije i tehnologiju, u kojem se potiče integracija trokuta znanja koji čine obrazovanje, istraživanje i inovacije.

EIC nastoji prepoznati i podupirati revolucionarne tehnologije i inovacije koje bi se mogle proširiti u inozemstvu i postati vodeće na tržištu. Podupire sve faze inovacija, od istraživanja i razvoja znanstvenih temelja revolucionarnih tehnologija, validacije i demonstracije takvih tehnologija i inovacija kako bi mogle ispunjavati stvarne potrebe pa sve do razvoja i širenja start-up poduzeća i MSP-ova. Svi primatelji nagrada EIC-a, kao i odabrani podnositelji zahtjeva, imaju pristup nizu EIC-ovih usluga za unapređenje poslovanja, koje pružaju pristup vrhunskom stručnom znanju, korporativnim subjektima, ulagačima i dionicima ekosustava. EIC se bavi i dodatnim aktivnostima, kao što je dijeljenje nagrada.

Dio: širenje sudjelovanja i jačanje europskog istraživačkog prostora. Ovim se dijelom programa Obzor Europa povećava potpora za države članice EU-a u njihovim nastojanjima da što bolje iskoriste svoj nacionalni potencijal za istraživanja i inovacije.

Vrste projekata

Sljedeće aktivnosti obično su prihvatljive za bespovratna sredstva u okviru programa Obzor Europa.

- **Istraživačka i inovacijska djelovanja.** Riječ je o aktivnostima kojima se prvenstveno nastoje stvoriti nova znanja ili istražiti izvedivost nove ili poboljšane tehnologije, proizvoda, procesa, usluge ili rješenja. To može uključivati osnovno i primijenjeno istraživanje, razvoj tehnologije i njezinu integraciju, ispitivanje ili demonstraciju i provjeru prototipa manjeg opsega u laboratoriju ili simuliranom okruženju.
- **Inovacijska djelovanja.** Riječ je o aktivnostima kojima se nastoje izraditi planovi i mehanizmi ili nacrti za nove, izmjenjene ili poboljšane proizvode, procese ili usluge. One mogu uključivati izradu prototipa, ispitivanje, demonstraciju, pokušno izvođenje, vrednovanje proizvoda velikog opsega i tržišnu replikaciju.
- **Djelovanja za koordinaciju i potporu.** Riječ je o aktivnostima kojima se doprinosi ciljevima programa Obzor Europa.
- **Djelovanja sufinanciranja programa.** Riječ je o programu aktivnosti koji uspostavljaju ili provode pravni subjekti koji upravljaju istraživačkim i inovacijskim programima ili ih financiraju, a koji nisu tijela EU-a za financiranje. Takav program aktivnosti može davati potporu umrežavanju i koordinaciji, istraživanjima, inovacijama, pilot-djelovanjima, inovacijskom djelovanju i djelovanju u području uvođenja na tržište, osposobljavanju i mobilnosti, podizanju svijesti i komunikaciji, širenju i iskorištavanju rezultata. Može i pružati svaku vrstu relevantne finansijske potpore, kao što su bespovratna sredstva, nagrade i/ili javna nabava. Djelovanja mogu izravno provoditi korisnici ili se mogu provoditi tako da se trećim stranama pruža finansijska potpora.
- **Inovacijska djelovanja i djelovanja u području uvođenja na tržište.** Riječ je o aktivnostima u koje se uključuje inovacijsko djelovanje i drugim aktivnostima koje su potrebne kako bi se pokrenulo inovacijsko djelovanje na tržištu. To uključuje unapređenje poduzeća i mješovito financiranje u okviru programa Obzor Europa.
- **Djelovanja u području osposobljavanja i mobilnosti.** Riječ je o aktivnostima usmjerenima na poboljšanje vještina, znanja i razvoj karijere istraživača na temelju mobilnosti među zemljama i, ako je relevantno, među sektorima ili disciplinama.

Kriteriji prihvatljivosti

Prihvatljivost za sudjelovanje. Svaki pravni subjekt, neovisno o mjestu njegova poslovnog nastana, uključujući pravne subjekte iz država koje nisu članice EU-a i nisu pridružene programu ili međunarodne organizacije (uključujući međunarodne europske istraživačke organizacije), ima pravo sudjelovati (neovisno o tome je li prihvatljiv za financiranje), pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u Uredbi o programu Obzor Europa i svi drugi uvjeti utvrđeni za konkretnu temu poziva.

Prihvatljivost za financiranje. Kako bi bili prihvatljivi za financiranje, podnositelji zahtjeva moraju imati poslovni nastan u EU-u, pridruženoj zemlji ili u zemlji s niskim do srednjim dohotkom. Posebni slučajevi utvrđeni su u Prilogu A programu rada Obzora Europa⁴². Korisnici se prije podnošenja zahtjeva moraju registrirati u registru sudionika. Pravni subjekti koji su dio konzorcija prihvatljivi su za sudjelovanje ako konzorcij uključuje najmanje jedan neovisni subjekt s poslovnim nastanom u državi članici i najmanje dva druga neovisna pravna subjekta s poslovnim nastanom u različitim državama članicama ili pridruženim zemljama.

Projekti moraju biti u skladu s etičkim načelima, a podnositelji prijave moraju ispuniti etičku samoprocjenu.

Projekti koji uključuju klasificirane i/ili osjetljive informacije moraju proći sigurnosnu procjenu kako bi se moglo odobriti financiranje⁴³.

Pravni subjekti iz država članica i pridruženih zemalja koji su javna tijela, istraživačke organizacije ili ustanove višeg obrazovanja (uključujući privatne istraživačke organizacije i ustanove višeg obrazovanja) moraju imati plan rodne ravnopravnosti da bi bili prihvatljivi.

42 Evropska komisija, *Horizon Europe work programme 2021-2022: 13. General annexes* (Program rada Obzora Europa za razdoblje 2021.-2022.: 13. Opći prilozi), Bruxelles, 2022. (https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2021-2022/wp-13-general-annexes_horizon-2021-2022_en.pdf).

43 Evropska komisija, *Horizon Europe work programme 2021-2022: 13. General annexes* (Program rada Obzora Europa za razdoblje 2021.-2022.: 13. Opći prilozi), Bruxelles, 2022. (https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2021-2022/wp-13-general-annexes_horizon-2021-2022_en.pdf).

Zahtjevi vidljivosti

Programom Obzor Europa jačaju se prava i obveze otvorenog pristupa za korisnike. Program zahtjeva neposredan otvoreni pristup svim znanstvenim publikacijama i odgovorno upravljanje istraživačkim podacima kako bi podaci bili pronalazivi, dostupni, interoperabilni i ponovno upotrebljivi. Prakse otvorene znanosti razmatraju se u sklopu evaluacijskih kriterija za prijedloge.

Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš

Gospodarsko i društveno blagostanje Europe te kvaliteta života, radnih mjesta i okoliša u njoj ovise o njezinoj sposobnosti da stvara znanje i inovacije. Očekuje se da će program Obzor Europa imati znatan socijalni i okolišni učinak. Taj učinak ostvarit će se širenjem, iskorištavanjem i primjenom znanstvenih rezultata i pretvaranjem tih rezultata u nove proizvode, usluge i procese, čime će se pridonijeti uspješnom ostvarenju političkih ciljeva, ali i socijalnih i ekoinovativnih prioriteta.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Program Obzor Europa izravno podupire okoliš i podržava transverzalnu integraciju pitanja okoliša. Postoji nekoliko klastera koji nisu usmjereni na okoliš, ali u njima se mogu integrirati pitanja okoliša, posebice klaster digitalizacije, industrije i svemira (klaster 4.), energije i mobilnosti (klaster 5.) te hrane, biogospodarstva, prirodnih resursa i poljoprivrede (klaster 6., isključujući aspekt okoliša).

Mogućnosti za tehničku pomoć

Vodič o programu Obzor Europa i prilozi programa rada sadržavaju informacije o prihvatljivosti, postupku podnošenja zahtjeva i kriterijima za dodjelu:

- https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/programme-guide_horizon_en.pdf
- https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2021-2022/wp-13-general-annexes_horizon-2021-2022_en.pdf

Stranica Europske komisije o programu Obzor Europa: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

Služba Europske komisije za upite o istraživanju: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/contact/research-enquiry-service_en

Korisne poveznice i resursi

Prezentacija o programu Obzor Europa za razdoblje 2021.–2027.:
[Horizon Europe - Investing to shape our future | Research and innovation \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/programmes/horizon-europe_en)

Primjeri projekata

Baza podataka o financiranim projektima dostupna je na <https://cordis.europa.eu/projects/en>

Ocean Sentinel

Trajanje: od siječnja 2018. do 30. lipnja 2019.

Korisnik koordinator: Centre national de la recherche scientifique (CNRS, Francuska)

Ukupni proračun: 150 000 eura
Doprinos EU-a: 150 000 eura

Ovaj se projekt odnosi na **ugrožene morske vrste**, uključujući albatrose, morske pse i morske kornjače, te se njime stoga štiti ekosustav. Temelji se na inovativnoj tehnologiji za otkrivanje **nezakonitih ribolovnih aktivnosti** te se u njemu prikupljaju informacije za nadležna tijela, regionalne sporazume o ribolovu i očuvanju te NVO-e koji se zalažu za očuvanje oceana i životinja u njemu. Rezultati se koriste kao osnova za rasprave u međunarodnim sporazumima o ribolovu i očuvanju.

U okviru projekta razvijen je uređaj za bilježenje podatka pod nazivom CENTURION, povezan s XGPS platformom za otkrivanje i lociranje radarskih emisija te sa satelitskim sustavom za prijenos podataka (Argos). U projektu se: 1. s pomoću uređaja odmah šalju podaci o lokaciji plovila u primateljsku lokaciju, 2. uređaj upotrebljava na širokom nizu životinja koje se koriste kao platforma i 3. odmah se stavljuju na raspolažanje informacije dobivene od uređaja CENTURION putem internetske stranice. Taj je koncept ispitivan u južnom Indijskom oceanu na otočju Crozet i Kerguelen, gdje se provode vrijedne ribolovne aktivnosti velikih razmjera u isključivim gospodarskim zonama i oceanskim vodama.

Izvor: https://ec.europa.eu/info/news/commission-announces-winners-horizon-impact-award-2020-2020-sep-23_hr

Internetske stranice projekta: <https://cordis.europa.eu/project/id/780058>

Kohezijski fond

Jačanje ekonomске, socijalne i teritorijalne kohezije EU-a podupiranjem ulaganja u područjima okoliša i transeuropskih mreža

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene	Vrsta upravljanja
Transeuropske prometne mreže, energetska učinkovitost, obnovljiva energija, intermodalni promet, prometna infrastruktura, okolišna infrastruktura.	KF je jedan od fondova kohezijske politike EU-a, u koje se ubrajaju i EFRR, ESF+ i FPT. KF potiče ulaganja u prioritetne transeuropske prometne mreže i ulaganja povezana s energijom ili prometom koja doprinose okolišu u smislu energetske učinkovitosti, upotrebe energije iz obnovljivih izvora, razvoja prometa i podupiranja intermodalnog prometa. Predviđena je provedba omotnice od 10 milijardi eura sredstava iz KF-a uglavnom za financiranje velikih željezničkih projekata između kohezijskih zemalja.	KF je fond čije je upravljanje podijeljeno između Europske komisije te nacionalnih i regionalnih tijela u određenim državama članicama EU-a. Tijela država članica zadužena za administraciju KF-a biraju koji će se projekti podupirati (putem bespovratnih sredstava i/ili finansijskih instrumenata, npr. zajma, vlasničkog kapitala ili jamstva).
Iznos sredstava	Komponente	
48 milijardi eura	<p>KF doprinosi dvama od pet ciljeva kohezijske politike EU-a (vidjeti i 4. poglavlje o EFRR-u):</p> <ul style="list-style-type: none">• 2. cilj politike – zelenja, otporna Europa s niskom razinom emisija, koja prelazi na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika promicanjem prelaska na čistu i pravednu energiju, zelenih i plavih ulaganja, kružnoga gospodarstva, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama, sprečavanja rizika i upravljanja njima te održive urbane mobilnosti;• 3. cilj politike – povezanija Europa jačanjem mobilnosti putem održivih prometnih mreža. <p>U skladu s tim dvama ciljevima politike KF se konkretnije usmjerava i na:</p> <ul style="list-style-type: none">• promicanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija stakleničkih plinova;• promicanje obnovljive energije i razvoj pametnih energetskih sustava, mreža i skladištenja;• promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i sprečavanja rizika od katastrofa te otpornosti;• promicanje pristupa vodi i održivog upravljanja vodama;• promicanje prelaska na kružno i resursno učinkovito gospodarstvo;• jačanje zaštite i očuvanja prirode, bioraznolikosti i zelene infrastrukture, među ostalim i u urbanim područjima, te smanjenje svih oblika onečišćenja;• promicanje održive multimodalne urbane mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika;• razvoj pametne, sigurne, održive i intermodalne transeuropske prometne mreže otporne na klimatske promjene;• razvoj i jačanje održive, pametne i intermodalne nacionalne, regionalne i lokalne mobilnosti otporne na klimatske promjene, među ostalim i poboljšanje pristupa transeuropskoj prometnoj mreži i prekograničnoj mobilnosti.	
Vrsta financiranja	<p>Države članice mogu upotrebljavati doprinos iz KF-a kako bi pružile potporu korisnicima u obliku bespovratnih sredstava, finansijskih instrumenata ili nagrada ili u obliku kombinacije navedenoga. Proizvodi finansijskih instrumenata mogu uključivati zajmove, jamstva te vlasnički ili kvazivlasnički kapital. Osim toga, upravljačka tijela mogu prilagoditi finansijske proizvode u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima ili strukturirati finansijski instrument na temelju uvjeta koje pruža Europska komisija za standardne instrumente.</p>	
Ciljni korisnici	<p>Možete podnijeti zahtjev za financiranje u okviru KF-a samo ako imate poslovni nastan u državi članici s bruto nacionalnim dohotkom po stanovniku manjim od 90 % u odnosu na prosjek u 27 država članica EU-a. Tim se zahtjevom nastoji ojačati ekonomска, socijalna i teritorijalna kohezija EU-a tako da se podupiru manje razvijene regije u Uniji. Potporu iz KF-a mogu primati samo sljedeće zemlje: Bugarska, Češka, Estonija, Grčka, Hrvatska, Cipar, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija i Slovačka.</p> <p>O vrsti korisnika koji su prihvatljivi za primanje potpore iz KF-a odlučuje nacionalno ili regionalno upravljačko tijelo. Primjerice, ako je vaša organizacija malo ili srednje poduzeće (MSP), veliko poduzeće, istraživačka organizacija, javno tijelo, NVO ili organizacija civilnog društva, mogli biste biti prihvatljivi za financiranje u okviru KF-a.</p>	

Vrste projekata

- ulaganja u području okoliša
- ulaganja povezana s održivim razvojem i energijom koja donose korist za okoliš, uz poseban naglasak na obnovljivoj energiji
- ulaganja u prometnu infrastrukturu (transeuropska prometna mreža)

Upravljačka tijela moraju se pobrinuti da se u intervencijama u sklopu programa poštuje načelo „ne nanosi bitnu štetu” i da su ispunjeni uvjeti koji omogućuju provedbu kako su propisani Uredbom o zajedničkim odredbama. Stoga, da bi upravljačko tijelo odabralo vaš projekt, on će morati biti u skladu s tim zahtjevima. Vrsta projekata koji se podupiru, procjena i kriteriji za odabir isto ovise o pojedinačnom programu. Isto tako, vaš projekt mora biti u skladu s relevantnim zakonodavstvom u području zaštite okoliša (na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini).

Kriteriji prihvatljivosti

Za primanje sredstava postoje određena pravila predviđena propisima EU-a, koja su nadopunjena nacionalnim pravilima o prihvatljivosti koja nacionalno ili regionalno upravljačko tijelo može primjenjivati, kao što su:

- vremenski okvir – postoje ograničenja razdoblja u kojem se mogu odvijati operacije i u kojem mogu nastati rashodi;
- opseg intervencije – postoje ograničenja za vrste aktivnosti koje se mogu sufinancirati;
- kategorije troškova – određene kategorije troškova nisu uključene;
- geografska lokacija operacija – prihvatljive su samo određene lokacije;
- trajnost operacija – ulaganja će se možda trebati održavati u određenom minimalnom razdoblju nakon završetka operacije;
- vrste korisnika – samo su određena poduzeća, tijela ili gospodarski subjekti prihvatljivi za potporu.

Zahtjevi vidljivosti

Ako provodite projekt financiran iz KF-a, morate naznačiti potporu iz fondova, uključujući ponovno upotrijebljena sredstva. Primjerice, na službenim internetskim stranicama projekta (ako takve stranice postoje) i na internetskim stranicama društvenih medija morate navesti kratak opis operacije, razmjeran razini potpore, uključujući njezine ciljeve i rezultate, te uz isticanje finansijske potpore EU-a⁴⁴.

44 Dodatne pojedinosti o odgovornostima korisnika dostupne su u publikaciji Europske komisije „Komunikacija o kohezijskoj politici u razdoblju 2021.–2027.”, 2020. (https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en).

Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš

U skladu s 2. ciljem politike KF može biti izravno usmjeren na okoliš, primjerice financiranjem projekata za jačanje zaštite i očuvanja prirode, bioraznolikosti i zelene infrastrukture, među ostalim i u urbanim područjima, te za smanjenje svih oblika onečišćenja.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Relevantnost KF-a za okoliš naročito je vidljiva u njegovoj potpori za projekte povezane s energijom ili prometom, dokle god nedvojbeno doprinose okolišu u smislu energetske učinkovitosti, upotrebe obnovljive energije, razvoja željezničkog prometa, potpore intermodalnosti, poboljšanja javnog prijevoza itd.

Mogućnosti za tehničku pomoć

Potporu za podnositelje zahtjeva za projekt mogu pružati posrednička tijela ili određeni odjel upravljačkog tijela. Naročito se mogu pružati savjeti o tome kako ispuniti obrazac zahtjeva, kako osigurati da ideja za projekt bude u skladu s programom KF-a, kako izraditi finansijski plan i kako odabrati pokazatelje za praćenje provedbe projekta.

Korisne poveznice i resursi

- Pristup financiranju: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/accessing-funds/
- Upravljačka tijela: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/atlas/managing-authorities/
- Pravna osnova za fond: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32021R1058>

Primjeri projekata

Baza podataka s primjerima financiranih projekata dostupna je na https://ec.europa.eu/regional_policy/projects/projects-database_en.

Osim toga, Kohesio je alat Europske komisije koji vam omogućuje da pretražujete projekte EU-a u svojoj regiji (<https://kohesio.ec.europa.eu/>).

Europski fond za regionalni razvoj: cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast“

Jačanje ekonomске, socijalne i teritorijalne kohezije u EU-u uklanjanjem nejednakosti među njegovim regijama

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
Inovacije, konkurentnost MSP-ova, digitalizacija, energetska učinkovitost, obnovljiva energija, energetska mreža, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba klimatskim promjenama, upravljanje rizikom od katastrofa, pristup vodi, kružno gospodarstvo, gospodarenje otpadom, zaštita prirode, bioraznolikost, mobilnost, prometna infrastruktura, zapošljavanje, obrazovanje, vještine, socijalna uključenost, pristup zdravstvenoj skrbi, kultura, održivi turizam.	EFRR je jedan od fondova kohezijske politike EU-a, u koje se ubrajaju i ESF+, KF i FPT. EFRR-om se nastoji ojačati ekonomска, socijalna i teritorijalna kohezija u EU-u uklanjanjem nejednakosti među njegovim regijama. EFRR-om se državama i regijama EU-a prvenstveno nastoji omogućiti da postanu konkurenntnije i pametnije (putem inovacija, razvoja uključivog digitalnog društva i potpore za MSP-ove), zelenije (putem smanjenja emisija stakleničkih plinova, poboljšanog gospodarenja vodama i otpadom, zaštite okoliša, očuvanja bioraznolikosti i smanjenja onečišćenja), povezanije (putem poboljšane mobilnosti), socijalno naprednije (putem potpore za učinkovito i uključivo zapošljavanje, povećanja uloge kulture i održivog turizma) i „bliže građanima“ (poticanjem održivog urbanog razvoja).
Iznos sredstava	Komponente
274 milijarde eura	Potpore iz EFRR-a povezana je sa svih pet ciljeva politike utvrđenih za kohezijsku politiku EU-a, uz obvezna minimalna dodijeljena finansijska sredstva za prva dva cilja politike (to se naziva „tematska koncentracija“): <ul style="list-style-type: none">• 1. cilj politike – konkurenntnija i pametnija Europa promicanjem inovativne i pametne gospodarske preobrazbe te regionalne povezanosti IKT-a;• 2. cilj politike – zelenija, otporna Europa s niskom razinom emisija, koja prelazi na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika promicanjem prelaska na čistu i pravednu energiju, zelenih i plavih ulaganja, kružnoga gospodarstva, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama, sprečavanja rizika i upravljanja njime te održive urbane mobilnosti;• 3. cilj politike – povezanija Europa jačanjem mobilnosti;• 4. cilj politike – uključivanja Europa s istaknutijom socijalnom komponentom;• 5. cilj politike – Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja. Tijela država članica usmjerit će najmanje 30 % svojih dodijeljenih sredstava prema 2. cilju politike. Razvijenije regije ili države članice namijenit će najmanje 85 % svojih dodijeljenih sredstava 1. i 2. cilju politike. Tranzicijske regije ili države članice namijenit će najmanje 40 % svojih odobrenih sredstava 1. cilju politike, a manje razvijene regije ili države članice tom će cilju namijeniti najmanje 25 % svojih dodijeljenih sredstava.
Vrsta upravljanja	Vrsta financiranja
EFRR je fond čije je upravljanje podijeljeno između Europske komisije te nacionalnih i regionalnih tijela u svakoj državi članici EU-a. Tijela država članica zadužena za administraciju EFRR-a biraju koji će se projekti podupirati (putem bespovratnih sredstava i/ili finansijskih instrumenata, npr. zajma, vlasničkog kapitala ili jamstva). EFRR djeluje u skladu s načelom sufinanciranja (tj. ako se projektu trebaju dodijeliti sredstva, tijela država članica moraju isto tako pružiti sredstva iz vlastita proračuna). Najveća stopa sufinanciranja razlikuje se ovisno o razini razvoja predmetne regije.	Države članice mogu upotrebljavati doprinos iz EFRR-a kako bi pružile potporu korisnicima u obliku bespovratnih sredstava, finansijskih instrumenata ili nagrada ili u obliku kombinacije navedenoga. Proizvodi finansijskih instrumenata mogu uključivati zajmove, jamstva te vlasnički ili kvazivlasnički kapital. Osim toga, upravljačka tijela mogu prilagoditi finansijske proizvode u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima ili strukturirati finansijski instrument na temelju uvjeta koje pruža Europska komisija za standardne instrumente.

<h3>Ciljani korisnici</h3> <p>Odluku o tome koji su nositelji projekata prihvatljivi za primanje potpore iz EFRR-a donosi nacionalno ili regionalno upravljačko tijelo. Primjerice, mogli biste biti prihvatljivi ako je vaša organizacija MSP, veliko poduzeće, istraživačka organizacija, javno tijelo, NVO ili organizacija civilnog društva.</p>	<h3>Kriteriji prihvatljivosti</h3> <p>Za primanje sredstava postoje određena pravila predviđena propisima EU-a, koja su nadopunjena nacionalnim pravilima o prihvatljivosti koja nacionalno ili regionalno upravljačko tijelo može primjenjivati, kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vremenski okvir – postoje ograničenja razdoblja u kojem se mogu odvijati operacije i u kojem mogu nastati rashodi; • opseg intervencije – postoje ograničenja za vrste aktivnosti koje se mogu sufinancirati; • kategorije troškova – određene kategorije troškova nisu uključene; • geografska lokacija operacija – prihvatljive su samo određene lokacije; • trajnost operacija – ulaganja će se možda trebati održavati u određenom minimalnom razdoblju nakon završetka operacije; • vrste korisnika – samo su određena poduzeća, tijela ili gospodarski subjekti prihvatljivi za potporu.
<h3>Vrste projekata</h3> <p>Konkretnе vrste projekata koji se financiraju iz EFRR-a razlikuju se ovisno o odlukama nacionalnog ili regionalnog upravljačkog tijela. Općenito govoreći, potpora iz EFRR-a obuhvaća:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ulaganja u infrastrukturu; • aktivnosti za primjenjeno istraživanje i inovacije, uključujući industrijsko istraživanje, eksperimentalni razvoj i studije izvedivosti; • ulaganja u pristup uslugama; • produktivna ulaganja u MSP-ove i ulaganja usmjerena na očuvanje postojećih radnih mesta i otvaranje novih radnih mesta; • ulaganja u opremu, softver i nematerijalnu imovinu; • ulaganja u umrežavanje, suradnju, razmjenu iskustava i aktivnosti koje uključuju inovacijske klastere, među ostalim i između poduzeća, istraživačkih organizacija i tijela javne vlasti; • ulaganja u informacije, komunikaciju i studije. <p>Upravljačka tijela moraju se pobrinuti da se u intervencijama u sklopu programa poštuje načelo „ne nanosi bitnu štetu“ i da su ispunjeni uvjeti koji omogućuju provedbu kako su propisani Uredbom o zajedničkim odredbama. Stoga će projekti koje zatim odabere upravljačko tijelo biti uskladjeni s tim zahtjevima. Vrsta projekata koji se podupiru, procjena i kriteriji za odabir isto ovise o pojedinačnom programu. Isto tako, kao korisnik morat će biti u skladu s relevantnim zakonodavstvom u području zaštite okoliša (na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini).</p>	<h3>Zahtjevi vidljivosti</h3> <p>Korisnici i tijela koji provode projekte financirane iz EFRR-a moraju naznačiti potporu iz fondova, uključujući ponovno upotrijebljena sredstva. Primjerice, korisnici na službenim internetskim stranicama projekta (ako takve stranice postoje) i na internetskim stranicama društvenih medija moraju navesti kratak opis operacije, razmjeran razini potpore, uključujući njezine ciljeve i rezultate, te uz isticanje finansijske potpore EU-a⁴⁵.</p>
<h3>Mogućnosti za izravnu usmjerenošć na okoliš</h3> <p>U skladu s 2. ciljem politike EFRR može biti izravno usmjereno na okoliš, primjerice financiranjem projekata za jačanje zaštite i očuvanja prirode, bioraznolikosti i zelene infrastrukture, među ostalim i u urbanim područjima, te smanjenje svih oblika onečišćenja. Taj fond isto tako može podupirati inicijative kružnoga gospodarstva koje mogu pomoći u smanjenju proizведенog otpada. Iz EFRR-a financiraju se i projekti koji se odnose na vodoopskrbu i sanacijske aktivnosti, uključujući pročišćavanje otpadnih voda i gospodarenje krutim otpadom. Svi ti projekti doprinose smanjenju onečišćenja i poticanju učinkovitije upotrebe resursa.</p>	<p>45 Dodatne pojedinosti o odgovornostima korisnika dostupne su u publikaciji Europske komisije „Komunikacija o kohezijskoj politici u razdoblju 2021.–2027.“, 2020. (https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en).</p>
<h3>Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša</h3> <p>EFRR podupire ulaganje u inovacijske i demonstracijske aktivnosti, aktivnosti komercijalizacije i pilot-aktivnosti kojima se poboljšava uvođenje novih tehnologija potrebnih za prelazak na zelenije gospodarstvo. Može i neizravno doprinijeti okolišnoj održivosti tako što omogućuje MSP-ovima da pribave energetski učinkovitiju opremu ili da uvedu mjere štednje energije, čime se smanjuju poslovni troškovi i povećava konkurentnost. Jedan je od glavnih fokusa EFRR-a promicanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija stakleničkih plinova. Potpora za inovacije koja doprinosi održivim proizvodnim procesima i potpora za održivija prometna sredstva (npr. putem pametnih i zelenih rješenja za mobilnost) isto donosi neizravne koristi za okoliš.</p>	

Mogućnosti za tehničku pomoć

Potpore za podnositelje zahtjeva za projekt mogu pružati posrednička tijela ili određeni odjel upravljačkog tijela. Naročito se mogu pružati savjeti o tome kako ispuniti obrazac zahtjeva, kako osigurati da je ideja za projekt u skladu s programom EFRR-a, kako izraditi finansijski plan i kako odabrati pokazatelje za praćenje provedbe projekta.

U paketu za podnošenje zahtjeva za projekt koji pruža upravljačko tijelo isto se mogu nalaziti dokumenti sa smjernicama ili upitnici o okolišu ili općenito o održivom razvoju kako bi se potaknula integracija pitanja okoliša u osmišljavanje projekta.

Korisne poveznice i resursi

- Dodatne informacije o EFRR-u: https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/erdf_en
- Pristup sredstvima iz regionalnih fondova: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/accessing-funds/#2
- Podaci za kontakt upravljačkih tijela EFRR-a: https://ec.europa.eu/regional_policy/in-your-country/managing-authorities_en
- Finansijski instrumenti EFRR-a: <https://www.fi-compass.eu/funds/erdf>

Primjeri projekata

Baza podataka s primjerima financiranih projekata dostupna je na https://ec.europa.eu/regional_policy/projects/projects-database_en

Osim toga, Kohesio je alat Europske komisije koji vam omogućuje da pretražujete projekte EU-a u svojoj regiji (<https://kohesio.ec.europa.eu/>).

Projekt DaRe to Connect – podupiranje ekološke povezivosti regije Podunavlja povezivanjem područja u mreži Natura 2000 duž Europskog zelenog pojasa

Trajanje: od lipnja 2018. do siječnja 2021.

Korisnik koordinator: bavarski ogrank BUND-a (Njemačka)

Vrsta korisnika: NVO

Ukupni proračun: 2 086 654 eura

Doprinos EU-a: 1 684 032 eura

Zahvaljujući inicijativi Europski zeleni pojas, uz bivšu Željeznu zavjesu razvijena je iznimna ekološka mreža i živući spomenik. Europski zeleni pojas povezuje 10 zemalja u području transnacionalnog programa za Podunavlje u okviru Interreg-a. Čini okosnicu paneuropske ekološke mreže i pruža znatan doprinos zelenoj infrastrukturi EU-a i transeuropskoj mreži za zelenu infrastrukturu.

Međutim, zeleni pojas patio je od određenog stupnja nedovoljno povezanih staništa i vrijednih krajolaza. Glavni cilj projekta „DaRe to Connect“ stoga je bila provedba strategije EU-a za Podunavlje na temelju dodatnog transnacionalnog razvoja povezivosti zelenog pojasa održavanjem i poboljšanjem ekosustava i njihovih usluga.

U projektu su se definirali ekološki koridori između područja mreže Natura 2000 na transnacionalnoj i makroregionalnoj razini te su se pružale konkretnе smjernice o uspostavi transnacionalnih ekoloških koridora kojima bi se povezala područja mreže Natura 2000 na lokalnoj i regionalnoj razini. Rezultati su prošireni putem transnacionalne strateške vizije pod nazivom „Zeleni pojas u regiji Podunavlja 2030.“ te su ih priznali nacionalni politički dionici.

Partneri projekta obvezali su se i dalje čuvati Europski zeleni pojas kao okosnicu zelene infrastrukture i bioraznolikosti Europe. Zatražili su od vlada zemalja duž Europskog zelenog pojasa da uključe taj pojas u svoje planove prostornog razvoja i da stvore odgovarajuće gospodarske uvjete u kojima bi poljoprivreda i šumarstvo mogli pružati ekološki vrijedne usluge. Isto su tako potaknuli vlade duž Europskog zelenog pojasa da podupru nominiranje tog zelenog pojasa kao mjesta svjetske kulturne i prirodne baštine pod zaštitom UNESCO-a.

Izvor/internetske stranice projekta: <https://www.interreg-danube.eu/approved-projects/d2c>

Europski fond za regionalni razvoj: cilj „Europska teritorijalna suradnja“ (programi Interreg)

Cilj kojim se potiče suradnja i uklanjanje prepreke u pograničnim regijama

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
Okoliš, klima, održiva energija, inovacije, zapošljavanje, socijalni i digitalni aspekti, promet, upravljanje i demokracija, ublažavanje.	Programi Interreg-a/Europske teritorijalne suradnje izravno doprinose ostvarenju ciljeva kohezijske politike. Dodijeljena finansijska sredstva tih programa potječu iz EFRR-a (a u nekim slučajevima i iz Instrumenta pretpriistupne pomoći, Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju te programa prekomorskih zemalja i područja). Međutim, zbog njihove posebne prirode ti se programi provode drukčije od glavnih programa u okviru EFRR-a. Cilj je programi Interreg-a promicati suradnju između regija i zemalja kako bi se podržao njihov gospodarski i socijalni razvoj te uklanjanje prepreka u pograničnim regijama. Interreg isto tako jača suradnju između najudaljenijih regija i susjednih zemalja EU-a. Ti programi mogu doprinijeti pet ciljeva politike u okviru kohezijske politike za razdoblje 2021.-2027.: <ul style="list-style-type: none">• 1. cilj politike – konkurentnija i pametnija Europa;• 2. cilj politike – zelenija, otporna Europa s niskom razinom emisija koja prelazi na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika;• 3. cilj politike – povezivanja Europa;• 4. cilj politike – uključivanja Europa s istaknutijom socijalnom komponentom;• 5. cilj politike – Europa bliža građanima. Programi mogu doprinijeti i dvama posebnim ciljevima Interreg-a: <ol style="list-style-type: none">1. poboljšanje suradnje u smislu upravljanja;2. sigurnija i zaštićenja Europa. Programi Interreg-a moraju usmjeriti svoju potporu na određeni broj ciljeva politike (to se naziva „tematska koncentracija“), a 2. cilj politike uvijek mora biti zastupljen.
Iznos sredstava 8 milijardi eura iz EFRR-a + 2 milijarde eura vanjskih sredstava	
Komponente	
Postoje četiri vrste (ili sastavnice) programi Interreg-a: <ol style="list-style-type: none">1. sastavnica prekogranične suradnje (Interreg A) usredotočena je na promicanje integriranog regionalnog razvoja među regijama koje su susjedne i imaju zajedničke kopnene i morske granice;2. u okviru transnacionalne suradnje (Interreg B) promiče se suradnja između nacionalnih, regionalnih i lokalnih partnera u transnacionalnim programskim područjima kako bi se povećala teritorijalna integracija tih područja;3. međuregionalna suradnja (Interreg C) usmjerena je na jačanje djelotvornosti kohezijske politike na paneuropskoj razini te ne uključuje samo 27 država članica EU-a već i susjedne zemlje; promiče umrežavanje, inovativne pristupe i izgradnju kapaciteta uz cilj utvrđivanja i prijenosa dobre prakse i veće razmjene iskustava u području regionalnog i urbanog razvoja, kao i analize trendova razvoja u vezi s ciljevima teritorijalne kohezije;4. suradnja najudaljenijih regija (Interreg D) podupire suradnju među samim najudaljenijim regijama i njihovu suradnju sa susjednim zemljama, prekomorskim državama i područjima te regionalnim organizacijama za integraciju i suradnju kako bi se olakšala regionalna integracija i razvoj u njihovu susjedstvu.	
Vrsta upravljanja	
Programi Interreg-a provode se u skladu s načelom podijeljenog upravljanja (tj. upravljanje je podijeljeno između Europske komisije i upravljačkog tijela iz jedne od država članica koje sudjeluju u programu Interreg-a). Upravljačko tijelo jest tijelo koje nadzire sveukupnu provedbu nekog programa Interreg. Pomaže mu zajedničko tajništvo, koje podupire upravljačko tijelo u svakodnevnom upravljanju programom. Zajedničko tajništvo ujedno je i glavna kontaktna točka za podnositelje zahtjeva i partnere projekata. Stopa sufinanciranja za programe Interreg-a obično iznosi najviše 80 %, iako postoje mogućnosti za veće stope sufinanciranja za programe Interreg D (najudaljenije regije) i za vanjske programe prekogranične suradnje (dodatane pojedinosti o četirima sastavnicama Interreg-a nalaze se u nastavku).	

Vrsta financiranja	Vrste projekata
Programi Interreg-a mogu pružati potporu korisnicima u obliku bespovratnih sredstava, finansijskih instrumenata ili nagrada ili u obliku kombinacije navedenoga. Najčešća vrsta potpore u okviru programa Interreg-a jesu bespovratna sredstva.	Programi Interreg A, B i D podupiru suradnju financiranjem projekata kako bi se skupa uklanjale zajedničke prepreke i kako bi se pronašla zajednička rješenja u područjima kao što su zdravlje, okoliš, istraživanja, obrazovanje, promet, održiva energija i turizam. Primjeri projekata uključuju pripremu modela održivog upravljanja za prirodnu i kulturnu baštinu, razvoj i integraciju zelene infrastrukture, poticanje MSP-ova da procijene i riješe pitanja upotrebe resursa i smanjenje količine otpada u MSP-ovima i kućanstvima. Programi Interreg C često podupiru djelovanja više nematerijalne prirode, kao što su izgradnja kapaciteta i razmjena iskustava, većinom među tijelima javne vlasti.
Ciljani korisnici	Zahtjevi vidljivosti
O vrsti korisnika koji su prihvativi za primanje potpore odlučuje upravljačko tijelo programa. Primjerice, mogli biste biti prihvativi ako je vaša organizacija MSP, veliko poduzeće, istraživačka organizacija, javno tijelo, NVO ili organizacija civilnog društva.	U razdoblju 2021.–2027. ⁴⁶ u svim komunikacijskim materijalima treba koristiti jedinstvene oznake brenda Interreg.
Kriteriji prihvatljivosti	

Mogućnosti za izravnu usmjerenošć na okoliš
U skladu s 2. ciljem politike EFRR može biti izravno usmjereno na okoliš, primjerice financiranjem projekata za jačanje zaštite i očuvanja prirode, bioraznolikosti i zelene infrastrukture, među ostalim i u urbanim područjima, te smanjenje svih oblika onečišćenja. Projekti koji se financiraju u okviru Interreg-a često se odnose na probleme onečišćenja, gubitak bioraznolikosti i slično s obzirom na to da ta pitanja prelaze nacionalne granice.
Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša
Ovisno o odabranim prioritetima programi u okviru europske teritorijalne suradnje mogu imati znatnu ulogu u doprinisu održivom razvoju. Najvažniji doprinos u tom pogledu odnosi se na transnacionalnu ili prekograničnu prirodu programa.
Mogućnosti za tehničku pomoć
Potporka za potencijalne korisnike obično pruža upravljačko tijelo, zajedničko tajništvo ili posrednik. Konkretna potpora razlikuje se od programa do programa te može uključivati: dokumente sa smjernicama o tome kako razraditi ideju za projekt, predati zahtjev ili ispuniti obrasce za zahtjeve; seminarne i radionice na kojima se objašnjavaju postupci; i ciljanu potporu za potencijalne korisnike kao uslugu na zahtjev.
Korisne poveznice i resursi
<ul style="list-style-type: none"> • Internetske stranice Komisije: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/cooperation/european-territorial_en • Internetske stranice Interreg-a: https://interreg.eu/ • Nositelji projekata u državama kandidatkinjama ili potencijalnim kandidatkinjama za članstvo u EU-u trebali bi se obratiti Instrumentu prepristupne pomoći: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/glossary_en • Baza podataka o projektima u okviru Interreg-a: https://keep.eu/projects/ • Pravna osnova: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1059&from=HR

Europski socijalni fond plus

Nacionalni, sektorski ili regionalni programi za potporu poboljšanju zapošljavanja i socijalne uključenosti

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
Pristup tržištu rada, kvalificirana radna snaga, strukovno osposobljavanje, skupine u nepovoljnem položaju i socijalna uključnost.	ESF+ je jedan od fondova kohezijske politike EU-a, u koje se ubrajaju i EFRR, KF, Interreg (Europska teritorijalna suradnja) i FPT. Glavni cilj fonda ESF+ otvaranje je više novih i kvalitetnijih radnih mesta, kao i podupiranje socijalno uključivog društva. U okviru tog fonda cilj je da države članice ostvare visoke razine zaposlenosti i socijalne zaštite, da imaju kvalificiranu i otpornu radnu snagu te da se, u konačnici, iskorijeni siromaštvo. Fondom se podupiru projekti u području jednakih mogućnosti, jednakog pristupa tržištu rada, pravednih i kvalitetnih radnih uvjeta, socijalne zaštite i uključenosti, kvalitetnog i uključivog obrazovanja i osposobljavanja, cjeloživotnog učenja, ulaganja u djecu i mlade te pristupa osnovnim uslugama. Stoga, ako neko od tih područja odgovara vašem planiranom projektu, mogli biste biti prihvativi, ovisno o programu u vašoj državi članici ili regiji.
Komponente	U području zapošljavanja i mobilnosti radne snage fond podupire mjere pristupa tržištu rada, modernizacije institucija tržišta rada, promicanja rodno uravnoteženog sudjelovanja na tržištu rada te promicanja prilagodbe radnika, poduzeća i poduzetnika promjenama. Radi poboljšanja razine obrazovanja i mobilnosti radne snage fond podupire poboljšanja kvalitete, učinkovitosti i relevantnosti sustava obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada promicanjem jednakog pristupa uključivom obrazovanju i osposobljavanju te cjeloživotnom učenju. Fond je naročito usmjeren na mjere za skupine u nepovoljnem položaju i mlade. Kako bi se razmotrila tema socijalne uključenosti i iskorjenjivanja siromaštva, fond osobito podupire mjere aktivnog uključivanja i jednakih mogućnosti, socioekonomsku integraciju državljana trećih zemalja i marginaliziranih zajednica, opći pristup uslugama kao što su stanovanje, zdravstvena skrb i socijalna zaštita, socijalnu integraciju osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti te pružanje hrane i materijalne pomoći radi suzbijanja materijalne oskudice.
Iznos sredstava	Države članice mogu upotrebljavati doprinos iz fonda ESF+ kako bi pružile potporu korisnicima u obliku bespovratnih sredstava, financijskih instrumenata ili nagrada ili kombinacije navedenoga. Proizvodi financijskih instrumenata mogu uključivati zajmove, jamstva te vlasnički ili kvazivlasnički kapital. Osim toga, upravljačka tijela mogu prilagoditi financijske proizvode u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima ili strukturirati financijski instrument na temelju uvjeta koje pruža Europska komisija za standardne instrumente.
Vrsta upravljanja	Odluku o tome jeste li prihvativi kao korisnik za primanje potpore iz fonda ESF+ donosi nacionalno ili regionalno upravljačko tijelo. Primjerice, ako je vaša organizacija MSP, veliko poduzeće, istraživačka organizacija, javno tijelo, NVO ili organizacija civilnog društva, mogli biste biti prihvativi kao korisnik.
Ciljni korisnici	Korisnici fondova trebaju osigurati vidljivost sredstava EU-a, posebice pri promidžbi financiranog djelovanja i rezultata. Konkretni zahtjevi ovise o pojedinačnim programima i nacionalnim pravilima (vidjeti članak 36. Uredbe o Europskom socijalnom fondu plus ⁴⁷).
Zahtjevi vidljivosti	

⁴⁷ Uredba (EU) 2021/1057 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1296/2013, SL L 231, 30.6.2021., str. 21.

Vrste projekata	Kriteriji prihvatljivosti
<p>Konkretnе vrste projekata koje se financiraju iz fonda ESF+ utvrđuju se u svakom nacionalnom ili regionalnom programu. Potpora iz fonda ESF+ općenito obuhvaćа sljedeće vrste ulaganja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obrazovne programe i inicijative • usavršavanje odrasle radne snage • inicijative za mlade, posebice u pogledu pristupa tržištu rada • pristup tržištu rada za skupine u nepovoljnem položaju i marginalizirane skupine • pristup uslugama, osobito za skupine u nepovoljnem položaju • materijalnu potporu • studije • umrežavanje, suradnju i razmjenu iskustava. <p>Upravljačka tijela moraju se pobrinuti da se u intervencijama u sklopu programa poštuje načelo „ne nanosi bitnu štetu“ i da su ispunjeni uvjeti koji omogućuju provedbu kako su propisani Uredbom o zajedničkim odredbama. Stoga će projekti koje zatim odabere upravljačko tijelo biti usklađeni s tim zahtjevima. Vrsta projekata koji se podupiru, procjena i kriteriji za odabir isto ovise o pojedinačnom programu. Isto tako, vaš će projekt morati biti u skladu s relevantnim zakonodavstvom u području zaštite okoliša (na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini).</p>	<p>Kriteriji prihvatljivosti općenito se utvrđuju na osnovi nacionalnih pravila, uz neka opća pravila koja proizlaze iz ukupnog pravnog okvira. Takvi se kriteriji mogu utvrditi za svaki program, primjerice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vremenski okvir – postoje ograničenja razdoblja u kojem se mogu odvijati operacije i u kojem mogu nastati rashodi; • opseg intervencije – postoje ograničenja za vrste aktivnosti koje se mogu sufincirati; • kategorije troškova – određene kategorije troškova nisu uključene; • geografska lokacija operacija – prihvatljive su samo određene lokacije; • trajnost operacija – ulaganja će se možda trebati održavati u određenom minimalnom razdoblju nakon završetka operacije; • vrste korisnika – samo su određena poduzeća, tijela ili gospodarski subjekti prihvatljivi za potporu.

Mogućnosti za izravnu usmjerenošć na okoliš

Nije primjenjivo.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Pitanja okoliša nisu ključno područje djelovanja fonda ESF+. Međutim, intervencije u okviru programâ fonda ESF+ povezane su sa zelenom tranzicijom i zelenim gospodarstvom te im moraju doprinositi. Stoga podupiranjem projekata reintegracije tržišta rada ili obrazovnih programa povezanih s kružnim gospodarstvom, energetskom učinkovitošću i drugim aspektima zelenoga gospodarstva fond ESF+ može podržati razvoj novih vještina potrebnih za prilagodbu klimatskim promjenama i pomoći poduzećima da se razviju u tom smjeru.

Mogućnosti za tehničku pomoć

Potporu za potencijalne korisnike obično pruža upravljačko tijelo ili posrednik. Konkretna potpora razlikuje se od programa do programa te može uključivati dokumente sa smjernicama o tome kako razraditi ideju za projekt, predati zahtjev ili ispuniti obrasce za zahtjev, seminare i radionice na kojima se objašnjavaju postupci ili ciljanu potporu za potencijalne korisnike kao uslugu na zahtjev.

Korisne poveznice i resursi

- Internetska stranica Europske komisije o fondu ESF+: <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/hr>
- Transnacionalna platforma za suradnju u okviru fonda ESF+: <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/transnational-cooperation-platform>
- Financijski instrumenti ESF-a: <https://www.fi-compass.eu/video/esf-financial-instruments-action-impact-and-success-stories>

Primjeri projekata

U nastavku su navedene baze podataka o finansiranim projektima:

- https://ec.europa.eu/regional_policy/projects_projects-database_en
- <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=hr&list=1>

Program za zelena radna mjesta

Trajanje: od 2007. do prosinca 2015.

Korisnik: Fundación Biodiversidad (Ministarstvo okoliša, Španjolska)

Vrsta korisnika: nacionalna javna ustanova

Ukupni proračun: 45 000 000 eura

Doprinos EU-a: 22 500 000 eura

Projektom se poduzećima i pojedincima nastojalo omogućiti da iskoriste mogućnosti u sektoru zaštite okoliša. Stoga su bespovratna sredstva raspoređena u obliku više projekata u iznosu od 40 000 eura do 400 000 eura. Projekti su promicali održivost, ekološke inovacije i modernizaciju poslovanja na temelju uvođenja različitih oblika sustavâ upravljanja okolišem. Posebna je pozornost posvećena pomaganju radnicima u gospodarskim sektorima u padu da se prekvalificiraju za tržište zelenih radnih mesta. U sklopu projekta financirale su se brojne aktivnosti, a uključivale su tečajeve osposobljavanja, konferencije, informativne kampanje, studije, vodiče i stručne savjete. Primjerice, jedan se projekt sastojao od uspostave zelene poslovne mreže za promicanje malih i srednjih start-up poduzeća i usmjeravanja ulaganja u okolišno održive poduhvate. Zahvaljujući tom programu pružena je potpora za osnivanje ili rast više od 2 500 zelenih poduzeća, a približno 60 000 ljudi steklo je nove vještine.

Izvor: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=en&projectId=242>

Fond za pravednu tranziciju

Potpore za zelenu tranziciju u regijama EU-a koje se oslanjaju na industrije s visokim emisijama i one u kojima se koriste fosilna goriva

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
Produktivna ulaganja u MSP-ove, osnivanje novih tvrtki, istraživanja i inovacije, digitalizacija i digitalna povezanost, sanacija okoliša, čista/obnovljiva energija, kružno gospodarstvo, stjecanje dodatnih vještina i prekvalifikacija radnika, pomoć u traženju posla i programi za aktivno uključivanje tražitelja zaposlenja, preobrazba postojećih postrojenja s visokim emisijama ugljika kad takva ulaganja dovode do znatnog smanjenja emisija i zaštita radnih mesta.	FPT je alat EU-a za financiranje namijenjen regijama koje ovise o industrijama u kojima se koriste fosilna goriva i koje proizvode visoke emisije stakleničkih plinova. Cilj je pomoći im da se pripreme za tranziciju koja je potrebna za smanjenje emisija za barem 55 % do 2030. i za klimatsku neutralnost do 2050. Konkretno, FPT će smanjiti socioekonomske troškove uzrokovane klimatskom tranzicijom podupiranjem gospodarske diversifikacije i preusmjeravanja predmetnih regija, čime će se njihovim stanovnicima pomoći u prilagodbji promjenama na tržištu rada. FPT je prvi stup mehanizma za pravednu tranziciju (JTM). Taj je mehanizam ključan alat kojim se osigurava da se prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo odvija na pravedan način i da nitko ne bude zapostavljen. Mehanizam uključuje i dva druga stupa.
Komponente	Na temelju aktivnosti koje se financiraju iz FPT-a njegove se komponente mogu definirati na sljedeći način: <ul style="list-style-type: none">• okoliš (npr. obnova zemljišta, kružno gospodarstvo, održiva mobilnost i zelena infrastruktura);• energija (npr. obnovljiva energija, energetska učinkovitost i modernizacija centraliziranoga grijanja);• inovacije (npr. aktivnosti istraživanja i inovacija na sveučilištima i digitalizacija);• socijalna komponenta (npr. stjecanje dodatnih poslovnih vještina i prekvalifikacija, socijalna uključenost i obrazovanje).
Iznos sredstava	7,5 milijardi eura u sklopu VFO-a za razdoblje 2021.–2027. + 10 milijardi eura iz Europskog instrumenta za oporavak za razdoblje 2021.–2023. Države članice mogu dobrovoljno povećati taj proračun prijenosom sredstava iz EFRR-a i fonda ESF+ pod određenim uvjetima. Sredstva su dostupna i putem PSLF-a: 1,5 milijardi eura bespovratnih sredstava koja se financiraju iz proračuna EU-a, uz 10 milijardi eura zajmova od EIB-a, kako bi se mobiliziralo od 25 do 30 milijardi eura javnih ulaganja.
Vrsta upravljanja	Upravljanje FPT-om podijeljeno je između Europske komisije te nacionalnih i regionalnih tijela u određenim državama članicama EU-a. Tijela država članica zadužena za administraciju FPT-a biraju koji će se projekti podupirati.
Korisne poveznice i resursi	Pravna osnova za FPT: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32021R1056 Informacije o FPT-u: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/jtf/ Pravna osnova za PSLF: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1229 Informacije o PSLF-u: <ul style="list-style-type: none">• https://ec.europa.eu/regional_policy/funding/just-transition-fund/just-transition-platform_en• https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_21_1935 Upravljačka tijela: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/atlas/managing-authorities/ Pitanja i odgovori o pristupu sredstvima iz fonda: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/accessing-funds/#2 Baza podataka o financiranim projektima: https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/projects

Ciljani korisnici

O vrsti korisnika koji su prihvatljivi za primanje potpore iz FPT-a odlučuje nacionalno ili regionalno upravljačko tijelo. Primjerice, korisnici mogu biti MSP-ovi, velika poduzeća, istraživačke organizacije, tijela javne vlasti, NVO-i ili organizacije civilnog društva.

Vrste projekata

Kako bi se ostvario prelazak na klimatski neutralno gospodarstvo, EU će podupirati regije s visokim emisijama ugljika u diversifikaciji njihovih gospodarstava i otvaranju novih radnih mjesta. Aktivnosti koje će FPT podupirati uključuju:

- inovacijske projekte;
- projekte koji doprinose prelasku na održivo, klimatski neutralno i kružno gospodarstvo, uključujući mјere kojima se nastoji povećati učinkovitost resursa;
- razvoj infrastrukture za cjenovno pristupačnu čistu energiju, uključujući tehnologije za skladištenje energije;
- sanaciju i modernizaciju mreža centraliziranoga grijanja;
- projekte koji podupiru lokalni održivi rast;
- savjetodavne usluge koje doprinose mјeri koja se podupire iz FPT-a;
- razvoj zelene infrastrukture i upravljanje vodama;
- sanaciju i dekontaminaciju industrijskih lokacija;
- ulaganja u poboljšanje kružnoga gospodarstva;
- projekte kojima se povećavaju energetska učinkovitost i upotreba obnovljive energije;
- socijalne projekte, uključujući stjecanje dodatnih vještina i prekvalifikaciju radnika, socijalnu uključenost i pomoć u traženju posla.

Vrsta financiranja

U okviru FPT-a prvenstveno se pružaju bespovratna sredstva, no mogu se prikupiti i privatna ulaganja na temelju programa InvestEU, a preko EIB-a može se iskoristiti javno financiranje.

Kriteriji prihvatljivosti

Države članice zajedno s Komisijom utvrdit će područja i sektore koji su prihvatljivi za financiranje u okviru FPT-a (tj. područja za koja se očekuje da će biti najteže pogodžena prelaskom na klimatsku neutralnost). Države članice pojedinačno utvrđuju kriterije za odabir projekata.

Zahtjevi vidljivosti

Korisnici i tijela koji provode projekte financirane iz FPT-a moraju naznačiti potporu iz fondova, uključujući ponovno upotrijebljena sredstva. Primjerice, korisnici na službenim internetskim stranicama projekta (ako takve stranice postoje) i na internetskim stranicama društvenih medija moraju navesti kratak opis operacije, razmjeran razini potpore, uključujući njezine ciljeve i rezultate, te uz isticanje finansijske potpore EU-a⁴⁹.

49 Više pojedinosti o odgovornostima korisnika dostupno je na internetskim stranicama Europske komisije (https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en).

Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš

FPT izravno doprinosi okolišu podupiranjem projekata kojima se nastoji poboljšati kružno gospodarstvo, razviti zelenu infrastrukturu i čistu energiju ili provesti sanaciju okoliša, uključujući obnovu zemljišta.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Pitanja okoliša integriraju se u okviru FPT-a tako što se njime financiraju projekti koji doprinose prelasku na održivo i klimatski neutralno gospodarstvo, uključujući mјere kojima se nastoji povećati učinkovitost resursa. Neće se podupirati ulaganja povezana s proizvodnjom, preradom, prijevozom, distribucijom, skladištenjem ili izgaranjem fosilnih goriva.

Mogućnosti za tehničku pomoć

Za države članice

- Platforma za pravednu tranziciju: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_en
- Savjetodavna potpora za PSLF u okviru programa InvestEU: <https://eiah.eib.org/about/service/working-towards-a-just-transition.htm>
- Program potpore strukturnim reformama: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en
- Inicijativa za rudarske regije u tranziciji: https://energy.ec.europa.eu/topics/oil-gas-and-coal/eu-coal-regions/secretariat-technical-assistance-regions-transition-start_hr
- Tajništvo za tehničku pomoć regijama u tranziciji (START): https://energy.ec.europa.eu/topics/oil-gas-and-coal/eu-coal-regions/secretariat-technical-assistance-regions-transition-start_hr

Za nositelje projekata

- Europska poduzetnička mreža (posebice za inovacijske projekte): <https://een.ec.europa.eu/>

Instrument za povezivanje Europe

Ključni instrument EU-a za financiranje za promicanje rasta, otvaranje novih radnih mesta i konkurentnosti na europskoj razini

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
<p>Fond CEF-a usmjeren je na infrastrukturna ulaganja na razini EU-a te promiče rast, otvaranje novih radnih mjesta i konkurentnost razvojem visokoučinkovitih, održivih i učinkovito međusobno povezanih transeuropskih mreža u područjima prometa, energije i digitalnih usluga. Promiče lakše i održivo putovanje, doprinosi poboljšanju interoperabilnosti energetskih mreža preko granica i osigurava sigurnost opskrbe razvojem pametnih energetskih mreža i mreža za ugljikov dioksid, povećanjem upotrebe energije iz obnovljivih izvora i jačanjem prekogranične suradnje između institucija, poslovnih sektora i građana.</p> <p>Osim bespovratnih sredstava CEF nudi finansijsku potporu za projekte putem inovativnih finansijskih instrumenata kao što su jamstva, projektne obveznice, zajmovi, vlasnički kapital i kombinacija tih instrumenata. Ukupni proračun za taj fond u VFO-u za razdoblje 2021.–2027. iznosi 33,71 milijardu eura po tekućim cijenama.</p>	<p>Opći ciljevi CEF-a jesu izgradnja, razvoj, modernizacija i dovršetak transeuropskih mreža u prometnom, energetskom i digitalnom sektoru. Jedan je od CEF-ovih prioriteta omogućiti i ojačati sinergije između energetskog, prometnog i digitalnog sektora. Međusektorska djelovanja mogu omogućiti optimizaciju troškova ili rezultata objedinjavanjem finansijskih, tehničkih ili ljudskih resursa, čime se poboljšava djelotvornost financiranja sredstvima EU-a.</p>
Komponente	Vrsta financiranja
<ul style="list-style-type: none">CEF – energetika. Uz ukupni proračun od 5,84 milijarde eura za razdoblje 2021.–2027. komponenta CEF – energetika pruža finansijsku potporu u područjima u kojima postoji manjak ulaganja za prekogranične energetske infrastrukturne projekte koji su na EU-ovu popisu projekata od zajedničkog interesa. Tom se komponentom poboljšava energetska sigurnost EU-a u kontekstu sve veće potražnje za energijom i podupire integraciju izvora obnovljive energije. CEF – energetika uključuje i sastavnicu politike koja se odnosi na prekogranične projekte obnovljive energije, čiji je cilj poboljšati suradnju država članica u vezi s prekograničnim projektima tehnologije obnovljive energije, čime se osigurava manji trošak za integraciju izvora obnovljive energije i omogućuje strateško uvođenje obnovljivih tehnologija.CEF – telekomunikacije. Ukupan je cilj uspostaviti europski ekosustav interoperabilnih digitalnih usluga zahvaljujući kojima bi digitalno jedinstveno tržište funkcioniralo u praksi. Komponenta CEF – telekomunikacije podržava transeuropske mreže i infrastrukturu, koje su karice koje nedostaju u europskom sektoru energetike, prometa i telekomunikacija. Za transeuropske digitalne usluge u razdoblju 2014.–2020. predviđen je proračun od 870 milijuna eura.CEF – promet. Ovaj ogrank osigurava instrument za financiranje za provedbu europske politike za prometnu infrastrukturu: učinkovite, međusobno povezane i multimodalne mreže i infrastruktura za pametnu, interoperabilnu, održivu, uključivu, pristupačnu, otpornu, sigurnu i zaštićenu mobilnost. Cilj mu je poduprijeti ulaganja u izgradnju nove prometne infrastrukture u Europi ili obnoviti i nadograditi postojeću infrastrukturu. Ukupni proračun komponente CEF – promet iznosi 25,8 milijardi eura, od čega je 11 milijardi eura rezervirano za kohezijske zemlje.	U okviru CEF-a pružaju se bespovratna sredstva. Ona se prema potrebi nadopunjaju finansijskim instrumentima, kao što su pozajmljivanje, jamstva i vlasnički kapital (npr. Instrument za infrastrukturu za alternativna goriva – AFIF), za projekte ograničene finansijske isplativosti koji svejedno imaju potencijal privući sredstva s tržišta u bliskoj budućnosti.
Mogućnosti za izravnu usmjerenošć na okoliš	
<p>AFIF ima proračun od 1,575 milijardi eura (1,2 milijarde eura u okviru opće omotnice i 375 milijuna eura u okviru kohezijske omotnice). U okviru AFIF-a podržavaju se projekti alternativnih goriva (vodik, električna energija i tekući prirodni plin) za transeuropsku prometnu mrežu putem jediničnih doprinosa ili stopa sufinciranja (ovisno o tome je li projekt u okviru opće ili kohezijske omotnice) zajedno s obveznom komponentnom financiranjem koju osiguravaju javne ili privatne finansijske institucije.</p> <p>Kad je riječ o prihvatljivim subjektima, prihvatljivi su samo pravni subjekti i zajednički pothvati s poslovnim nastanom u državama članicama EU-a⁵⁰.</p>	

⁵⁰ Najčešća pitanja o AFIF-u dostupna su na internetu (https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/support/faq?type=-0_1;categories_=tenders_=programme=43251567;keyword=AFIF;freeTextSearchKeyword=;matchWholeText=true;period=null;status=0_1;sortQuery=relevance;faqListKey=faqSearchTablePageState).

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Ogranak CEF – promet podupire inovacije u prometnom sustavu kako bi se, među ostalim, smanjio utjecaj prometa na okoliš i povećala energetska učinkovitost, što ima pozitivan učinak na lokalno onečišćenje zraka i ublažava utjecaj prometa na klimu.

U većini slučajeva projekti prometne infrastrukture koji se financiraju iz CEF-a, ovisno o njihovu opsegu i lokaciji, podvrgavaju se procjenama usklađenosti s okolišem na temelju Direktive o procjeni utjecaja na okoliš, Direktive o staništima i Direktive o pticama. Osim toga, u prijedlozima projekata za bespovratna sredstva za radove trebalo bi pokazati na koji se način u okviru projekta uzima u obzir klimatska otpornost.

Mogućnosti za tehničku pomoć i druge korisne poveznice i resursi

- Savjetodavna skupina za CEF– promet: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility/transport-infrastructure/cef-transport-advisory-group_hr
- Poziv na podnošenje prijedloga za energiju i promet: https://cinea.ec.europa.eu/calls-proposals_hr
- Poziv na podnošenje prijedloga za digitalne usluge: https://hadea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_hr
- Nacionalne kontaktne točke: https://hadea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility/national-contact-points_hr
- Internetske stranice CINEA-e: https://cinea.ec.europa.eu/connecting-europe-facility/about-connecting-europe-facility_hr

Sljedeći primjer projekta financirao se u okviru prethodnog VFO-a (2014.–2020.).

Izgradnja visokoučinkovite željezničke linije u sklopu transeuropske prometne mreže

Trajanje: 2014.–2020. (CEF), 2021.–2026. (NextGenerationEU)

Korisnik (koordinator): austrijsko Savezno ministarstvo za zaštitu klime, okoliš, energetiku, mobilnost, inovacije i tehnologiju

Vrsta korisnika: tijelo nadležno za okoliš

Ukupni proračun: 5,4 milijarde eura

Doprinos EU-a: CEF za razdoblje 2014.–2019.: 57,5 milijuna eura (za pododjeljak Wettmannstätten-St. Andrä). Doprinos EU-a zatražen preko Mechanizma za oporavak i otpornost za razdoblje 2021.–2026.: 543 milijuna eura

Koralmbahn je dio alpsko-jadranskog koridora, jedne od najvažnijih transeuropskih željezničkih osovina. Nova visokoučinkovita pruga, koja je duga 127 km, neprekidno elektrificirana i povezuje regionalne gradove Graz i Klagenfurt, skratit će vrijeme putovanja željeznicom s tri sata na 45 minuta, što je znatan poticaj za prelazak s cestovnog na željeznički prijevoz robe i putnika. Koralmbahn je jedan od najvažnijih željezničkih odjeljaka tog koridora, uz tunel od 47 km, od kojih 33 km čini tunel Koralm, najduži željeznički tunel u Austriji. Prima sredstva i iz CEF-a i iz instrumenta NextGenerationEU (potonje na temelju austrijskog plana za oporavak i otpornost), čime će se poduprijeti i elektrifikacija regionalnih spojnih linija. Na temelju sveobuhvatnih procjena utjecaja na okoliš, uključujući dodatne okolišne mjere (za zrak, vodu, tlo i zaštitu zdravila ljudi), Austrija osigurava da predložena ulaganja u željezničku infrastrukturu ne nanose bitnu štetu okolišu, među ostalim opsežnim mjerama zamjene kao što su renaturacija rijeke i izgradnja ekološki vrijednih staništa, kao i mjerne smanjenja buke. Sudjelovanje građana bilo je vrlo važno u postupku planiranja linije, uz informiranje o projektu i konkretne mogućnosti suočavanja u fazi planiranja.

Izvor: https://commission.europa.eu/document/1eeadd63-c08e-49c0-a13d-922b7e0fab9a_en

Internetska stranica projekta: <https://infrastruktur.oebb.at/en/projects-for-austria/railway-lines/southern-line-vienna-villach/koralm-railway>

Primjeri projekata

Dostupne su sljedeće baze podataka o financiranim projektima:

- <https://cinea.ec.europa.eu/featured-projects>
- <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-energy/cef-energy-projects-and-actions>
- <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-telecom/cef-telecom-projects>
- <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-transport/cef-transport-projects>

Mehanizam za oporavak i otpornost

Ključni instrument u središtu instrumenta NextGenerationEU, kojim se EU nastoji učiniti jačim i otpornijim nakon pandemije bolesti COVID-19

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
<p>Mehanizam za oporavak i otpornost sastoji se od šest stupova: zelene tranzicije; digitalne transformacije; pametnog, održivog i uključivog rasta; socijalne i teritorijalne kohezije; zdravlja te gospodarske, socijalne i institucionalne otpornosti; i politika za sljedeću generaciju.</p>	<p>Glavni cilj Mehanizma za oporavak i otpornost ublažavanje je ekonomskih i socijalnih posljedica pandemije bolesti COVID-19. Međutim, sredstvima će se ne samo ublažiti negativni učinci već i doprinijeti poboljšanju gospodarstva i društava EU-a s pomoću veće održivosti i otpornosti, a ujedno će se ubrzati zelena i digitalna tranzicija. U tu se svrhu u Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost⁵¹ utvrđuju izričiti ciljevi rashoda: 37 % za klimatsku tranziciju i 20 % za digitalnu tranziciju.</p>
Komponente	Iznos sredstava
<p>Europska komisija utvrdila je sedam prioritetnih područja za ulaganja:</p> <ol style="list-style-type: none">energija – stavljanje u prvi plan čistih tehnologija budućnosti i ubrzanje razvoja i korištenja obnovljivih izvora energije;obnova – poboljšanje energetske učinkovitosti javnih i privatnih zgrada;punjjenje – promicanje čistih tehnologija budućnosti radi širenja upotrebe održivih, lako dostupnih i pametnih prijevoznih sredstava, postaja za punjenje električnih vozila i opskrbu alternativnim gorivom te proširenje javne prometne mreže;povezivanje – brzo uvođenje brzih širokopojasnih usluga u sve regije i kućanstva, uključujući optičke mreže i mreže 5G;modernizacija – digitalizacija javne uprave i usluga, uključujući pravosuđe i zdravstvoekspanzija – povećanje kapaciteta podatkovnih oblaka europske industrije i razvoj najsnaznijih, najmodernejših i najodrživijih procesora;prekvalifikacija i usavršavanje – prilagodba obrazovnih sustava radi razvoja digitalnih vještina i obrazovanja i strukovnog ospozobljavanja svih dobnih skupina.	<p>Do 723,8 milijardi eura (u tekućim cijenama)</p>
Vrsta financiranja	Ciljani korisnici
<p>U Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost kao oblici plaćanja navode se bespovratna sredstva i zajmovi, no države članice mogu provoditi projekte i uz druge načine financiranja. Primjerice, sredstva u okviru Mehanizma mogu se pružati finansijskom posredniku, kojem onda krajnji korisnici podnose zahtjev.</p>	<p>S obzirom na široku prirodu Mehanizma za oporavak i otpornost i raznolikost podupiranih mjera u planovima za oporavak i otpornost, krajnji korisnici mogu se razlikovati ovisno o prirodi projekata, temi na koju su usmjereni i konkretnom programu financiranja. U mnogim su slučajevima konačni korisnici javna tijela, no javna tijela često mogu djelovati kao posrednici. Stoga, ako je vaša organizacija MSP, veliko poduzeće, istraživačka organizacija ili sveučilište, NVO ili organizacija civilnog društva, mogli biste biti prihvatljen korisnik u svojoj zemlji. Korisnici se djelomično biraju unaprijed (npr. kad je riječ o javnim tijelima), no u drugim se slučajevima korisnici biraju putem poziva na podnošenje prijedloga.</p>

Vrste projekata

U Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost ne navode se konkretnе vrste projekata te se definicija obuhvaćenih projekata u načelu prepusta državama članicama. Budući da se Mehanizmom uglavnom podupiru javni korisnici, provodi se širok niz vrsta potpore za javnu infrastrukturu (uključujući javne zgrade, ali i vozila s malim ili nultim emisijama i drugu infrastrukturu za održivi javni prijevoz itd.), vladini programi financiranja (npr. pojedinačna potpora za vozila s malim ili nultim emisijama i potpora za obnovljivu energiju) te programi koje sponsorira vlada (npr. potpora za materijalne potrepštine za učitelje i potpora za obrazovne programe).

Države članice moraju se pobrinuti da u sve podupirane mjere bude uključeno načelo „ne nanosi bitnu štetu“ kako je propisano Uredbom o Mehanizmu za oporavak i otpornost. Stoga, nakon što se odabere, vaš projekt mora biti u skladu s tim zahtjevima kako su utvrđeni u planu za oporavak i otpornost vaše države članice.

Kriteriji prihvatljivosti

Kriteriji prihvatljivosti relevantni za konkretne projekte u okviru poziva na podnošenje prijedloga ili drugih horizontalnih programa mogu se razlikovati među državama članicama – a čak i među pojedinačnim mjerama – jer su često posrednici ti koji definiraju kriterije i biraju primatelje sredstava. Međutim, određeni se kriteriji moraju dosljedno primjenjivati, kao što su neke zaštitne mjere za načelo „ne nanosi bitnu štetu“. Ograničenja i kriteriji mogu uključivati, među ostalim, ograničenje opsega intervencija, troškovnih kategorija, trajnosti projekata, vrsta korisnika, obvezno uključivanje određenih vrsta partnera i veličinu podupiranih industrija.

Zahtjevi vidljivosti

Kako je utvrđeno u članku 34. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost:

„Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, uključujući, ako je to primjenjivo, isticanjem amblema Unije i odgovarajuće izjave o financiranju koja glasi ‚Financira Europska unija – NextGenerationEU‘ [...]“

Osim toga, korisnici trebaju pružati djeletovine i razmjerne ciljane informacije o sredstvima za više vrsta publike, uključujući medije i javnost.

Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš

U Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost ne upućuje se izravno na konkretna sredstva usmjerenia na okolišne ciljeve. Međutim, sredstva predviđena za „zelene“ projekte mogu imati neizravan pozitivan učinak na okoliš. Osim toga, neke države članice u svoju su plan izričito uključile projekte (često u okviru stupova „zelene tranzicije“ ili „održivog rasta“) kojima se podupiru okolišni ciljevi, kao što su bioraznolikost ili kružno gospodarstvo. Priroda i provedba tih projekata uvelike ovise o pojedinačnim programima država članica.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Planovi za oporavak i otpornost imaju znatan zeleni element te je od 37 % do 60 % ukupnih sredstava (ovisno o državi članici) predviđeno za zelene projekte. Ti projekti obuhvaćaju širok raspon tema konkretno relevantnih za okoliš (npr. ako se vaš predloženi projekt odnosi na mobilnost s nultim emisijama, klimatski prihvatljivu izgradnju, dekarbonizaciju industrija ili niz drugih tema, mogli biste biti prihvatljivi kao korisnik), ali i tema koje su neizravno relevantne za okoliš (npr. digitalizacija i usavršavanje radne snage za zeleno gospodarstvo). Konkretni načini integracije pitanja okoliša uvelike ovise o pojedinačnim programima država članica. Usto, kako je navedeno u 3. poglavju, a i ranije u ovom odjeljku, Uredbom o Mehanizmu za oporavak i otpornost zahtijeva se da sve podupirane mjere (ne samo zelene mjere) budu u skladu s načelom „ne nanosi bitnu štetu“.

Mogućnosti za tehničku pomoć

Za tehničku pomoć potencijalnim krajnjim korisnicima zadužene su države članice i predmetni posrednici. Stoga način na koji je ta pomoć osmišljena ovise o državi članici i pojedinačnoj mjeri. Može biti u obliku smjernica i informativnih materijala, korisničkih službi, radionica, ciljane potpore za pojedince, događanja za zajedničko učenje itd.

Korisne poveznice i resursi

Komisijina internetska stranica s pregledom Mehanizma za oporavak i otpornost, uključujući poveznice na sve nacionalne planove za oporavak i otpornost: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_hr.

Djelotvorno lječenje zaraznih bolesti (nadogradnja/ izgradnja dviju klinika za infektivne bolesti u Ljubljani i Mariboru u Sloveniji)

Trajanje: od 20. srpnja 2021. (datum donošenja nacionalnog plana za oporavak i otpornost) do 30. lipnja 2026.

Korisnik koordinator: Ministarstvo zdravstva/klinike za infektivne bolesti u Ljubljani i Mariboru

Vrsta korisnika: javni

Ukupni proračun: 140 milijuna eura (ne uključujući porez na dodanu vrijednost)

Doprinos EU-a: 110 milijuna eura (ne uključujući porez na dodanu vrijednost)

Ovim se planiranim ulaganjem u okviru slovenskog nacionalnog plana za oporavak i otpornost nastoji povećati kapacitet za lječenje zaraznih bolesti u Sloveniji. Ulaganje se sastoji od provedbe dvaju infrastrukturnih projekata: nadogradnje klinike za infektivne bolesti u Ljubljani i izgradnje nove takve klinike u Mariboru.

Klinike moraju biti u skladu sa zahtjevima za zgrade s gotovo nultim emisijama. Na krovovima tih zgrada bit će moguće postaviti fotonaponski sustav za samoopskrbu električnom energijom. Ujedno će se postaviti solarne ploče kako bi se omogućilo grijanje vode za kupaonice. Zgrade će biti opremljene odgovarajućom izolacijom, a strujanje zraka upotrebljavat će se za regulaciju temperature površine kako bi se izbjegla vlaga. Osigurat će se potpuna i ujednačena izolacija zgrade, uključujući balkone, raspored prozora, krovove, zidove, vrata i podove, a posebna će se pozornost posvetiti tome da se spriječi pad temperature bilo koje površine ispod temperature rosišta.

Kad je riječ o energetskoj učinkovitosti zgrada, razmotrit će se i relevantni elementi i tehnički sustavi u zgradama, kao što su pasivni elementi koji doprinose pasivnim tehnikama usmjerenima na smanjenje energije potrebne za grijanje ili hlađenje te potrošnje energije za osvjetljenje i prozračivanje kako bi se poboljšala toplinska i vizualna udobnost. Uzet će se u obzir okolica i zidovi, čime će se zgradama pružiti dodatna izolacija i hlad. To će doprinijeti i smanjenju energetske potražnje tako da se smanji potreba za grijanjem i hlađenjem, a istodobno poveća energetska učinkovitost zgrade. Postavit će se samoregulacijski uređaji za zasebnu regulaciju temperature u svaku prostoriju ili barem u svaku posebnu grijanu zonu zgrade, što će doprinijeti smanjenju ukupnih troškova zamjene uređaja za loženje.

U projektu će se iskoristiti tehnološka rješenja, proizvodi, inovacije i prijedlozi u nizu područja (prirodni i reciklirani materijali te materijali s mogućnošću recikliranja) usmjereni na poboljšanje resursne učinkovitosti (doprinos kružnom gospodarstvu i poboljšanju energetske učinkovitosti i učinkovitosti materijala u podržanim procesima). Udio drva i drvenih elemenata u zgradama (ne uključujući unutarnju opremu) iznosit će najmanje 30 % obujma ugrađenih materijala. Koristit će se građevinski materijali na osnovi obnovljivih sirovina kao što su drvo, celuloza i vuna.

Cjelokupna vodoopskrba u zgradama bit će opremljena tehnologijama za štednju vode.

Kad je riječ o prijevozu, postavit će se stranice za pametno punjenje električnih vozila. Klinike će se nalaziti u dijelu grada do kojeg će se pružati izravan prijevoz autobusima i električnim vozilima, što će pridonijeti smanjenju emisija stakleničkih plinova.

Od uključenih poduzeća zahtijeva se da uvedu priznati sustav upravljanja okolišem kao što su EU-ov sustav upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja (EMAS), norme Međunarodne organizacije za normizaciju (ISO 14001) ili jednakovrijedni sustavi ili da koriste i/ili proizvode robu ili usluge kojima je dodijeljen znak za okoliš EU-a ili drugi znak za okoliš tipa I.

Pri nabavi usluga ili robe moraju se uzeti u obzir kriteriji primjenjivi na zelenu javnu nabavu.

Izvor: Slovenski plan za oporavak i otpornost i njegov Prilog I. na slovenskom (https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSOO/01_si-rrp_23-7-2021.pdf i https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSOO/02_si-rrp_annex-1_21-7-2021_lekt.pdf) te slovenski plan za oporavak i otpornost na engleskom jeziku (https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/slovenias-recovery-and-resilience-plan_en).

Internetske stranice projekta: Još nisu dostupne

Program InvestEU

Poticaj održivom ulaganju, inovacijama i otvaranju novih radnih mesta u Europi

Program InvestEU sastoji se od triju stupova: fonda InvestEU, savjetodavnog centra InvestEU i portala InvestEU. Portal InvestEU platforma je na razini cijene Unije koja okuplja ulagače i nositelje projekata. Savjetodavni centar InvestEU dopunjuje fond InvestEU tako što potpomaže utvrđivanje, pripremu i razvoj projekata ulaganja širom EU-a uz ukupni proračun od 400 milijardi eura (vidjeti [3. poglavlje](#) za više informacija o savjetodavnom centru InvestEU).

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
<p>Potpore u okviru programa InvestEU provodi se u okviru četiri sastavnica politike, koje odražavaju važne prioritete politike za EU i donose visoku dodanu vrijednost EU-a:</p> <ul style="list-style-type: none">• održiva infrastruktura (9,9 milijardi eura);• istraživanje, inovacije i digitalizacija (6,6 milijardi eura);• MSP-ovi (6,9 milijardi eura);• socijalna ulaganja i vještine (2,8 milijardi eura).	<p>Program InvestEU presudan je instrument za poticanje zelenog rasta, inovacija i otvaranja radnih mesta u Europi. Taj će program EU-u osigurati ključno dugoročno financiranje tako što će se mobilizirati znatna privatna i javna sredstva za potporu održivom oporavku. Pomoći će i u mobilizaciji privatnih ulaganja za prioritete politika EU-a, kao što su europski zeleni plan i digitalna tranzicija.</p> <p>Program InvestEU ujedno podupire aktivnosti od strateške važnosti za Uniju, posebice kad je riječ o većoj otpornosti i jačanju strateških lanaca vrijednosti.</p>
Komponente	
<p>Program InvestEU sastoji se od triju stupova: fonda InvestEU, savjetodavnog centra InvestEU i portala InvestEU.</p> <p>Stup 1.: fond InvestEU. Očekuje se da će se u okviru tog stupa mobilizirati sredstva (vidjeti „Ključna područja“) za potporu ulaganjima partnerâ u provedbi. Od tih se partnera očekuje da doprinose približno 6,55 milijardi eura (25 %) u kapacitetu za preuzimanje rizika. Stopa rezervacija za jamstvo iznosi 40 %, što znači da se 10,5 milijardi eura iz proračuna EU-a stavlja na stranu za slučaj potraživanja na temelju jamstva, a ostalo su nepredviđene obveze. Proračunsko jamstvo EU-a mogu koristiti partneri u provedbi kako bi pokrili svoje izravno financiranje prihvatljivih projekata ili da bi pružali jamstva finansijskim posrednicima, koji pak pružaju zajmove ili vlasnički kapital krajnjim korisnicima.</p> <p>Stup 2.: savjetodavni centar InvestEU. Centar povezuje nositelje projekata i posrednike sa savjetodavnim partnerima, koji neposredno surađuju kako bi pomogli projektima da dođu do faze financiranja. Pruža savjetodavnu potporu kako bi se pomoglo u pripremi, razvoju, strukturiranju i provedbi projekata ulaganja, uključujući izgradnju kapaciteta i razvoj tržišta.</p> <p>Stup 3.: portal InvestEU. Portal povezuje ulagače i promotore projekata putem lako dostupne baze podataka prilagođene korisnicima. Portal InvestEU pruža popis unaprijed provjerjenih projekata, što omogućuje kvalificiranim ulagačima da lako pregledaju projekte prije nego što odluče u koje će od njih ulagati. Osim toga, Europska komisija može prema potrebi poslati projekte zaprimljene radi objave na portalu InvestEU partnerima u provedbi tog programa i središnjoj pristupnoj točki savjetodavnog centra InvestEU. Nositelji imaju vlastiti korisnički profil putem kojeg mogu podnosititi projekte. Na portalu se može besplatno objavljivati. Kako bi stupili u kontakt s nositeljima projekata objavljenima na portalu, ulagači isto moraju biti registrirani na njemu.</p> <p>U tom je kontekstu važno napomenuti da je EIB (organizacija EU-a za ulaganja i pozajmljivanje) u vlasništvu država članica EU-a i da nudi zajmove, jamstva, ulaganja u vlasnički kapital i savjetodavne usluge. Samo dio njegova ulaganja bit će obuhvaćen jamstvom InvestEU-a. Dodatne informacije o primanju financiranja EIB-a dostupne su na njegovim internetskim stranicama (https://www.eib.org/en/index.htm). EIF, dio Grupe EIB-a, specijaliziran je za MSP-ove i ulaganja rizičnog kapitala (https://www.eif.org/).</p>	

Iznos sredstava

Očekuje se da će fond InvestEU mobilizirati više od 372 milijarde eura javnih i privatnih ulaganja putem proračunskog jamstva EU-a u iznosu od 26,2 milijarde eura, kojim se podupire ulaganje partnera u provedbi kao što su Grupa EIB-a i druge međunarodne finansijske institucije ili nacionalne razvojne banke.

U programu InvestEU postoji i mogućnost uspostave odjeljaka „države članice“ za svako područje politike. To znači da države EU-a mogu pružati dodatna sredstva za rezervaciju jamstva EU-a ili za savjetodavni centar InvestEU tako da dobrovoljno usmjeri dio svojih sredstava iz fondova u okviru podijeljenog upravljanja, kao što su fondovi kohezijske politike ili fondovi dodijeljenih sredstava Mechanizma za oporavak i otpornost, u takve odjeljke na temelju određenih nacionalnih prioriteta.

Vrsta upravljanja

Fond InvestEU instrument je za financiranje s velikim naglaskom na prioritetima politike EU-a. Proračunsko jamstvo EU-a dostupno u okviru fonda InvestEU provodi se preko odabralih finansijskih partnera ili „partnera u provedbi“. Glavni je partner Grupa EIB-a (EIB i EIF), koja uspješno provodi i upravlja Europskim fondom za strateška ulaganja od njegova pokretanja 2015. i koja će biti odgovorna za provedbu 75 % jamstva EU-a. Proračunsko jamstvo EU-a bit će dostupno i nacionalnim razvojnim bankama i institucijama te drugim međunarodnim finansijskim institucijama (kao što je Europska banka za obnovu i razvoj). Više informacija o mogućnostima za financiranje dostupno je od nacionalnih razvojnih banaka i institucija te drugih međunarodnih finansijskih institucija.

Vrsta financiranja

Fond InvestEU pruža proračunsko jamstvo EU-a (u iznosu od približno 26,2 milijarde eura) kako bi se partneri u provedbi podržali u povećanju svojeg kapaciteta za snošenje rizika i pružanje financiranja (u obliku dugovanja ili vlasničkog kapitala). Partneri u provedbi mogu osigurati financiranje izravno krajnjim primateljima ili neizravno preko privatnih ili javnih finansijskih posrednika. Finansijski proizvodi koji će se koristiti u okviru programa InvestEU mogu biti u obliku općih proizvoda ili tematskih finansijskih proizvoda. Opći finansijski proizvodi moraju podupirati jedno ili više područja politike obuhvaćenih svakom sastavnicom politike i mogu uključivati dužničke intervencije ili intervencije vlasničkog kapitala. Tematski finansijski proizvodi moraju biti usmjereni na jasno utvrđena područja politike na višoj razini i s dodanom vrijednošću EU-a te imaju viši profil rizičnosti financiranja i operacija ulaganja od općih proizvoda.

Ciljani korisnici

Nositelji projekata trebaju podnijeti zahtjev izravno partnerima u provedbi (EIB-u ili drugima), koji će nuditi prilagođena rješenja za financiranje na temelju finansijskih proizvoda koje podupire proračunsko jamstvo EU-a. U sklopu operacija financiranja i ulaganja programa InvestEU potpora se smije pružati samo krajnjim korisnicima koji se smatraju ekonomski isplativima u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima u vrijeme pružanja finansijske potpore EU-a.

Krajnji korisnici mogu biti fizičke ili pravne osobe s poslovnim nastanom u državi EU-a ili u prihvatljivoj zemlji koja nije članica EU-a, uključujući:

- privatne subjekte kao što su subjekti posebne namjene ili projektna poduzeća, velika poduzeća, poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, (uključujući mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije) i MSP-ove;
- subjekte javnog sektora (bez obzira na to odnose li se na određeno područje, no isključujući operacije s takvim subjektima koje pojačavaju izravan rizik država članica) i subjekte koji odgovaraju subjektima javnog sektora;
- subjekte u mješovitom vlasništvu, kao što su javno-privatna partnerstva i privatna poduzeća s javnom svrhom;
- neprofitne organizacije.

Kao što je prethodno navedeno, krajnji korisnici mogu podnijeti zahtjev izravno ili partnerima u provedbi (EIB-u ili drugome). MSP-ovi, mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, mikrofinansijska poduzeća i socijalna poduzeća mogu se isto tako prijaviti preko finansijskih posrednika, koji se odabiru putem poziva na iskaz interesa partnera u provedbi programa InvestEU⁵².

52 Prihvatljivi partneri u provedbi programa InvestEU, uz Grupu EIB-a, bit će navedeni na internetskim stranicama programa InvestEU (https://investeu.europa.eu/what-investeu-programme/investeu-fund/how-get-financing_hr), dok se lokalni posrednici mogu pronaći na stranici o pristupu financiranju (https://europa.eu/youreurope/business/finance-funding/getting-funding/access-finance/index_hr.htm), na kojoj se već nalaze posrednici u okviru trenutačnih programa EU-a, a naknadno će se navoditi finansijski posrednici programa InvestEU.

Vrste projekata

Svi projekti osigurani jamstvom u okviru programa InvestEU obuhvaćeni su jednim od četiriju političkih prioriteta navedenih u odjeljku „Ključna područja“. Prihvativi projekti koji se podupiru u okviru programa InvestEU pripadaju sljedećim glavnim područjima:

- razvoj energetskog sektora u skladu s prioritetima energetske unije (npr. sigurnost opskrbe energijom i čista energija) i obveze preuzete u okviru Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog sporazuma⁵³;
- održive i sigurne prometne infrastrukture, rješenja za mobilnost i inovativne tehnologije u skladu s prometnim prioritetima EU-a i obvezama preuzetima u okviru Pariškog sporazuma;
- okoliš i resursi (npr. voda, gospodarenje otpadom, obnova ekosustavâ i bioraznolikosti te dekarbonizacija proizvodnje energije);
- održiva poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, akvakultura i drugi elementi šireg održivog biogospodarstva;
- razvoj infrastrukture za digitalnu povezivost s pomoću projekata kojima se podupire uvođenje digitalnih mreža vrlo visokog kapaciteta kojima se poboljšavaju digitalna povezivost i pristup, posebno u ruralnim područjima i perifernim regijama;
- istraživački, razvojni i inovacijski projekti;
- razvoj, uvođenje i širenje digitalnih tehnologija i usluga koje doprinose ciljevima programa Digitalna Europa;
- finansijska potpora subjektima koji zapošljavaju do 499 zaposlenika, s posebnim naglaskom na MSP-ovima i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije;
- kulturni i kreativni sektor, kulturna baština, mediji, audiovizualni sektor, novinarstvo i tisk, posebice s pomoću razvoja novih tehnologija, upotrebe digitalnih tehnologija i tehnološkog upravljanja pravima intelektualnog vlasništva;
- razvoj infrastrukture održivog turizma;
- rehabilitacija industrijskih lokacija (uključujući zagađene lokacije) i njihova obnova za održivu upotrebu;
- socijalna ulaganja, uključujući ona kojima se podupire provedba europskog stupa socijalnih prava;
- razvoj obrambene industrije radi doprinosa strateškoj autonomiji EU-a;
- razvoj svemirskog sektora u skladu s ciljevima Svetarske strategije za Evropu;
- razvoj projekata i poduzeća u području plavoga gospodarstva i finansijskih načela održivog plavoga gospodarstva: pomorsko poduzetništvo i industrija, obnovljiva energija mora i kružno gospodarstvo.

53 Za više informacija vidjeti internetsku stranicu Europske komisije o Pariškom sporazumu (https://ec.europa.eu/clima/eu-action/international-action-climate-change/climate-negotiations-paris-agreement_hr).

Kriteriji prihvativosti

Kako bi se mogli financirati u okviru programa InvestEU, potencijalni projekti naročito moraju:

- rješavati nedostatke na tržištu ili investicijske okolnosti koje nisu optimalne za krajnje primatelje koji se smatraju ekonomski isplativima;
- postići dodatnost time što se sprečava nadomještanje potencijalne potpore i ulaganja iz drugih javnih ili privatnih izvora;
- ostvariti multiplikacijski učinak i, ako je moguće, privlačiti privatna ulaganja;
- doprinijeti ciljevima politika EU-a i biti obuhvaćeni opsegom prihvativih područja utvrđenih u Prilogu II. Uredbi o programu InvestEU⁵⁴;
- biti usklađeni sa smjernicama o ulaganjima programa InvestEU.

Operacije koje nisu u skladu s postizanjem klimatskih ciljeva ne bi trebale biti prihvativije za potporu na temelju Uredbe o programu InvestEU.

Zahtjevi vidljivosti

U članku 32. Uredbe o programu InvestEU utvrđuju se zahtjevi u pogledu transparentnosti i vidljivosti, prema kojima, među ostalim, partneri u provedbi i savjetodavni partneri moraju priznati podrijetlo i osigurati vidljivost sredstava EU-a te moraju obavijestiti krajnje primatelje o postojanju potpore u okviru programa InvestEU.

54 Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017, SL L 107, 26.3.2021., str. 30.

Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš

Očekuje se da će djelovanja kojima se doprinosi ostvarivanju klimatskih ciljeva u okviru programa InvestEU činiti najmanje 30 % ukupne finansijske omotnice programa InvestEU. Međutim, za njegovu sastavnicu politike održive infrastrukture utvrđen je kombiniran klimatski i okolišni cilj od 60 %.

InvestEU izravno će doprinositi okolišnim ciljevima EU-a putem svojih namjenskih područja prihvatljivosti povezanih s okolišem i resursima. U okviru sastavnice politike održive infrastrukture fond može pružati potporu za prirodnu i okolišnu infrastrukturu, kao što su kružno gospodarstvo, vode i gospodarenje otpadom. Financiranje i operacije ulaganja u okviru fonda InvestEU mogu biti obuhvaćene i područjima okoliša i resursa, posebice za poboljšanje i obnovu ekosustava i njihovih prirodnih usluga i usluga bioraznolikost putem zelenih i plavih infrastrukturnih projekata, kao što su održiva poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo. U sklopu inicijative za prirodni kapital i kružno gospodarstvo fond InvestEU doprinosit će okolišnim ciljevima EU-a putem namjenskih područja prihvatljivosti u okviru različitih sastavnica politike. Očekuje se da će ta inicijativa mobilizirati 10 milijardi eura u sljedećih 10 godina. Osim toga, jamstveni proizvodi koje su razvili partneri u provedbi, posebice EIF u okviru jamstvenih projekata portfelja za održivost⁵⁵, pružaju pristup financijama za, među ostalim, sljedeća područja politike:

- prelazak na kružno gospodarstvo;
- vodne resurse te sprečavanje i kontrolu onečišćenja;
- zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustavâ;
- održive šume i poljoprivredne prakse.

⁵⁵ Za više informacija o jamstvenim proizvodima vidjeti internetske stranice EIF-a (https://www.eif.org/InvestEU/guarantee_products/index.htm).

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Fond InvestEU promiče integraciju pitanja okoliša putem integracije zaštite okoliša te sprečavanja rizika povezanih s okolišem i upravljanja njima u pripremu i provedbi ulaganja. Stoga će se ulaganja izdvojena za ciljeve okolišne održivosti pratiti s pomoću zajedničkih metodologija koje su u skladu s onima razvijenima u okviru drugih programa EU-a koji se primjenjuju na klimu, bioraznolikost i upravljanje onečišćenjem zraka. Time se omogućuje **procjena pojedinačnih i kombiniranih učinaka ulaganja na glavne sastavnice prirodnog kapitala, odnosno zrak, vodu, tlo i bioraznolikost**. U tu svrhu postoje odredbe fonda InvestEU kojima se olakšava integracija razmatranja povezanih s okolišem u pripremu projekata ili donošenje odluka u vezi s financiranjem ili ulaganjima.

- U Uredbi o programu InvestEU nalazi se popis određenih ulaganja koja se ne mogu podupirati, kao što su odlagališta, postrojenja za mehaničko-biološku obradu ili spalionice (dio B Priloga V.).
- Sve operacije financiranja i ulaganja obuhvaćene proračunskim jamstvom fonda InvestEU podvrgavaju se postupku odobrenja koji se sastoji od sljedećih dvaju koraka:
 1. provjere usklađenosti s politikama koju provodi Europska komisija – provjera usklađenosti sa zakonodavstvom i politikama EU-a u području klime, okoliša i socijalne politike;
 2. odobrenja za upotrebu proračunskog jamstva EU-a – projekt se podnosi Odboru za ulaganja programa InvestEU radi konačnog odobrenja.
- Sve operacije financiranja i ulaganja iznad određenog praga moraju se podvrgnuti provjeri okolišne održivosti kako bi se što više smanjili štetni učinci, a povećale koristi za klimatske, okolišne i socijalne dimenzije. Provjera održivosti podijeljena je u dvije faze: fazu pregleda i, ako projekt bude odabran, fazu detaljne analize/provjere.

Mogućnosti za tehničku pomoć

Savjetodavni centar InvestEU⁵⁶ povezuje nositelje i (ne)financijske posrednike sa savjetnicima koji im mogu pomoći da dođu do sredstava za svoje projekte i da izgrade kapacitet za provedbu financijskih operacija i operacija ulaganja.

Savjetodavni centar InvestEU:

- pruža potporu u pronalaženju, pripremi, razvoju, strukturiranju, javnoj nabavi i provedbi projekata ulaganja;
- jača kapacitet nositelja i financijskih posrednika za provedbu operacija financiranja i ulaganja;
- podupire aktivnosti informiranja i pripreme za područja ulaganja u kojima postoji očit nedostatak na tržištu.

Pogledajte [3. poglavlje](#) za više informacija o savjetodavnom centru InvestEU.

Green ASSIST

Green ASSIST savjetodavna je inicijativa uspostavljena na temelju doprinosa iz programa LIFE, a njome upravlja Europska izvršna agencija za klimu, infrastrukturu i okoliš (CINEA) u okviru savjetodavnog centra InvestEU. Zahtjevi upućeni savjetodavnom centru na njegovu portalu mogu se preusmjeriti službi Green ASSIST. Ona nastoji uspostaviti portfelj za projekte zelenih ulaganja koji imaju velik utjecaj na okoliš. Ti su projekti usmjereni na sektore kao što su bioraznolikost, voda, otpadne vode, kružno gospodarstvo, recikliranje i smanjenje onečišćenja zraka te na znatno ozelenjivanje drugih infrastrukturnih ulaganja (promet, energija, telekomunikacije itd.).

Više informacija o službi Green ASSIST pogledajte u 3. poglavlju.

⁵⁶ Za više informacija vidjeti internetsku stranicu savjetodavnog centra InvestEU (https://investeu.europa.eu/what-investeu-programme/investeu-advisory-hub_hr).

Korisne poveznice i resursi

- Pravna osnova: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj#d1e1028-30-1>
- Smjernice o ulaganjima programa InvestEU: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2021/1078/oj
- Kako doći do sredstava: https://europa.eu/investeu/investeu-fund/how-get-financing_en
- Portal InvestEU, koji povezuje potencijalne ulagače i nositelje projekata putem lako dostupne baze podataka prilagođene korisnicima: <https://ec.europa.eu/investeuportal/desktop/hr/index.html>
- Pitanja i odgovori o programu InvestEU od 7. ožujka 2022.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr_qanda_22_1549
- Internetske stranice EIB-a o fondu: <https://www.eib.org/en/products/mandates-partnerships/investeu/index.htm>
- Pitanja i odgovori o programu InvestEU od 9. ožujka 2021.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr_qanda_21_1045

Optimizacija vodoopskrbe u sjevernom Portugalu

Datum objave: rujan 2020.

Nositelj – finansijski posrednik: Águas do Interior – Norte EIM SA (Portugal)

Vrsta nositelja: poduzeće

Ukupni proračun: 56 milijuna eura

Finansijski doprinos EIB-a: 28 milijuna eura

Ovaj projekt uključuje ulaganja u vodoopskrbu i kanalizaciju za osam općina u sjevernom Portugalu koje će provesti novo međuopćinsko poduzeće osnovano u tu svrhu. Predloženi projekt pomoći će u ispunjavanju zahtjeva ključnih direktiva EU-a u sektoru voda i otpadnih voda, posebice Direktive EU-a o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda⁵⁷ i Okvirne direktive EU-a o vodama, te nacionalnih propisa. Projekt će imati pozitivan okolišni i socijalni učinak u pogledu sigurnosti opskrbe pitkom vodom, smanjenja onečišćenja, očuvanja vodnih tijela i smanjenja gubitaka vode. Projektom se posebice podupiru ulaganja u optimizaciju vodoopskrbe društva Águas do Interior – Norte, koje jedino pruža usluge vodoopskrbe i zbrinjavanja otpada za osam općina na sjeveru Portugala.

Izvor: <https://www.eib.org/en/projects/pipelines/all/20200073>

57 Direktiva Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, SL L 135, 30.5.1991., str. 40.

Primjeri projekata

Baza podataka o finansiranim projektima dostupna je na <https://www.eib.org/en/products/mandates-partnerships/efsi/efsi-projects/index.htm>.

Valja napomenuti da je sljedeći projekt financiran u okviru Europskog fonda za strateška ulaganja, preteče programa InvestEU.

Europski fond za jamstva u poljoprivredi

Potpore dohotku za poljoprivrednike i tržišne mjere

Ključna područja	Iznos sredstava
Programi potpore dohotku za poljoprivrednike, tržišne mjere, plaćanja za ekologizaciju.	291 milijarda eura

Ciljevi i područje primjene

EFJP doprinosi 10 ključnih ciljeva nove zajedničke poljoprivredne politike (ZPP):

1. potpora održivom dohotku poljoprivrednih gospodarstava i otpornosti poljoprivrednog sektora u cijelom EU-u kako bi se poboljšala dugoročna sigurnost opskrbe hranom i poljoprivredna raznolikost te osigurala gospodarska održivost poljoprivredne proizvodnje u EU-u;
2. jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, uključujući veću usmjerenost na istraživanja, tehnologiju i digitalizaciju;
3. poboljšanje položaja poljoprivrednika u lancu vrijednosti;
4. doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvestracije ugljika, te promicanje održive energije;
5. poticanje održivog razvoja i djelotvornog upravljanja prirodnim resursima, kao što su voda, tlo i zrak, među ostalim smanjenjem ovisnosti o kemikalijama;
6. doprinos zaustavljanju procesa gubitka bioraznolikosti i pokretanju procesa oporavka bioraznolikosti, poboljšanje usluga ekosustava te očuvanje staništa i krajobraza;
7. privlačenje i podupiranje mladih poljoprivrednika i drugih novih poljoprivrednika te olakšavanje održivog poslovnog razvoja u ruralnim područjima;
8. promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti (uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi), socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo;
9. poboljšanje odgovora poljoprivrede EU-a na društvene zahtjeve u pogledu hrane i zdravlja, uključujući visokokvalitetnu, sigurnu i hranjivu hranu proizvedenu na održiv način, smanjenje rasipanja hrane kao i poboljšanje dobrobiti životinja te borba protiv antimikrobne rezistencije;
10. modernizacija tog sektora razmjrenom znanju, poticanjem inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima te promicanjem njihove upotrebe među poljoprivrednicima putem poboljšanog pristupa istraživanjima, inovacijama, razmjeni znanja i osposobljavanju.

Komponente

Od 2023. većina mjer na temelju ZPP-a provest će se u obliku 28 **strateških planova u okviru ZPP-a**. Ti će planovi služiti kao programski instrumenti u sklopu kojih će države članice predstaviti svoje predložene intervencije za postizanje posebnih ciljeva EU-a.

Na temelju strateških planova u okviru ZPP-a EFJP će financirati sljedeće vrste intervencija:

1. izravna plaćanja, odnosno:
 - proizvodno nevezana izravna plaćanja, koja uključuju osnovnu potporu dohotku za održivost, dodatnu preraspodijeljenu potporu dohotku za održivost, dodatnu potporu dohotku za mlade poljoprivrednike te sheme za klimu i okoliš;
 - proizvodno vezana izravna plaćanja;
2. sektorske intervencije, posebice za sljedeće sektore:
 - voće i povrće;
 - pčelarske proizvode;
 - vino;
 - hmelj;
 - maslinovo ulje i stolne masline;
 - druge sektore (od 2024.).

Više programa koji se financiraju iz EFJP-a i dalje će se provoditi izvan strateških planova u okviru ZPP-a (tj. mjer privatnog i javnog skladištenja, iznimne mjeru, program EU-a za škole, mjeru informiranja i promidžbe te potpora za najudaljenije regije i male egejske otoke (npr. putem Programa za rješavanje problema koji se posebno odnose na udaljenost i otočni položaj (POSEI))).

Sva plaćanja moraju biti u skladu s pravilima EU-a o sigurnosti hrane, zaštiti okoliša i dobrobiti životinja.

Vrsta upravljanja

EFJP je jedan od dvaju fonda ZPP-a i općenito je poznat kao stup I. Riječ je o fondu koji uglavnom funkcioniра u okviru sustava podijeljenog upravljanja, u kojem sudjeluju Europska komisija i nacionalna tijela u svakoj državi članici EU-a. Tijela država članica zadužena su za administraciju EFJP-a pružaju izravnu potporu dohotku poljoprivrednicima i podupiru tržišne mjere. Države članice odgovorne su za provedbu i primarnu kontrolu plaćanja poljoprivrednicima. U tu su svrhu države članice, uz ostale mjere, uveli integrirani sustav administracije i kontrole, odnosno mrežu međusobno povezanih baza podataka koje služe za primanje i obradu zahtjeva poljoprivrednika za izravna plaćanja i povezanih podataka.

Vrsta financiranja	Ciljni korisnici	Vrste projekata
Poljoprivrednicima se pružaju izravna plaćanja.	Kao poljoprivrednik možete svake godine podnijeti zahtjev za izravna plaćanja, pri čemu prijavljujete svaku parcelu svojeg poljoprivrednoga gospodarstva i, prema potrebi, životinje za koje tražite potporu.	EFJP-om se ne financiraju projekti.
Kriteriji prihvatljivosti		Zahtjevi vidljivosti
<p>Kako biste bili prihvatljivi, morate svake godine udovoljavati sljedećim uvjetima:</p> <ul style="list-style-type: none">minimalni zahtjevi – izravna plaćanja ne dodjeljuju se ako su ukupan potraživani iznos i/ili područje zemljišta prihvatljivo za plaćanje premali (točan prag razlikuje se ovisno o državi);aktivni poljoprivrednici – izravna plaćanja mogu primati samo poljoprivrednici čije se poljoprivredno gospodarstvo nalazi u EU-u i koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost;upotreba poljoprivrednog zemljišta za poljoprivrednu djelatnost – poljoprivrednom površinom smatra se samo zemljište prikladno za poljoprivrednu proizvodnju (tj. obradivo zemljište, trajni nasadi i trajni travnjaci).		Za potporu koja se financira iz EFJP-a države članice osiguravaju, ovisno o slučaju, da upravljačko tijelo upotrebljava alate i strukture za vidljivost i komunikaciju kojima se koristi EPFRR.

Mogućnosti za izravnu usmjerenošć na okoliš

Od 2023. nadalje ekoscheme će pružati veći poticaj za klimatski i ekološki prihvatljive poljoprivredne prakse. Riječ je o instrumentima osmišljenima kako bi se nagradili poljoprivrednici koji odluče uložiti dodatan trud u brigu o okolišu i djelovanje u području klime.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Postoji poveznica između plaćanja za poljoprivrednike u okviru ZPP-a i poštovanja drugih pravila EU-a o, među ostalim, sigurnosti hrane, zdravlju životinja, klimi, okolišu i zaštiti vodnih resursa. Kako biste primili puni iznos izravnih plaćanja za koja ispunjavate uvjete, kao poljoprivrednik morate poštovati sva druga pravila. Ta se poveznica naziva „višestruka sukladnost“. Pravila s kojima bi se poljoprivrednici trebali uskladiti uključuju:

- propisane zahtjeve upravljanja – primjenjuju se na sve poljoprivrednike neovisno o tome primaju li potporu u okviru ZPP-a;
- dobre poljoprivredne i okolišne uvjete – primjenjuju se samo na poljoprivrednike koji primaju potporu u okviru ZPP-a i mogu se odnositi na zaštitu i kvalitetu tla, bioraznolikost ili krajobraz.

Mogućnosti za tehničku pomoć

Svaka država članica osigurava savjetodavne službe za poljoprivredna gospodarstva usmjerene na upravljanje zemljištem i poljoprivrednim gospodarstvom za sve korisnike u okviru ZPP-a kao dio svojih intervencija za razmjenu znanja i informiranje. Te bi službe trebale nuditi nepristrane savjete i obuhvaćati sve dimenzije održivosti – gospodarske, okolišne i socijalne aspekte – relevantne za vrste intervencija u okviru ZPP-a.

Poljoprivrednike podupiru i nacionalna upravljačka tijela (npr. pružanjem alata za izračun plaćanja na internetu i popratnih vodiča).

Korisne poveznice i resursi

- Pravna osnova: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2116&from=HR>
- Informacije o potpori dohotku: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support_hr
- Ekoscheme: https://ec.europa.eu/info/news/commission-publishes-list-potential-eco-schemes-2021-jan-14_en

Primjeri projekata

EFJP-om se ne financiraju projekti.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Instrument za financiranje u okviru ZPP-a kojim se podupiru strategije i projekti za ruralni razvoj

Ključna područja	Komponente
Održivi razvoj poljoprivrede, hrana i socioekonomski razvoj ruralnih područja.	Sve intervencije u području ruralnog razvoja uključene su u nacionalne strateške planove u okviru ZPP-a. Svaki nacionalni plan temelji se na devet ključnih socijalnih, okolišnih i gospodarskih ciljeva za poljoprivredu, šumarstvo i ruralna područja u EU-u. Objavljeni strateški planovi u okviru ZPP-a, koje Komisija još nije odobrila (u svibnju 2022.), mogu se pronaći na internetu ⁵⁸ .
Iznos sredstava	87 milijardi eura (+ 8 milijardi eura u okviru instrumenta NextGenerationEU)
Ciljevi i područje primjene	
<p>EPFRR doprinosi ciljevima europskog zelenog plana tako što osigurava održivu budućnost za europske poljoprivrednike i druge korisnike u ruralnim područjima te omogućuje državama EU-a veću fleksibilnost u prilagodbi intervencija lokalnim uvjetima.</p> <p>Ta je politika usmjerena na 10 ciljeva ZPP-a, koji su povezani sa zajedničkim ciljevima EU-a za socijalnu, okolišnu i gospodarsku održivost u poljoprivredi i ruralnim područjima:</p> <ol style="list-style-type: none">1. potpora održivom dohotku poljoprivrednih gospodarstava i otpornosti poljoprivrednog sektora u cijelom EU-u kako bi se poboljšala dugoročna sigurnost opskrbe hranom i poljoprivredna raznolikost te osigurala gospodarska održivost poljoprivredne proizvodnje u EU-u;2. jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, uključujući veću usmjerenost na istraživanja, tehnologiju i digitalizaciju;3. poboljšanje položaja poljoprivrednika u lancu vrijednosti;4. doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvestracije ugljika, te promicanje održive energije;5. poticanje održivog razvoja i djelotvornog upravljanja prirodnim resursima, kao što su voda, tlo i zrak, među ostalim smanjenjem ovisnosti o kemikalijama;6. doprinos zaustavljanju procesa gubitka bioraznolikosti i pokretanju procesa oporavka bioraznolikosti, poboljšanje usluga ekosustava te očuvanje staništa i krajobrazja;7. privlačenje i podupiranje mlađih poljoprivrednika i drugih novih poljoprivrednika te olakšavanje održivog poslovnog razvoja u ruralnim područjima;8. promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti (uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi), socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo;9. poboljšanje odgovora poljoprivrede EU-a na društvene zahtjeve u pogledu hrane i zdravlja, uključujući visokokvalitetnu, sigurnu i hranjivu hranu proizvedenu na održiv način, smanjenje rasipanja hrane kao i poboljšanje dobrobiti životinja te borba protiv antimikrobne rezistencije;10. modernizacija tog sektora razmjrenom znanju, poticanjem inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima te promicanjem njihove upotrebe među poljoprivrednicima putem poboljšanog pristupa istraživanjima, inovacijama, razmjeni znanja i ospozobljavanju.	
Vrsta upravljanja	EPFRR je fond čije je upravljanje podijeljeno između Europske komisije i nacionalnih tijela u svakoj državi članici EU-a. Svaka je država članica izradila nacionalne strateške planove u okviru ZPP-a, u kojima se utvrđuje kako će se potpora iz EPFRR-a i EFJP-a koristiti na nacionalnoj (i regionalnoj) razini. Tijela država članica zadužena za administraciju EPFRR-a biraju koji će se projekti podupirati (putem bespovratnih sredstava i/ili finansijskih instrumenata, npr. zajma, vlasničkog kapitala ili jamstva). EPFRR djeluje u skladu s načelom sufinsanciranja (tj. ako se projektu trebaju dodijeliti sredstva, tijela država članica moraju isto tako pružiti doprinos iz vlastitog proračuna). Stope sufinsanciranja razlikuju se među regijama, a mogu se razlikovati i ovisno o vrsti intervencije.

<h3>Vrsta financiranja</h3> <p>Države članice mogu upotrebljavati doprinos iz EPFRR-a kako bi pružile potporu korisnicima u obliku bespovratnih sredstava i finansijskih instrumenata ili u obliku kombinacije navedenoga. Proizvodi finansijskih instrumenata mogu uključivati zajmove, jamstva te vlasnički ili kvazivlasnički kapital. Osim toga, upravljačka tijela mogu prilagoditi finansijske proizvode u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima ili strukturirati finansijski instrument na temelju uvjeta koje pruža Europska komisija za standardne instrumente.</p>	<h3>Ciljni korisnici</h3> <p>Postoje raznolike vrste korisnika, od poljoprivrednika i vlasnika šuma do tijela javne vlasti, gospodarskih i socijalnih partnera, lokalnih akcijskih skupina i relevantnih tijela koja predstavljaju civilno društvo. Korisnik može biti tijelo javnog ili privatnog prava, subjekt s pravnom osobnošću ili bez nje, fizička osoba ili skupina fizičkih ili pravnih osoba, koji su odgovorni za pokretanje operacija ili i za njihovo pokretanje i za provedbu.</p>
<h3>Vrste projekata</h3> <p>Države članice mogu planirati razne vrste intervencija, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obveze u području okoliša i klime te druge obveze upravljanja; • prirodna ili druga ograničenja specifična za određeno područje; • nepovoljan položaj specifičan za određeno područje koji proizlazi iz određenih obveznih zahtjeva; • ulaganja, uključujući ulaganja u navodnjavanje; • pokretanje poslovanja mladih i novih poljoprivrednika te osnivanje ruralnih poduzeća; • instrumente za upravljanje rizicima; • suradnju; • razmjenu znanja i širenje informacija. 	<h3>Kriteriji prihvatljivosti</h3> <p>Slično kao za i drugi fond ZPP-a (EFJP), nacionalna tijela moraju utvrditi uvjete prihvatljivosti za sve intervencije uključene u plan u okviru ZPP-a. Primjerice, plaćanja za obveze u području poljoprivrede, okoliša i klime pružaju se samo za one koji nadilaze relevantne propisane zahtjeve upravljanja i standarde za dobre poljoprivredne i okolišne uvjete.</p>
<h3>Zahtjevi vidljivosti</h3> <p>Korisnici obuhvaćeni intervencijama koje se financiraju iz EPFRR-a, osim intervencija povezanih s površinom i životinjama, moraju naznačiti primljenu finansijsku potporu, uključujući odgovarajuću upotrebu logotipa EU-a. Primjerice, logotip se mora vidljivo prikazati na svim komunikacijskim materijalima, primjerice ispisanim ili digitalnim proizvodima, internetskim stranicama i njihovim aplikacijama za mobilne uređaje, koji se odnose na provedbu operacije i koriste za javnost ili za sudionike. Sljedeći tekst mora biti u cijelosti isписан i postavljen pored logotipa: „Financira Europska unija“ ili „Sufinancira Europska unija“.</p> <p>Upravljačka tijela obično pružaju komunikacijski komplet u kojem se navode sve obveze u pogledu publiciteta.</p>	
<h3>Mogućnosti za izravnu usmjerenošć na okoliš</h3> <p>Tri od deset ciljeva u okviru ZPP-a posvećena su poboljšanju okolišnog stanja putem ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe tim promjenama, održivog upravljanja resursima i pokretanja procesa oporavka bioraznolikosti. Mnoge intervencije, kao što su potpora za organsku proizvodnju, obveze u području poljoprivrede, okoliša i klime (npr. povezane s očuvanjem tla ili upravljanjem hranjivim tvarima), savjetodavne usluge o ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbe tim promjenama i zelenim ulaganjima (npr. za obnovu močvarnih područja i tresetišta), imaju neposredan pozitivan učinak na okoliš i doprinose ciljevima zelenog plana EU-a.</p> <p>Isto će se tako zaštiti sva močvara područja i tresetišta. Osim toga, od 2023. nadalje barem 35 % sredstava u okviru EPFRR-a dodijelit će se mjerama koje podupiru klimu, bioraznolikost, okoliš i dobrobit životinja.</p>	
<h3>Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša</h3> <p>Intervencije kao što su ulaganja u istraživanje mogu donijeti neizravne koristi tako što se mogu razviti učinkovitiji poljoprivredni alati i tehnike.</p> <p>Od 2023. nadalje barem 35 % sredstava dodijelit će se mjerama koje podupiru klimu, bioraznolikost, okoliš i dobrobit životinja.</p>	

Mogućnosti za tehničku pomoć

Nacionalne mreže ZPP-a koje se financiraju na temelju tehničke pomoći podupiru sve dionike u provedbi ciljeva utvrđenih u strateškim planovima u okviru ZPP-a. Konkretnije, te mreže omogućuju i olakšavaju razmjenu informacija i učenje između svih partnera uključenih u provedbu politike ZPP-a: tijela javne vlasti, gospodarskih i socijalnih partnera te relevantnih tijela koja predstavljaju civilno društvo⁵⁹.

59 Podaci za kontakt mreža (za svaku državu članicu) i resursi dostupni su na internetskim stranicama Europske mreže za ruralni razvoj (https://enrd.ec.europa.eu/networking/nrn-profiles_en).

Korisne poveznice i resursi

- Internetska stranica Europske komisije o novom ZPP-u: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/new-cap-2023-27_hr
- Uredba o ZPP-u za razdoblje 2023.-2027.: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/new-cap-2023-27_hr#legalbases
- Pregled obilježja programa: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_en
- Poveznice na nacionalne strateške planove: https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en
- Financijski instrumenti EPFRR-a: <https://www.fi-compass.eu/funds/eafrd>

Primjeri projekata

Baza podataka o projektima dostupna je na https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice_en.

Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu

Fond za pomorsku i ribarstvenu politiku EU-a

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
Ribolov sa slabim učinkom na okoliš i niskim emisijama ugljika; vodena bioraznolikost i ekosustavi; znanje o moru; kvalitetni i zdravi morski prehrambeni proizvodi; socioekonomski privlačnost sektora ribarstva i akvakulture; generacijska obnova u sektoru ribarstva, posebice za mali priobalni ribolov; održiva i konkurentna akvakultura; poboljšanje vještina i radnih uvjeta u sektorima ribarstva i akvakulture; gospodarska i društvena dinamika obalnih zajednica; inovacije u održivom plavom gospodarstvu; siguran morski prostor; međunarodna suradnja za upravljanje oceanima te zdrava, sigurna, zaštićena i čista morska i oceani kojima se održivo upravlja.	EFPRA podržava zajedničku ribarstvenu politiku EU-a, pomorsku politiku EU-a i plan EU-a za međunarodno upravljanje oceanima. Očekuje se da će se projektima finansiranim iz EFPRA-e osigurati održiva upotreba vodenih i morskih resursa, povećati sigurnost opskrbe hranom u EU-u i doprinijeti rastu plavoga gospodarstva te zdravim, sigurnim, čistim i održivim morima i oceanima jačanjem međunarodnog upravljanja oceanima.

Komponente	
Glavna djelovanja koja se podupiru iz EFPRA-e mogu se podijeliti u sljedeća četiri područja:	
1. ribarstvo i akvakultura:	<ul style="list-style-type: none">održive ribolovne aktivnosti sa slabim učinkom na okoliš i niskim emisijama ugljika;održivo upravljanje ribolovnim aktivnostima i flotama;razvoj održive i konkurentne akvakulture koja doprinosi sigurnosti opskrbe hranom;zaštita morske bioraznolikosti i ekosustava, uključujući promicanje čistih i zdravih mora;opskrba europskih potrošača kvalitetnim i zdravim morskim prehrambenim proizvodima;
2. socioekonomski aspekti:	<ul style="list-style-type: none">socioekonomski privlačnost i generacijska obnova sektora ribarstva, posebno u pogledu malog priobalnog ribolova;poboljšanje vještina i radnih uvjeta u ribarstvu i akvakulturi;gospodarska i društvena dinamika obalnih zajednica;
3. istraživanje i inovacije:	<ul style="list-style-type: none">inovacije u održivom plavom gospodarstvu;prikupljanje znanstvenih podataka;
4. međunarodna suradnja:	<ul style="list-style-type: none">pomorska sigurnost, tj. sigurnost pomorskog prostora;međunarodna suradnja koja omogućuje sigurne i zaštićene oceane kojima se održivo upravlja.

Iznos sredstava
6,108 milijardi eura

Vrsta upravljanja
U EFPRA-i se primjenjuju i podijeljeno i izravno upravljanje. Iznos od 5,311 milijardi eura izdvaja se za podijeljeno upravljanje putem nacionalnih programa, a 797 milijuna eura izdvaja se za izravno upravljanje . Primjenjuje se Uredba o zajedničkim odredbama za razdoblje 2021.-2027. ⁶⁰ U okviru podijeljenog upravljanja standardna najviša stopa javne potpore iznosi od 40 % do 100 %, na temelju vrste operacije i/ili korisnika.

Većina EFPRA-ih **djelovanja u okviru izravnog upravljanja delegiranih CINEA-i** provodi se javnom nabavom (kupnja usluga) ili bespovratnim sredstvima (doprinosi za određena djelovanja). CINEA pokreće i upravlja otvorenim pozivima na dostavu prijedloga i pozivima na dostavu ponuda, kao i *ad hoc* bespovratnim sredstvima i zahtjevima za usluge u sklopu okvirnih ugovora za studije, mehanizama pomoći, inovativnih projekata i projekata suradnje, razmjene najbolje prakse, kampanja za informiranje itd.

⁶⁰ Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te finansijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za finansijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike, SL L 231, 30.6.2021., str. 159.

Vrsta financiranja	Ciljani korisnici
Potpore može biti u obliku bespovratnih sredstava (nadoknada prihvatljivih rashoda ili pojednostavnjene troškovne opcije), ugovora o javnoj nabavi, zajmova, jamstava i kompenzacijskih plaćanja.	Korisnici mogu uključivati subjekte iz sektora ribarstva i akvakulture, istraživačke ustanove, tijela javne vlasti, NVO-e, međunarodne organizacije i organizacije civilnog društva.
Vrste projekata	Kriteriji prihvatljivosti
EFPRA podupire inovativne projekte kojima se osigurava održivost vodnih i morskih resursa, poboljšava socioekonomksa privlačnost sektora ribarstva, promiče razvoj održivog plavog gospodarstva, jača međunarodna suradnja za upravljanje oceanima i pružaju znanstveni savjeti i usluge prikupljanja podataka. EFPRA podupire i dobrovoljne doprinose za međunarodne organizacije i tehničku pomoć.	
Zahtjevi vidljivosti	Zahtjevi vidljivosti
<p>U okviru podijeljenog upravljanja pravila o prihvatljivosti definiraju države članice, pod uvjetom da se poštuje ograničen broj uvjeta na razini EU-a. Na svakoj je državi članici da u sklopu svojeg nacionalnog programa u okviru EFPRA-e osmisli najprikladniji način postizanja ciljeva programa. Nositeljima projekata savjetuje se da prije podnošenja zahtjeva provjere prihvatljivost svojeg projekta s upravljačkim tijelom kako bi dobili potvrdu da njihov projekt ispunjava kriterije za odabir i da ni po jednom kriteriju nije neprihvatljiv. Popis nacionalnih tijela može se pronaći na internetskoj stranici Europske komisije o EFPRA-i⁶¹.</p> <p>U okviru izravnog upravljanja opći uvjeti prihvatljivosti navedeni su u Uredbi o EFPRA-i⁶²:</p> <ul style="list-style-type: none"> pravni subjekti s poslovним nastanom u državi članici ili trećoj zemlji navedenoj u programu rada, pod uvjetima utvrđenima u pravnom aktu kojim se osniva fond (odnosno stavci 3. i 4. članka 61.); bilo koji pravni subjekt osnovan u skladu s pravom EU-a ili bilo koja međunarodna organizacija. <p>Posebni uvjeti prihvatljivosti povezani s, primjerice, sudjelovanjem država koje nisu članice EU-a, sastavom konzorcija i vrstama ciljnih pravnih subjekata utvrđuju se u programu rada EFPRA-e, a detaljnije i u programima koji se objavljaju uz pozive na podnošenje prijedloga ili pozive za podnošenje ponuda. Kad je riječ o pozivima na podnošenje prijedloga, najrelevantnije informacije nalaze se na stranici o referentnim dokumentima za EFPRA-u na portalu za mogućnosti za financiranja i natječaje⁶³. Kad je riječ o pozivima podnošenje ponuda, relevantne informacije mogu se pronaći na internetskim stranicama eTendering⁶⁴ tako da se kao javni naručitelj odabere CINEA.</p>	
<p>61 Vidjeti odjeljak „How to apply“ (Kako se prijaviti) na sljedećoj internetskoj stranici za popis nacionalnih tijela (https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/funding/emfaf_en#how-to-apply).</p> <p>62 Uredba (EU) 2021/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1004, SL L 247, 13.7.2021., str. 1.</p> <p>63 https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/how-to-participate/reference-documents</p> <p>64 https://etendering.ted.europa.eu</p>	
Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš	Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš
<p>EFPRA daje izrazito važan doprinos postizanju okolišnih ciljeva i ciljeva bioraznolikosti EU-a. Izravno doprinosi okolišnim ciljevima, među ostalim, financiranjem projekata kojima se olakšavaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaštita i očuvanje morskih resursa i bioraznolikosti (npr. stvaranjem zaštićenih morskih područja i upravljanjem njima, provedbom mjera prostorne zaštite koje su utvrđene u Okvirnoj direktivi o pomorskoj strategiji i zaštitom vrsta u skladu s Direktivom o staništima); prelazak na održive ribolovne aktivnosti s niskim razinama emisija ugljika i općenita održiva upotreba morskih resursa (npr. prikupljanjem znanstvenih podataka na kojima će se temeljiti održivo upravljanje ribolovom, eliminacijom neželjenog ulova, zaštitom osjetljivih vrsta i poboljšanjem energetske učinkovitosti ribarskih plovila); potpora kružnom gospodarstvu (npr. prikupljanje i recikliranje izgubljenog ribolovnog alata i morskog otpada te povećanje vrijednosti otpada iz ribarstva i akvakulture). 	

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Projekti koji se financiraju iz EFPRA-e trebali bi doprinositi zaštiti i obnovi **morske bioraznolikosti** putem održivih aktivnosti ribolova i akvakulture, čime se smanjuje neželjeni ulov, štite osjetljive vrste, provode obveze iskrcavanja i podupire plan EU-a za međunarodno upravljanje oceanima. Osim toga, kako bi se spriječila potencijalna šteta za morski okoliš i održivost ribolova, u Uredbi o EFPRA-i (članci 12. i 13.) navodi se popis operacija koje nisu prihvatljive za potporu. Nadalje, određena ulaganja i kompenzacijски sustavi za ribarsku flotu podliježu posebnim uvjetima kako bi se osigurala usklađenost s ciljevima očuvanja utvrđenima u zajedničkoj ribarstvenoj politici.

Mogućnosti za tehničku pomoć

- Platforma BlueInvest, kojom upravlja CINEA u ime Glavne uprave za pomorstvo i ribarstvo, pruža tehničku potporu i pristup financiranju za inovativne MSP-ove i start-up poduzeća u održivom plavom gospodarstvu: <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/frontpage/1451>
- Popis nadležnih tijela u okviru podijeljenog upravljanja: https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/funding/emfaf_hr#how-to-apply

Korisne poveznice i resursi

- Prije nego što počnete, informirajte se o postupku natječaja i mogućnostima za poslovanje s Europskom komisijom: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders_hr
- U okviru izravnog upravljanja CINEA provodi (u ime Glavne uprave za pomorstvo i ribarstvo) dio programa EFPRA-e putem ugovora ili bespovratnih sredstava; vidjeti internetske stranice CINEA-e: https://cinea.ec.europa.eu/european-maritime-fisheries-and-aquaculture-fund_hr
- Najčešća pitanja o EFPRA-i: https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/system/files/2021-07/emfaf-faq_hr.pdf
- Stranica o EFPRA-i na portalu za mogućnosti za financiranje i natječaje: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/emfaf>
- Pravna osnova za fond: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2021.247.01.0001.01.HRV
- Internetska stranica Europske komisije o EFPRA-i: https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/funding/emfaf_hr

FISH4FISH: Hitinolitički biootpad u aktivnom i održivom ambalažnom materijalu

Trajanje: od studenoga 2019. do listopada 2022.

Korisnik koordinator: Università degli Studi di Siena (Italija)

Ukupni proračun: 993 236 eura

Doprinos EU-a: 794 588 eura (EFPRA, izravno upravljanje)

U ribolovnoj industriji postoji velika potreba za većom mogućnošću stavljanja na tržište i za produljenjem vijeka trajanja svježe ribe, s obzirom na to da njega skraćuje mikrobiološko kvarenje.

Ta je industrij u isto vrijeme toliko velika da proizvodi ogromne količine plastičnih spremnika i više od 10 000 tona **prehrambenog otpada** školjkaša godišnje. Pakiranje ima presudnu ulogu u lancu opskrbe ribom i može biti dio rješenja za smanjenje prehrambenog otpada. Ovim se projektom nastoji proizvesti inovativan aktivan i **održiv ambalažni materijal** na temelju hitinolitičkih derivata uz upotrebu **otpada morske biomase**. Takvo se pakiranje može nositi s mikrobiološkim kvarenjem, čime se produžuje vijek trajanja ribe i, u fazi nakon konzumiranja kad postane otpad, potrošači ga mogu koristiti kao gnajivo i mikrobiološki konzervans za biljke. Ambiciozni cilj projekta jest dobiti cjenovno pristupačan materijal koji se može iskoristiti u industrijskoj primjeni ambalaže za ribu. Tako se **obnovljivi resursi iskorištavaju na održiv način**, čime se promiču biološke, ekološki prihvatljive i korisne tehnologije te se stvaraju visokoučinkoviti materijali za širok raspon primjena. Ribolovna i distribucijska poduzeća koja koriste takvu inovativnu ambalažu moći će steći konkurentan položaj na tržištu i izbjegići upotrebu plastike.

Izvor: https://cinea.ec.europa.eu/featured-projects/fish4fish_hr

Internetske stranice projekta: <http://fish4fish.dbcf.unisi.it/>

Primjeri projekata

Baza podataka o financiranim projektima u okviru izravnog upravljanja dostupna je na https://cinea.ec.europa.eu/featured-projects_hr.

Podatkovni centar EFPRA-e dostupan je na <https://emff.easme-web.eu/>.

Druge mogućnosti za financiranje

Uz proračun u okviru VFO-a EU pruža i druge mogućnosti za financiranje za okolišne projekte i projekte u koje se integriraju pitanja okoliša. Jedan je takav izvor financiranja sustav EU-a za trgovanje emisijama (ETS)⁶⁵. ETS EU-a bio je prvo veliko tržište ugljika u svijetu, a do danas je i ostao najveće takvo tržište. Uspostavljen je 2005. kako bi se pomoglo državama članicama EU-a da ispune svoje ciljeve u skladu s Kyotskim protokolom i njegovim glavnim stupom za energetsku politiku EU-a. Taj sustav djeluje u svim zemljama EU-a te u Islandu, Lihtenštajnu i Norveškoj (države Europskoga gospodarskog prostora (EGP) i Europskog udruženja slobodne trgovine). Njime se ograničavaju emisije iz približno 11 000 postrojenja u energetskom sektoru i proizvodnoj industriji, kao i u zračnim prijevoznicima koji pružaju usluge između tih zemalja, te obuhvaća otprilike 40 % emisija stakleničkih plinova u EU-u.

Djelovanje sustava temelji se na načelu trgovanja u okviru kvote⁶⁶. Postrojenja kupuju ili primaju besplatne emisijske jedinice⁶⁷ u okviru kvote, kojima zatim mogu međusobno trgovati na sekundarnom tržištu. Svake godine postrojenje mora predati dovoljno emisijskih jedinica kako bi u potpunosti pokrilo emisije svojeg poduzeća, inače mora platiti visoke novčane kazne. Ako postrojenje smanji svoje emisije, može zadržati „uštedjene“ emisijske jedinice kako bi pokrilo svoje buduće potrebe ili ih prodati drugom postrojenju kojem nedostaje emisijskih jedinica.

Kvota na razini EU-a za 2021. iz stacionarnih postrojenja fiksno je utvrđena na 1 571 583 007 emisijskih jedinica. Jedan dio emisijskih jedinica prodaje se na dražbi kako bi se financirali Inovacijski i Modernizacijski fond. Usto, 3 % ukupne kvote, što je prvotno bilo predviđeno za dražbu, ostavljeno je po strani kao rezerva za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica kako bi se spriječila ili smanjila međusektorska korekcija. Ako se ne iskoristi, djelomično ili u cijelosti, preostala rezerva dijeli se kako slijedi: najviše 50 milijuna emisijskih jedinica dodaje se Inovacijskom fondu, najviše 0,5 % ukupne kvote dodaje se Modernizacijskom fondu, a preostali iznos prodaje se na dražbi.

65 U tijeku je revizija Direktive o ETS-u. Navedene informacije temelje se na Direktivi o ETS-u koja je bila na snazi u vrijeme izrade ovog vodiča, odnosno Direktivi (EU) 2018/410 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2018. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi poboljšanja troškovno učinkovitih smanjenja emisija i ulaganja za niske emisije ugljika te Odluke (EU) 2015/1814, SL L 76, 19.3.2018., str. 3. (vidjeti i internetsku stranicu Europske komisije o reviziji Direktive o ETS-u: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/revision-phase-4-2021-2030_hr).

66 Kvota se određuje prema ukupnom iznosu određenih stakleničkih plinova koje mogu ispušтati postrojenja uključena u sustav. Kvota se postupno smanjuje, pa se smanjuje i ukupna količina emisija.

67 U skladu s pravilima iz Direktive o ETS-u za fazu 4. ETS-a EU-a, od 2021. približno 57 % kvote na razini EU-a prodaje se putem dražbi, a ostatak se daje besplatno.

Inovacijski fond

Financiranje programa za demonstraciju inovativnih tehnologija s niskim emisijama ugljika

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
<p>Inovacijski fond svake godine pruža bespovratna sredstva za projekte radi ulaganja u uvođenje tehnologija sljedeće generacije za prelazak EU-a na klimatsku neutralnost. Otvoren je za prijedloge projekata iz pojedinačnih poduzeća i konzorcija, uključujući MSP-ove i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u svim državama članicama EGP-a. Inovacijski fond podupire i velike (kapitalni rashodi veći od 7,5 milijuna eura) i male projekte (kapitalni rashodi manji od 7,5 milijuna eura).</p>	<p>Inovacijski fond ključan je instrument za financiranje radi ispunjavanja obveza EU-a na razini cijelog gospodarstva na temelju Pariškog sporazuma i njegova cilja klimatske neutralnosti do 2050., kako se navodi u planu ulaganja za europski zeleni plan⁶⁹. Opći cilj svakog financiranog projekta jest doprinijeti smanjenju stakleničkih plinova, dekarbonizirati Europu i poduprijeti njezin prelazak na klimatsku neutralnost. U tu svrhu Inovacijski fond nastoji:</p> <ul style="list-style-type: none">• stvoriti odgovarajuće finansijske poticaje za nova ulaganja u sljedeću generaciju tehnologija radi prelaska EU-a na klimatsku neutralnost;• potaknuti rast i konkurentnost osnaživanjem poduzeća koja prva poduzmu potrebne korake kako bi postala svjetski predvodnici u području čistih tehnologija;• pomagati inovativnim tehnologijama s niskim emisijama ugljika u svim državama članicama kako bi se razvile i ušle na tržište.
Vrsta financiranja	Komponente
<p>Inovacijski fond podupire projekte uglavnom s pomoću bespovratnih sredstava za velike (kapitalni rashodi veći od 7,5 milijuna eura) i male pozive za projekte (kapitalni rashodi manji od 7,5 milijuna eura). Pokriva do 60 % relevantnog dodatnog kapitala i operativnih troškova za velike projekte te 60 % kapitalnih troškova za male projekte. Bespovratna sredstva isplaćuju se na fleksibilan način na temelju finansijskih potreba projekata, uzimajući u obzir ključne etape koje se dostižu tijekom životnog vijeka projekta. Do 40 % bespovratnih sredstava može se dodijeliti na temelju ključnih etapa definiranih prije uspostave i pokretanja projekta.</p> <p>Osim toga, Inovacijski fond podupire projekte koji doprinose operacijama mješovitog financiranja u okviru programa InvestEU, primjerice program Catalyst organizacije Breakthrough Energy⁶⁸, kojim se podržavaju projekti nove tehnologije u području klime koji se nalaze u EU-u, Islandu i Norveškoj. Putem svojih zahtjeva za prijedloge program Catalyst mobilizirat će ulaganja kako bi se ubrzalo uvođenje ključnih klimatskih tehnologija potrebnih za postizanje nulte neto stope emisija.</p> <p>Osim toga, projekti koji se podupiru u okviru Inovacijskog fonda mogu kombinirati izvore sredstava, uključujući druge fondove, od kojih su neki predstavljeni u ovom vodiču (npr. InvestEU, program Obzor Europa, CEF i KF), nacionalne programe koji podupiru istraživanje i inovacije za tehnologije s niskim emisijama ugljika i privatni kapital.</p>	<p>Inovacijski fond usmjeren je na iznimno inovativne tehnologije i velike vodeće projekte s europskom dodanom vrijednošću koji mogu osigurati znatna smanjenja emisija pri uvođenju i djelovanju. Pruža bespovratna sredstva za raznolik portfelj projekata u svim državama članicama EU-a, Islandu i Norveškoj u sljedećim prihvatljivim sektorima:</p> <ul style="list-style-type: none">• industrije s velikom potrošnjom energije (čelik, cement, staklo, kemikalije, papir itd.), uključujući proizvode koji služe kao zamjena proizvodima s visokim emisijama ugljika;• proizvodnja energije iz obnovljivih izvora;• skladištenje energije;• hvatanje i upotreba ugljika;• izgradnja i upotreba infrastrukture za hvatanje i pohranu ugljika. <p>Predloženi projekti moraju biti u dovoljno naprednoj fazi u smislu planiranja, poslovnog modela te finansijske i pravne strukture. Fond isto tako podupire međusektorske projekte za inovativna rješenja s niskim emisijama ugljika koja dovode do smanjenja emisija u više sektora.</p> <p>Inovacijski fond financira se prihodima od ETS-a EU-a, najvećeg sustava određivanja cijena ugljika na svijetu, putem dražbovine prodaje 450 milijuna emisijskih jedinica od 2020. do 2030. U razdoblju 2020.–2030. fond bi mogao iznositi približno 38 milijardi eura, ovisno o cijeni ugljika (uz pretpostavku cijene od 75 eura/ukupni ugljikov dioksid). ETS EU-a nudi i glavni dugoročni poticaj za tehnologije smanjenja emisija koje se trebaju uvesti.</p>

68 Za više informacija vidjeti internetsku stranicu organizacije Breakthrough Energy o tom programu (<https://www.breakthroughenergy.org/articles/announcing-catalyst-eu-rfp>).

Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš

Nije primjenjivo.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Inovacijski fond ključan je instrument za financiranje radi ispunjavanja obveza EU-a na razini cijelog gospodarstva na temelju Pariškog sporazuma te podupiranja strateške vizije Europske komisije za klimatski neutralnu Europu do 2050.⁷⁰, kako se priznaje u planu ulaganja za europski zeleni plan.

Osim navedene glavne komponente, fond podupire i **međusektorske projekte** za inovativna rješenja s niskim emisijama ugljika koja dovode do smanjenja emisija u više sektora (npr. na temelju industrijske simbioze), uključujući neka povezana s okolišom, na primjer prelazak na kružno gospodarstvo, sprečavanje i kontrola onečišćenja te zaštita. Otvoren je i za [male projekte](#) kod kojih su ukupni kapitalni troškovi manji od 7,5 milijuna eura. Sve u svemu, Inovacijski fond doprinosi zelenom oporavku gospodarstva EU-a, pomaže poduzećima pri ulaganju u čistu energiju i čista industrijska rješenja kako bi se potaknuo gospodarski rast, otvaranju lokalnih radnih mesta i stjecanju konkurentske prednosti u industriji EU-a.

Osim toga, integracija pitanja okoliša može se promicati s pomoću mjera opisanih u 2. poglavljiju, primjerice primjenom načela opreznosti ili načela „ne nanosi bitnu štetu“ ili osiguravanjem usklađenosti sa zakonodavstvom u području zaštite okoliša, među ostalim o procjenama utjecaja na okoliš.

70 Za više informacija vidjeti internetsku stranicu Europske komisije o dugoročnoj strategiji do 2050. (https://ec.europa.eu/clima/eu-action/climate-strategies-targets/2050-long-term-strategy_hr).

Mogućnosti za tehničku pomoć

- Pomoć za razvoj projekta: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund/project-development-assistance_hr
- Nacionalne kontaktne točke: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund/national-contact-points_hr
- Stručna skupina za Inovacijski fond: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund/innovation-fund-expert-group_hr

Korisne poveznice i resursi

- Informacije o Inovacijskom fondu: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund_hr
- Portfelj projekata: <https://webgate.ec.europa.eu/dashboard/sense/app/e32ef3f5-0e0e-4be3-8f14-8e2fb5a20aa7/sheet/bac47ac8-b5c7-4cd1-87ad-9f8d6d238eae/state/analysis>
- Događanja i internetski seminari: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund/events-and-webinars_hr
- Pravna osnova: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund/legal-framework_hr
- ETS EU-a: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets_hr

Modernizacijski fond

Potpore za modernizaciju energetskih sustava i energetska učinkovitost u 10 država članica EU-a s nižim dohotkom

Ključna područja	Ciljevi i područje primjene
<p>Modernizacijski fond pruža niz mogućnosti za financiranje (bespovratna sredstva, premije, jamstveni instrumenti, zajmovi i dokapitalizacije) kako bi se poduprlo 10 država članica EU-a s nižim dohotkom u njihovu prelasku na klimatsku neutralnost. Prihvatljive države članice odabiru vrste ulaganja koje bi željele poduprijeti na temelju svojeg udjela u Modernizacijskom fondu. Financira se iz prihoda od dražbovne prodaje 2 % ukupnih emisijskih jedinica za razdoblje 2021.–2030. u okviru ETS-a EU-a⁷¹ i dodatnih emisijskih jedinica koje države članice korisnice prenose⁷² u Modernizacijski fond, s ukupnim iznosom od približno 48 milijardi eura u razdoblju 2021.–2030. (uz pretpostavku cijene od 75 eura/ukupni ugljikov dioksid).</p> <p><small>71 Za više informacija vidjeti internetsku stranicu Europske komisije o ETS-u EU-a (https://ec.europa.eu/clima/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets_hr).</small></p> <p><small>72 Za više informacija vidjeti novinski članak Glavne uprave za klimatsku politiku o ovoj temi (https://ec.europa.eu/clima/news-your-voice/news/five-beneficiary-member-states-opt-transfer-additional-allowances-modernisation-fund-2019-11-08_hr).</small></p>	<p>Modernizacijski fond nastoji pomoći odabranim državama članicama – Bugarskoj, Češkoj, Estoniji, Hrvatskoj, Latviji, Litvi, Mađarskoj, Poljskoj, Rumunjskoj i Slovačkoj – da:</p> <ul style="list-style-type: none">• ostvare klimatske i energetske ciljeve za 2030. i da imaju aktivnu ulogu u prelasku EU-a na klimatsku neutralnost;• povećaju energetsku sigurnost promicanjem veće međusobne povezanosti i modernizacije energetskih mrež;• poboljšaju financiranje za izvore obnovljive energije;• učine gospodarstva i energetske sektore zelenijima i čišćima;• promiču razmjenu najboljih primjera iz prakse.

Komponente
<p>U okviru Modernizacijskog fonda predviđaju se dvije vrste ulaganja:</p> <ol style="list-style-type: none">1. prioritetna ulaganja, koja moraju biti obuhvaćena barem jednim prioritetnim područjem utvrđenim u Direktivi o ETS-u, uključujući:<ul style="list-style-type: none">• proizvodnju i upotrebu električne energije iz obnovljivih izvora,• poboljšanje energetske učinkovitosti, među ostalim u području prometa, zgrada, poljoprivrede i otpada, osim kad je riječ o energetskoj učinkovitosti povezanoj s proizvodnjom energije iz krutih fosilnih goriva,• skladištenje energije,• modernizaciju energetskih mreža, među ostalim cjevovode za centralno grijanje, elektroenergetske prijenosne mreže i povećanje međusobne povezanosti država članica,• potporu pravednoj tranziciji u regijama koje ovise o ugljiku, što uključuje potporu za preraspoređivanje, prekvalifikaciju i usavršavanje radnika, obrazovanje, inicijative povezane s traženjem posla i <i>start-up</i> poduzeća, u dijalogu sa socijalnim partnerima;2. neprioritetna ulaganja, koja nisu obuhvaćena nekim prioritetnim područjem, no koja doprinose ciljevima Modernizacijskog fonda i zahvaljujući kojima dolazi do smanjenja emisija stakleničkih plinova.

Vrsta financiranja
<p>Modernizacijski fond djeluje pod odgovornošću država članica korisnica, koje blisko surađuju s EIB-om i Europskom komisijom. Države članice odabiru i podnose ulaganja za koja žele dobiti potporu iz Modernizacijskog fonda. Nositelji projekata ne mogu podnosi izravne zahtjeve EIB-u ni Komisiji. Nakon što EIB procijeni i potvrdi ulaganje kao prioritetno, Europska komisija donosi odluku o isplati. Kad je riječ o neprioritetnim ulaganjima, ulaganja potvrđuje Odbor za ulaganja fonda na temelju preporuke i izvješća EIB-a o dubinskoj analizi. Nakon toga EIB u roku od 30 dana prenosi sredstva državi članici korisnici. Država članica korisnica zatim je odgovorna za isplatu potpore nositeljima projekata ili upravljačkim tijelima programa na temelju Komisijine odluke o isplati.</p> <p>Modernizacijski fond prepušta državama članicama korisnicama odluku o obliku potpore, a to mogu biti bespovratna sredstva, premije, jamstveni instrumenti, zajmovi ili dokapitalizacije. Osim toga, moguće je i sufinanciranje od privatnih i javnih subjekata. Države članice mogu se koristiti i postojećim nacionalnim fondovima i/ili europskim instrumentima (tj. nekim od programa financiranja navedenima u ovom vodiču, kao što su CEF, KF, EFRR i FPT).</p>

Mogućnosti za izravnu usmjerenost na okoliš

Nije primjenjivo.

Mogućnosti za integraciju pitanja okoliša

Modernizacijski fond priznat je u planu ulaganja za europski zeleni plan kao jedan od ključnih instrumenata za financiranje koji doprinose ciljevima europskog zelenog plana. Njime se podupiru ulaganja uskladena s klimatskim i energetskim ciljevima EU-a za 2030. i s Pariškim sporazumom.

Osim toga, integracija pitanja okoliša može se dobrovoljno promicati s pomoću mjera opisanih u 2. poglavlju, primjerice primjenom načela opreznosti ili načela „ne nanosi bitnu štetu“. Usto, u okviru Modernizacijskog fonda obvezna je usklađenost sa zakonodavstvom EU-a, uključujući zakonodavstvo o zaštiti okoliša. Time se mogu promicati okolišni ciljevi kao što su smanjenje onečišćenja i može se, primjerice, spriječiti šteta u okolišno osjetljivim područjima.

Mogućnosti za tehničku pomoć

- Pregled Modernizacijskog fonda: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/modernisation-fund_hr#ecl-inpage-1555
- Smjernice i potpora: <https://modernisationfund.eu/contact/>
- Najčešća pitanja: <https://modernisationfund.eu/faq>

Korisne poveznice i resursi

- Internetske stranice Modernizacijskog fonda: <https://modernisationfund.eu/>
- ETS EU-a: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets_hr

Primjeri projekata

Baza podataka o financiranim projektima dostupna je na <https://modernisationfund.eu/investments/>.

Ured za publikacije
Europske unije